ಜಾಜ್ವಲ್ಯೇತೇ ವಿಷ್ಣುವಾಯೂ ಸ್ಮ ದೇವೌ ವೇದವ್ಯಾಸಾನಂದತೀರ್ಥಾಭಿಧಾನೌ

ಶ್ರೀವ್ಯಾಸಮಧ್ವ

(ಶ್ರೀವ್ಯಾಸಮಧ್ವಸಂಶೋಧನ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನದ ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆ)

ನಂ. ೮೯/೨೪, ಪಾಜಕ, ೩ನೇ ಅಡ್ಡರಸ್ತೆ, ಮೌಂಟ್‌ಜಾಯ್ ಎಕ್ಸ್‌ಟೆನ್ಶನ್,
ಹನುಮಂತನಗರ, ಬೆಂಗಳೂರು–೫೬೦೦೬೧, ಫೋ: ೨೬೬೦೨೮೦೨,

ಸಂಪಾದಕರು: ಡಾ. ವ್ಯಾಸನಕೆರೆ ಪ್ರಭಂಜನಾಚಾರ್ಯ

Óí±âo: 9 & ÓíbP: 6 Îà¨áÊáàìS (BÐÝy&ÍÝÊ|) AWÐ... 2016

ವ್ಯಾಸಸೂಕ್ತಿ

ದಾನವ್ರತತಪೋಹೋಮಜಪಸ್ವಾಧ್ಯಾಯಸಂಯಮೈಃ ।
ಶ್ರೇಯೋಭಿರ್ವಿವಿಧೈಶ್ಚಾನ್ಯೈಃ ಕೃಷ್ಣೇ ಭಕ್ತಿರ್ಹಿ ಸಾಧ್ಯತೇ ॥

–ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತ (೧೦/೪೫/೨೪)

ದಾನ, ವ್ರತ, ತಪಸ್ಸು ಹೋಮ, ಜಪ, ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯ, ಮನೋನಿಗ್ರಹ ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಂದಲೂ, ಹಾಗೂ ಅಂತಹ ಇತರ ಶ್ರೇಯಸ್ಕರ ಕಾರ್ಯಗಳಿಂದಲೂ ಭಗವಂತನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯು ಹುಟ್ಟುವುದು.

ಮಧ್ವಸೂಕ್ತಿ

ಯಥಾ ಭಕ್ತಿವಿಶೇಷೋऽತ್ರ ದೃಶ್ಯತೇ ಪುರುಷೋತ್ತಮೇ ।
ತಥಾ ಮುಕ್ತಿವಿಶೇಷೋऽಪಿ ಜ್ಞಾನಿನಾಂ ಲಿಂಗಭೇದನೇ ॥

– ಗೀತಾಭಾಷ್ಯ (೨/೫೨)

ಇಲ್ಲಿ ಪುರುಷೋತ್ತಮನಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯು ವಿಶೇಷವಾಗುತ್ತಿದ್ದಂತೆ, ಲಿಂಗಭಂಗದ ಅನಂತರ ಮುಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೆ ಮುಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷತೆಯು ಲಭಿಸುವುದು.

ËÐ¿Þ®áPÊá~P

೦೧. ವ್ಯಾಸಸೂಕ್ತಿ– ಮಧ್ವಸೂಕ್ತಿ ೧
೦೨. ಹರಿದಾಸರ ಸೂಕ್ತಿರತ್ನಗಳು – ಶ್ರೀಪುರಂದರದಾಸರ ಸೂಕ್ತಿರತ್ನಗಳು ೩
೦೩. ಗಾಯತ್ರೀಭಾಷ್ಯರೂಪಃ ಅಸೌ – ೮೮ – ಶ್ರೀಶ್ರೀವಿದ್ಯಾಧೀಶತೀರ್ಥಶ್ರೀಪಾದರು ೪
೦೪. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಾಮಾರ್ಥಚಂದ್ರಿಕಾ – ೮೭ – ಶ್ರೀಶ್ರೀವಿದ್ಯೇಶತೀರ್ಥ ಶ್ರೀಪಾದರು ೬
೦೫. ಅಕಾರ್ಯ – ಶ್ರೀಶ್ರೀವಿಶ್ವಪ್ರಸನ್ನತೀರ್ಥ ಶ್ರೀಪಾದರು ೧೦
೦೬. ಸಂಪಾದಕೀಯ: ಶ್ರೀಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರ ವೃಂದಾವನ ಅಸಂಭಾವಿತ ೧೧
೦೭. ನಡಿಲ್ಲಾಯರ ವಿರೋಧದ ಅನುಸಂಧಾನ
– ಪಂ. ಶ್ರೀಸಗ್ರಿ ರಾಘವೇಂದ್ರ ಉಪಾಧ್ಯಾಯ ೧೪
೦೮. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಜಯಂತೀವ್ರತ – ವಿಪ್ರ ೧೭
೦೯. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾಷ್ಟಮೀವ್ರತದ ಬಗ್ಗೆ ಕೆಲವು ವಿಶೇಷಾಂಶಗಳು – ವಿಪ್ರ ೧೯
೧೦. ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಪವಿತ್ರಾರೋಪಣದ ವಿಶೇಷ – ವಿಪ್ರ ೨೦
೧೧. ಮಂತ್ರಾಲಯದ ಮಹಾಮುನಿ ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರರು – ವಿಪ್ರ ೨೧
೧೨. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾಷ್ಟಮಿಯಂದು ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿ ಫಲಾಹಾರ ಸರ್ವಥಾ ನಿಷಿದ್ಧ ೨೩
೧೩. ಶ್ರೀಸತ್ಯಧರ್ಮತೀರ್ಥರು – ವಿಪ್ರ ೨೪
೧೪. ಶ್ರೀವಿದ್ಯೇಶತೀರ್ಥಶ್ರೀಪಾದರು ರಚಿಸಿದ ಶ್ರೀನಿವಾಸಾಷ್ಟಕ ೨೭
೧೫. ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆ – ಶ್ರೀ ರವೀಂದ್ರನಾಥ ಗುತ್ತಲ್ ೪೨
೧೬. ಮಂಗಲಾಷ್ಟಕ – ವಿಪ್ರ ೩೧
೧೭. ಸುಭಾಷಿತಗಳು – ವಿಪ್ರ ೩೬
೧೮. ಮಾಸದ ವಿಶೇಷಗಳು ೪೨

ರಕ್ಷಾಪುಟದ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಒದಗಿಸಿದವರು : ಮೊದಲನೇ ಮತ್ತು ಎರಡನೇ ರಕ್ಷಾಪುಟ: ಶ್ರೀಮತಿ ಶ್ರುತಿ ವ್ಯಾಸನಕೆರೆ, ನಾಲ್ಕನೇ ರಕ್ಷಾಪುಟ: ಕೃಪೆ ಅಂತರ್ಜಾಲ.

ಪುಟ ವಿನ್ಯಾಸ : ಶ್ರೀಪ್ರವೀಣ ಕಟ್ಟಿ

ಚಂದಾ ವಿವರ

ಆಜೀವಚಂದಾ: ರೂ 5000.00;

ಪಂಚವಾರ್ಷಿಕ ಚಂದಾ: ರೂ. 600.00; ಬಿಡಿ ಪ್ರತಿ: ರೂ. 10.00

ವಿ.ಸೂ.:

1) ರೂ.15,000ಗಳನ್ನು ನೀಡಿ ಶ್ರೀವ್ಯಾಸಮಧ್ವಸಂಶೋಧನಪ್ರತಿಷ್ಠಾನದ ಸದಸ್ಯರಾಗುವವರಿಗೆ ಸರ್ವಮೂಲಗ್ರಂಥಗಳು, ಮಹಾಭಾರತತಾತ್ಪರ್ಯನಿರ್ಣಯ, ಹರಿಕಥಾಮೃತಸಾರ, ಸುಮಧ್ವವಿಜಯ, ಸಂಗ್ರಹರಾಮಾಯಣ ಮೊದಲಾದ ಪ್ರಕಾಶನದ ಎಲ್ಲಾ ಉಪಲಬ್ಧ ಗ್ರಂಥಗಳೂ ಉಚಿತ.

2) ಅದರೊಂದಿಗೆ 5 ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಶ್ರೀವ್ಯಾಸಮಧ್ವಮಾಸಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನೂ ಸಹ ಉಚಿತವಾಗಿ ನೀಡಲಾಗುವುದು.

ಶ್ರೀಹರಿದಾಸರ ಸೂಕ್ತಿರತ್ನಗಳು

(ದಾಸಸಾಹಿತ್ಯವು ವ್ಯಾಸಸಾಹಿತ್ಯದ ಕನ್ನಡ ಅವಿಷ್ಕರಣ. ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ವ್ಯಾಸಪೀಠದ ಭಾಗ್ಯವನ್ನು ನೀಡಿದ ಹಿರಿಮೆ ಹರಿದಾಸಸಾಹಿತ್ಯದ್ದು. ಅದರಿಂದ ಆಯ್ದ ಸೂಕ್ತಿರತ್ನಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿತಿಂಗಳೂ ಈ ಅಂಕಣದಲ್ಲಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ನೀಡಲಾಗುವುದು).

ಶ್ರೀಪುರಂದರದಾಸರ ಸೂಕ್ತಿರತ್ನಗಳು

ಹರಿಸಿರಿಚರಣವಿರಲು ಮಿಕ್ಕ
ಭೂರಿ ದೈವಗಳ್ಯಾಕೆ ಭಜಿಸುವೆ ಮರುಳೆ
ನೀರಡಿಸಿ ಜಾಹ್ನವಿತೀರದಲ್ಲಿದ್ದು ಬಾವಿ
ನೀರು ಕುಡಿವ ಮಾನವರುಂಟೆ
ಕಾರುಣ್ಯ ವೈಕುಂಠವಿಠಲರೇಯ
ತಿರುವೇಂಗಳಪ್ಪ ಸಿರಿಪುರಂದರವಿಠಲನ ॥

***

ಅಣುವಿಗೆ ಅಣುವಾಗಿ ಘನಕೆ ಘನವಾಗಿ
ಗುಣತ್ರಯ ತತ್ತ್ವಕ್ಕೆ ಮೀರಿದ ದೊರೆಯಾಗಿ
ತೃಣ ಮೊದಲಾಗಿ ಮೇರು ಪರಿಯಂತ ಇರುವೆ ನೀನಾಗಿ
ಗುಣನಿಧಿ ಪುರಂದರವಿಠಲ ನಿನ್ನ ಮಹಿಮೆ
ಎಣಿಕೆ ಮಾಡುವರ್‍ಯಾರೊ ಎನ್ನಪ್ಪನೆ

***

ನಿನಗೆ ನೀನೇ ಮೋಹ ನಿನಗೆ ನೀನೇ ಪ್ರೀತಿ
ನಿನಗೆ ನೀನೇ ಭಕ್ತ ನಿನಗೆ ನೀನೇ ದ್ವೇಷಿ
ನಿನಗೆ ನೀನೇ ಜ್ಞಾನಿ ನಿನಗೆ ನೀನೇ ಮಾಳ್ಪೆ
ನಿನಗೆ ನೀನೇ ಪುರಂದರವಿಠಲ

***

ಜಗವ ಸುತ್ತಿಹುದೆಲ್ಲ ನಿನ್ನ ಮಾಯವಯ್ಯ
ನಿನ್ನ ಸುತ್ತಿಹುದೆಲ್ಲ ಎನ್ನ ಮನವಯ್ಯ
ಜಗಕೆ ಬಲ್ಲಿದ ನೀನು ನಿನಗೆ ಬಲ್ಲಿದ ನಾನು
ಜಗವು ನಿನ್ನೊಳಗೆ ನೀನು ಎನ್ನೊಳಗೆ
ಕರಿಯು ಕನ್ನಡಿಯೊಳಗೆ ಅಡಗಿಪ್ಪ ತೆರನಂತೆ
ಎನ್ನೊಳಗೆ ನೀನು ಅಡಗಿದಿಯೊ ಪುರಂದರವಿಠಲ

***

ಗಾಯತ್ರೀಭಾಷ್ಯರೂಪಃ ಅಸೌ–೮೯

(ಅನುಗ್ರಹ ಲೇಖನ)

– ಪರಮಪೂಜ್ಯ ಶ್ರೀಶ್ರೀವಿದ್ಯಾಧೀಶತೀರ್ಥಶ್ರೀಪಾದರು
ಪಲಿಮಾರು ಮಠ, ಉಡುಪಿ.

"ತಿರಸ್ಕೃತ–ಅಶೇಷಭಗವತ್ಪ್ರಿಯನಿಕೇತಮ್"

ಮೂಲತಃ ಈ ಶಬ್ದವು ರಹೂಗಣ ಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ಅನ್ವಯಿಸುವುದು. ಆದರೆ ಫಲಿತಾಂಶ ಮಾತ್ರ ಜಡಭರತನ ಪ್ರಶಂಸೆ. ನಿಕೇತ ಅಂದರೆ ಮನೆ–ಆಶ್ರಯ. ಭಗವಂತನ ಪ್ರಿಯರಾದವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಆಸರೆ ಜಡಭರತ. ಆತನನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿದವ ರಹೂಗಣ.

ಭಗವತ್ಪ್ರಿಯ ಎಂಬ ಶಬ್ದವನ್ನು ಎರಡು ರೀತಿಯಾಗಿ ಅರ್ಥೈಸಬಹುದು. ಭಗವಂತನಿಗೆ ಪ್ರಿಯನಾದವ ಎಂದು ಒಂದು ಅರ್ಥ. ಭಗವಂತನೇ ಪ್ರಿಯನಾಗಿ ಉಳ್ಳವ ಎಂದು ಇನ್ನೊಂದರ್ಥ. ಪರಸ್ಪರ ಪ್ರೀತಿ ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ. ಇದೊಂದು ಅನ್ಯೋನ್ಯಾಶ್ರಯ. ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಈ ನಿಯಮವಂತೂ ಇಲ್ಲ. ನಾವು ಯಾರನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತೇವೆಯೂ, ಆತ ನಮ್ಮನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸಲೇಬೇಕೆಂಬ ನಿಯಮ ಇಲ್ಲ. ಅಪ್ಪ ಮಗನನ್ನು ಸಹಜವಾಗಿ ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಾನೆ. ಮಗ ಮಾತ್ರ ಅಪ್ಪನನ್ನು ವೃದ್ಧಾಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇದಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾದವೂ ಇದೆ. ಅಪ್ಪ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪು ಮಗನನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸುತ್ತಾನೆ. ಸತಾಯಿಸಿದ. ಸಾಯಿಸಲು ಯತ್ನಿಸಿದ. ಯತ್ನ ಸಾರ್ಥಕವಾಗಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ಬೇರೆ. ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವಿನ ದ್ವೇಷ ಸುಸ್ಪಷ್ಟ. ಆದರೆ ಮಗ ಪ್ರಹ್ಲಾದ ನಿರ್ವಿಕಾರ. ಪ್ರಹ್ಲಾದನಿಗೆ ಅಪ್ಪನ ಮೇಲಿನ ಗೌರವಕ್ಕೆ, ಪ್ರೀತಿಗೆ, ಕೊರತೆ–ಯೇ ಎಂದೆಂದೂ ಕಂಡುಬಂದಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆಂದೇ "ಭಗವತ್ಪ್ರಿಯ" ಎಂಬ ಪದವನ್ನು ಇಬ್ಬಗೆ ವಿಭಾಗಿಸಿದ್ದು.

ಇದಕ್ಕೆ ಸಂವಾದಿಯಾಗಬಲ್ಲ ಗೀತೆಯ ಮಾತೊಂದಿದೆ. "**ಪ್ರಿಯೋ ಹಿ ಜ್ಞಾನಿನೋಽತ್ಯರ್ಥಮಹಂ ಸ ಚ ಮಮ ಪ್ರಿಯಃ**" ನಾನು ಜ್ಞಾನಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಿಯನಾದವ. ಹಾಗಾಗಿ ಜ್ಞಾನಿ ನನಗೆ ತುಂಬಾ ಇಷ್ಟ. "**ಅತ್ಯರ್ಥಂ**" ಎಂಬ ಪದ ಸುಂದರವಾಗಿದೆ. ಅರ್ಥ ಅಂದರೆ ಅಪೇಕ್ಷಿತ, ಇಷ್ಟ. ಚತುರ್ವಿಧಪುರುಷಾರ್ಥ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಅರ್ಥ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಪುರುಷರಿಂದ ಪ್ರಾರ್ಥಿತ–ಅಪೇಕ್ಷಿಸಲ್ಪಟ್ಟ–ಇಷ್ಟ ಎಂದು ತಾನೇ ಅರ್ಥ. "**ಅತ್ಯರ್ಥಂ**" ನಾವು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿದ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಮೀರಿಸಿದ್ದು. ಜ್ಞಾನಿಯು ಪ್ರೀತಿಸಿದ ವಸ್ತುಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಸರ್ವಾತಿಶಯಿತವಾದುದು ದೇವರು. ಈ ಜ್ಞಾನವೇ ನಿಜವಾದ ಭಕ್ತಿ. "**ಸುದೃಢಃಸರ್ವತೋಽಧಿಕಃ। ಸ್ನೇಹೋ ಭಕ್ತಿರಿತಿ ಪ್ರೋಕ್ತಃ**" ಪ್ರಮಾಣಬದ್ಧವಾಗಿ ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರು ಸಮರ್ಥಿಸಿದ ಭಕ್ತಿಯ ಪದ್ಧತಿ. "**ಸ್ವಾತ್ಮ–ಆತ್ಮೀಯ ಸಮಸ್ತವಸ್ತುಭ್ಯಃ ಅನಂತಗುಣಾಧಿಕಃ ನಿರಂತರ ಪ್ರೇಮಪ್ರವಾಹಃ**

ಭಕ್ತಿಃ" ಇದು ಸುಧಾಕಾರರ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ. ಸರ್ವಾತಿಶಯಿಯಾದ ಇಂಥಾ ನಿರ್ವ್ಯಾಜ ಪ್ರೇಮಪರಂಪರೆಯ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಭಜಿಸುವ ಭಕ್ತನನ್ನು ಭಗವಂತನು ಪ್ರೀತಿಸದಿರಲು ಸಾಧ್ಯವೇ? ಅದಕ್ಕೆ ದೇವರು ಹೇಳಿದ್ದು **"ಸ ಚ", ಇಂಥಾ ಭಕ್ತನು ಮಮ ಪ್ರಿಯಃ**. ಈತ ನನ್ನ ಪ್ರೀತಿಗೆ ಗೋಚರ. ಭಗವಂತನು ನಮಗೆ ಪ್ರಿಯನಾದರೆ (ಭಗವತ್ ಪ್ರಿಯ) ಭಗವಂತನಿಗೆ ನಾವು ಪ್ರಿಯರಾಗುತ್ತೇವೆ (ಭಗವತ್ಪ್ರಿಯ). ಹೀಗೆ ಅಶೇಷಃ=ಸಕಲ ಭಗವಂತನ ಪ್ರಿಯರಿಗೆಲ್ಲಾ ಭರತನು "ನಿಕೇತ".

ನಿಜವಾಗಿ ನೋಡಿದರೆ ಭಗವತ್‌ಪ್ರಿಯರು ದೇವತೆಗಳು. ದೇವತೆಗಳಲ್ಲೂ ಜೀವೋತ್ತಮರಾದ ವಾಯುದೇವರು ಅತ್ಯಧಿಕ ಭಗವತ್ಪ್ರಿಯರು. ವಾಯುದೇವರಂಥ ನಿರ್ವ್ಯಾಜ ಭಗವತ್ಪ್ರಿಯರು ದೊರೆಯುವುದು ಅದೆಷ್ಟು ಅರಸಿದರೂ ಅತ್ಯಸಾಧ್ಯ. ವಾಯುದೇವರಿಗೆ ನಿರುಪಾಧಿಕಪ್ರಿಯ ಭಗವಂತ: **"ನಿರುಪಾಧಿಪ್ರಿಯಸದ್ಗುಣಾತ್ಮನೇ"** ಶ್ರೀಮಧ್ವರಿಗೆ ಭಗವಂತನು ಸಹಜಪ್ರಿಯ. ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಉಪಾಧಿಯಿಂದ ಇಷ್ಟನಾದವನಲ್ಲ. ಹತ್ತಾರು ಕಾಮನೆಯಿಂದ, ಹಲವಾರು ಬೇಕು–ಬೇಡಗಳಿಗಾಗಿ ದೇವರನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸಿದವರಲ್ಲ ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರು. ಅದಕ್ಕೆಂದೇ ದೇವರೂ ಇವರನ್ನು ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಈ ಭಗವತ್ಪ್ರಿಯರು ಅಂದರೆ ದೇವತೆಗಳು, ವಾಯುದೇವರು ಎಂದಾದರೆ ಮುಂದಿನ ಅನ್ವಯ ಹೇಗೆ? ಭಗವತ್ಪ್ರಿಯರಿಗೆ ಭರತ ನಿಕೇತ–ಆಶ್ರಯ ಎಂದಾಯ್ತು. ಭಗವಂತ ಮಾತ್ರ ವಾಯುದೇವರಿಗೆ ನಿಕೇತವಾಗಬಲ್ಲ. ಭರತ ಹೇಗೆ ತಾನೆ ಭಗವತ್ಪ್ರಿಯರೆನಿಸಿದ ವಾಯುದೇವರಿಗೆ ನಿಕೇತನಾಗಬಲ್ಲ? **"ಅಶೇಷ ಭಗವತ್ ಪ್ರಿಯರಿಗೆ ನಿಕೇತ"** ಭಗವತ್ ಪ್ರಿಯರಿಗೆಲ್ಲಾ ನಿಕೇತ ಅಂದರೆ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ, ವಾಯುದೇವರಿಗೂ ಆಧಾರ ಎಂದಾಯ್ತು. ಇದು ಸರಿಯೇ? ಇದೊಂದು ಪ್ರಶ್ನೆ.

"ತತ್ಕಾಲಸ್ಥಿತಭಕ್ತೇಷು ಮಾನುಷೇಷು ಋಷಭಾತ್ಮಜಃ । ವರೋಽಪಿ ಧಿಕ್ಕೃತೋ ರಾಜ್ಞಾ ಸುಹೃದಾ ವೈಷ್ಣವೇಷ್ವಪಿ" ಆಚಾರ್ಯರು ಉದಾಹರಿಸಿದ ಈ ಗರುಡಪುರಾಣವು ಮೇಲಿನ ಸಮಸ್ಯೆಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಸ್ಪಂದಿಸಿ ಸ್ಫುಟತಮ ಸಮಾಧಾನ ನೀಡಿದೆ. ಮಾನುಷಲೋಕದ ಅಶೇಷ ಭಗವತ್ಪ್ರಿಯರಿಗೆ ಭರತನೇ ನಿಕೇತ. ದೇವತೆಗಳನ್ನು, ವಾಯುದೇವರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮಾನುಷಭಕ್ತರಿಗೆಲ್ಲಾ ಆಸರೆ ಈ ಭರತ. ಭರತನ ಮಹಿಮೆ ಅದೆಷ್ಟು. ಆ ಕಾಲದ ಭಗವದ್ಭಕ್ತರಿಗೆಲ್ಲಾ ಆಧಾರ ಈತನಾಗಬೇಕಾದರೆ ಭರತನ ಗುಣ ಬಣ್ಣಿಸಲಸಾಧ್ಯ. ಇಂಥ ಭರತನ ಪರಿಚಯವಿಲ್ಲದೆ ತಿರಸ್ಕರಿಸಿದ ರಹೂಗಣ ಎಂಥವ? ಎನ್ನುತ್ತದೆ ಭಾಗವತ.

ಹೀಗೆ ಭರತನನ್ನು ಸರ್ವಭಕ್ತರಿಗಿಂತ ವರೇಣ್ಯನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದ ಭಗವಂತ ಸರ್ವವರೇಣ್ಯ. ಹೀಗಾಗಿ ಗಾಯತ್ರಿಯ ವರೇಣ್ಯ ಎಂಬ ಶಬ್ದದ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಈ ಪಂಚಮಸ್ಕಂಧ. ಹಾಗಾಗಿ ಭಾಗವತ ಗಾಯತ್ರಿಯ ಭಾಷ್ಯರೂಪ.

❑❑

ಕೃಷ್ಣನಾಮಾರ್ಥಚಂದ್ರಿಕಾ – ೮೮

(ಅನುಗ್ರಹ ಲೇಖನ)

– ಪರಮಪೂಜ್ಯ ಶ್ರೀಶ್ರೀವಿದ್ಯೇಶತೀರ್ಥಶ್ರೀಪಾದರು
ಭಂಡಾರಕೇರಿಮಠ

ನಿರಂಜನಃ

ನಿರ್ಗತಂ ಅಂಜನಂ (ಕಾಡಿಗೆ) ಯಸ್ಮಾತ್ ನಿರಂಜನಃ ।

ಕಣ್ಣೀರಿನಲ್ಲಿ ಬೆರೆತ ಕಾಡಿಗೆಯು ಯಾರ ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ಹೊರಗೆ ನಿರ್ಗಮಿಸಿತೋ ಆ ಕೃಷ್ಣನೇ "ನಿರಂಜನ"ನೆಂದು ಖ್ಯಾತನಾಮನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಒಮ್ಮೆ ಯಶೋದೆಯು ತನ್ನ ತೊಡೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಬಾಲಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಸ್ನೇಹದಿಂದ ಸುರಿದ ಎದೆಹಾಲನ್ನು ಕುಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆಗ ಒಲೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಸಿಮಾಡಲು ಇಟ್ಟ ಹಾಲು ಉಕ್ಕಿ ಹೊರಗೆ ಹರಿಯಲು ಉಪಕ್ರಮಿಸಿತು. ಇದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ ಯಶೋದೆಯು ತಕ್ಷಣ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹಾಲನ್ನು ಒಲೆಯಿಂದ ಕೆಳಗೆ ಇಳಿಸಲು ಧಾವಿಸಿದಳು. ಇದರಿಂದ ಅತೃಪ್ತನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಕುಪಿತನಾಗಿ ಮೊಸರಿನ ಗಡಿಗೆಯನ್ನು ಭಗ್ನಗೊಳಿಸಿ ಅಲ್ಲಿರುವ ನವನೀತ(ಬೆಣ್ಣೆ)ಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಏಕಾಂತದಲ್ಲಿ ತಿಂದನು. ಒಡೆದ ಮೊಸರಿನ ಪಾತ್ರೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ ಯಶೋದೆಯು ಇದು ಬಾಲಕೃಷ್ಣನ ಚೇಷ್ಟೆಯೆಂದು ಭಾವಿಸಿದಳು. ಆತನನ್ನು ಕಾಣದೆ ಹುಡುಕತೊಡಗಿದಳು. ಕೊನಗೆ ಒರಳುಕಲ್ಲಿನ ಮೇಲೆ ಕೂತಿರುವ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ನೋಡಿದಳು. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಕೋಲನ್ನು ಹಿಡಿದು ತನ್ನತ್ತ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಯಶೋದೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಭಯಗೊಂಡವನಂತೆ ನಟಿಸಿದನು. ಭಯವಿಹ್ವಲನಾದವನಂತೆ ನಟಿಸುತ್ತಾ ಕಾಡಿಗೆ ವಿಭೂಷಿತ ಕಣ್ಣನ್ನು ತಿಕ್ಕುತ್ತಾ ಅಳತೊಡಗಿದನು. ಆಗ ಆತನ ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ಕಣ್ಣೀರಿನ ಜೊತೆಗೆ ಕಾಡಿಗೆಯೂ ನಿರ್ಗಮಿಸಿತು. ಹೀಗಾಗಿ ಕಪಟ ನಾಟಕಸೂತ್ರಧಾರನಾದ ಆತನಿಗೆ "ನಿರಂಜನ" ಎಂಬ ನಾಮವು ಅನ್ವರ್ಥವೆನಿಸಿದೆ.

ಈ ಪ್ರಮೇಯದ ಮೇಲೆ ಬೆಳಕನ್ನು ಚೆಲ್ಲುವ ಮಾತುಗಳು ಭಾಗವತದಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಗೊಂಡಿವೆ–

ಕೃತಾಗಸಂ ತಂ ಪ್ರರುದಂತಮಕ್ಷಿಣೀ ಕಷಂತಮಂಜನ್ಮಷಿಣೀ ಸ್ವಪಾಣಿನಾ ।
ಉದ್ವೀಕ್ಷಮಾಣಂ ಭಯವಿಹ್ವಲೇಕ್ಷಣಂ ಹಸ್ತೇ ಗೃಹೀತ್ವಾ ಭಿಷಯಂತ್ಯವಾಗುರತ್ ॥

ಹತ್ತನೆಯ ಸ್ಕಂದದ ಹತ್ತನೇ ಅಧ್ಯಾಯದ ವಚನ. ಹಾಗೆಯೇ ಪ್ರಥಮಸ್ಕಂಧದ ಅಷ್ಟಮ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲೂ ಈ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ಉಲ್ಲೇಖವಿದೆ–

ಗೋಪ್ಯಾದದೇ ತ್ವಯಿ ಕೃತಾಗಸಿ ದಾಮ ತಾವದ್
ಯಾ ತೇ ದಶಾಶ್ರುಕಲಿಲಾಂಜನಸಂಭ್ರಮಾಕ್ಷಮ್ ।
ವಕ್ತ್ರಂ ವಿನಮ್ಯ ಭಯಭಾವನಯಾ ಸ್ಥಿತಸ್ಯ
ಸಾ ಮಾಂ ವಿಮೋಹಯತಿ ಭೀರಪಿ ಯಂ ಬಿಭೇತಿ ॥

ಬ್ರಹ್ಮಾದಿದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಭಯಪ್ರದಳಾಗಿ "ಭೀ" ಎಂದು ಖ್ಯಾತಳಾದ ದುರ್ಗಾದೇವಿಗೂ ಭಯಪ್ರದನಾದ, ಪರಾತ್ಪರನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ತನ್ನನ್ನು ಮಾಯೆಯಿಂದ ಮೋಹಗೊಳಿಸತಕ್ಕವನಾಗಿ ಕೋಲು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಹೆದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ತಾಯಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಭಯವಿಹ್ವಲ ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ಕಾಡಿಗೆ ಮಿಶ್ರಿತ ನೀರನ್ನು ಸುರಿಸುತ್ತಾ ನಿಂತಿರುವ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಭಯಾವಸ್ಥೆಯ ಈ ಭಂಗಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ತಾನೂ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಭಯವಿದೆಯೆಂದು ತಪ್ಪಾಗಿ ಭಾವಿಸಿದೆನೆಂದು ಕುಂತಿಯು ಈ ವಚನದಲ್ಲಿ ಉದ್ಗರಿಸಿದ್ದಾಳೆ.

ಅಥವಾ, "ನಿರಂಜನ" ಪದಕ್ಕೆ ಇನ್ನೊಂದು ಮುಖದ ವಿವರಣೆಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಬಹುದು.

ಇಲ್ಲಿ "ನಿ" ಎಂಬ ಉಪಸರ್ಗಕ್ಕೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಎಂಬರ್ಥವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಬಹುದು. "ಶಶ್ವಚ್ಛಾಂತಿಂ ನಿಗಚ್ಛತಿ" ಎಂಬ ಗೀತಾವಚನದಲ್ಲಿ "ಚೆನ್ನಾಗಿ" ಎಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿ "ನಿ" ಎಂಬ ಉಪಸರ್ಗವನ್ನು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಹೀಗಾಗಿ "ನಿ" ಚೆನ್ನಾಗಿ ರಂಜಯತಿ = ಗೋಪ–ಗೋಪೀಜನರು, ಯಾದವ ಹಾಗೂ ಭಕ್ತಜನರ ಮನೋರಂಜಿಸುತ್ತಾನೆ ಎಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿ "ನಿ"ರಂಜಯತೀತಿ (ರಮಯತೀತಿ) ನಿರಂಜನಃ ಎಂಬ ಪುಣ್ಯನಾಮವು ಆತನಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಸೂಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಈ ನಾಮದಿಂದ ಸೂಚಿತವಾದ ಪ್ರಮೇಯದ ಬಗ್ಗೆ ಬೆಳಕನ್ನು ಚೆಲ್ಲುವ ವಚನದ ಉಲ್ಲೇಖವನ್ನು ತೃತೀಯ ಸ್ಕಂಧದ ತೃತೀಯ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬಹುದು –

ಸ್ನಿಗ್ಧಸ್ಮಿತಾವಲೋಕೇನ ವಾಚಾ ಪೀಯೂಷಕಲ್ಪಯಾ
ಚಾರಿತ್ರೇಣಾನವದ್ಯೇನ ಶ್ರೀನಿಕೇತೇನ ಚಾತ್ಮನಾ (ದೇಹೇನ) ।
ಇಮಂ ಲೋಕಮಮುಂ ಚೈವ ರಮಯನ್ ಸುತರಾಂ ಯದೂನ್
ರೇಮೇ ಕ್ಷಣದಯಾ ದತ್ತಕ್ಷಣಃ ಸ್ತ್ರೀಕ್ಷಣಸೌಹೃದಃ ॥

ಸ್ನೇಹ, ಮಂದಹಾಸ ಭರಿತವಾದ ನೋಟದಿಂದ, ಅಮೃತತುಲ್ಯವಾದ ಮಧುರ ಮಾತಿನಿಂದ, ನಿರ್ದೋಷವಾದ ತನ್ನ ನಡವಳಿಕೆಯಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ ವಾಸಸ್ಥಾನವೆನ್ನಿಸಿದ ದಿವ್ಯಸುಂದರ ದೇಹದಿಂದ ಇಹಲೋಕದ ಜನರನ್ನೂ, ಪರಲೋಕಸ್ಥ ಇಂದ್ರಾದಿದೇವತೆಗಳನ್ನು, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಬಾಂಧವರಾದ ಯಾದವರನ್ನು ಗೋಪ–ಗೋಪಿಯರನ್ನೂ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಮನೋರಂಜನೆಯಿಂದ ಸಂತೋಷಪಡಿಸಿದನೆಂದು ಸ್ಪಷ್ಟ ಉಲ್ಲೇಖವಿದೆ. ಹೀಗಾಗಿ "ನಿ" ಚೆನ್ನಾಗಿ (ಸಮ್ಯಕ್) ರಂಜಯತಿ = ಮನೋರಂಜಿಸುತ್ತಾನೆ (ರಮಯತಿ) ಇತಿ ನಿರಂಜನಃ ಎಂಬ ನಾಮವು ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಸಮಂಜಸವಾಗಬಲ್ಲುದು.

ಅಥವಾ ಇಲ್ಲಿ ಅಂಜನಶಬ್ದದಿಂದ ಮಾಯಾ (ಪ್ರಕೃತಿ) ಮಾಲಿನ್ಯ ಮತ್ತು ಅದರ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಕಾಮಕ್ರೋಧಾದಿದೋಷ ಮಾಲಿನ್ಯವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಬಹುದು. ಇಂತಹ ಮಾಲಿನ್ಯವು ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಸರ್ವದಾ ಸರ್ವಥಾ ಇಲ್ಲ.

ಆದುದರಿಂದಲೇ, ಆತ "ನಿರಂಜನ" ಎಂದು ಖ್ಯಾತನಾಗಿದ್ದಾನೆ. (ಅಂಜನಾತ್= ಮಾಯಾದಿ ದೋಷಮಾಲಿನ್ಯಾತ್ ನಿಷ್ಕ್ರಾಂತಃ ನಿರಂಜನಃ). ನಿರಂಜನ ಶಬ್ದದಿಂದ ಸೂಚಿತವಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ದೋಷಮಾಲಿನ್ಯ ವಿದೂರತ್ವವು ಭಾಗವತದ ಪ್ರಥಮಸ್ಕಂಧದ ಒಂಭತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ –

ಸರ್ವಾತ್ಮನಃ ಸಮದೃಶೋ ಹ್ಯದ್ವಯಸ್ಯ ನಿರಹಂಕೃತೇಃ ।
ತತ್ಕೃತಂ ಮತಿವೈಷಮ್ಯಂ ನಿರವದ್ಯಸ್ಯ ನ ಕ್ವಚಿತ್ ಇತಿ ॥ (ಭೀಷ್ಮ ವಚನಮ್)

ಕೃಷ್ಣ ಕೃಷ್ಣ ಮಹಾಬಾಹೋ ಭಕ್ತಾನಾಮಭಯಂಕರ
ತ್ವಮೇಕೋ ದಹ್ಯಮಾನಾನಾಮುಪವರ್ಗೋಽಸಿ ಸಂಸೃತೇಃ ।
ತ್ವಮಾದ್ಯಃ ಪುರುಷಃ ಸಾಕ್ಷಾದೀಶ್ವರಃ ಪ್ರಕೃತೇಃ ಪರಃ
ಮಾಯಾಂ ವ್ಯುದಸ್ಯ ಚಿಚ್ಛಕ್ತ್ಯಾ ಕೈವಲ್ಯೇ ಸ್ಥಿತ ಆತ್ಮನಿ ॥
– ಇತಿ ಪ್ರಥಮೇ ಸಪ್ತಮೇಽಧ್ಯಾಯೇ (ಅರ್ಜುನವಚನಮ್)

ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಕೃತಿ ಶಬ್ದವಾಚ್ಯಳಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಗಿಂತಲೂ ಉತ್ತಮನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ತನ್ನ ಚೇತನ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಮೋಹಕಾರಿಯಾದ ಪ್ರಕೃತಿಬಂಧರೂಪ ದೋಷವನ್ನೂ ಮೆಟ್ಟಿ ನಿಂತಿದ್ದಾನೆಂದು ಉಲ್ಲೇಖಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

ಅಥವಾ, ನಿರಂಜನ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಇನ್ನೊಂದು ಮುಖವಾದ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಬಹುದು.

ಅಂಜನಾತ್ ಸೌಂದರ್ಯಾಭಿವ್ಯಂಜಕಾತ್, ಅಥವಾ ಶೋಭಾತಿಶಯಪ್ರದಾತ್ ವಸನಭೂಷಣಾದಿತಃ ನಿಷ್ಕ್ರಾಂತ ಇತಿ ನಿರಂಜನಃ । ಭಗವತಃ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಸ್ಯ ದೇಹಸೌಂದರ್ಯಸ್ಯ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತ್ಯರ್ಥಂ ತದ್ದೇಹಸ್ಯ ಶೋಭಾತಿಶಯಾರ್ಥಂ ವಾ ವೇಷಭೂಷಣಾದಿಕಂ ನಾವಶ್ಯಕಂ, ಪ್ರತ್ಯುತ ಭಗವದಂಗಮೇನ ಭೂಷಣಾದೀನಾಂ ಭೂಷಣಂ, ಶೋಭಾತಿಶಯಾಪ್ರದಂ । ಭಗವಂತನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ದೇಹಸೌಂದರ್ಯದ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗಾಗಿ ಅಥವಾ ದೇಹದ ಶೋಭಾತಿಶಯಕ್ಕಾಗಿ ಸೌಂದರ್ಯಾಭಿವ್ಯಂಜಕಗಳಾದ ವೇಷಭೂಷಗಳ ಆವಶ್ಯಕತೆ ಇಲ್ಲ, ಆತನ ಸ್ವರಸ ಸುಂದರವಾದ ದೇಹವೇ ವೇಷಭೂಷಣಾದಿಗಳಿಗೆ ಶೋಭಾತಿಶಯಪ್ರವೆಂದು ನಿರಂಜನಪದದ ಭಾವ. ಈ ಭಾವವೇ ತೃತೀಯ ಸ್ಕಂಧದ ದ್ವಿತೀಯ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಉಕ್ತವಾಗಿದೆ–

ಪ್ರದರ್ಶ್ಯಾತಪ್ತತಪಸಾಮವಿತೃಪ್ತದೃಶಾಂ ನೃಣಾಮ್
ಆದಾಯಾಂತರಧಾತ್ ಯಸ್ತು ಸ್ವಬಿಂಬಂ(ಸ್ವರೂಪಂ) ಲೋಕಲೋಚನಮ್ ।
ಯನ್ಮರ್ತ್ಯಲೀಲೌಪಯಿಕಂ ಸ್ವಯೋಗ –
ಮಾಯಾಬಲಂ ದರ್ಶಯತಾ ಗೃಹೀತಮ್ ।
ವಿಸ್ಮಾಪನಂ ಸ್ವಸ್ಯ ಚ ಸೌಭಗರ್ದ್ಧೇಃ
ಪರಂ ಪದಂ ಭೂಷಣಭೂಷಣಾಂಗಮ್ ॥ ಇತಿ ॥

ಅಥವಾ ಭಗವಂತನು ಲೋಕವಿಲಕ್ಷಣ ಸಾರಭೋಕ್ತಾರನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಆತನಿಗೆ ಭೋಜನದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮಂತೆಯೇ ರಸಾನುಭವಕ್ಕಾಗಿ ಅಂಜನ–ವ್ಯಂಜನ (ತೊವ್ವೆ, ಪಲ್ಯ, ಸಾಂಬಾರು, ಸಾರು ಮುಂತಾದವುಗಳು) ಪದಾರ್ಥಗಳ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿಲ್ಲ. ಆತ ಸಾರಮಾತ್ರವನ್ನು ಭುಂಜಿಸುತ್ತಾನೆಂದು **ಯಃ ಸಾರಭಾಗಮನುಭೂಯ ಶರೀರಭಾಜಾಂ ಶಿಷ್ಟಂ ಪ್ರಯಚ್ಛತಿ ಇತಿ** । ಎಂದು ಶ್ರೀವಾದಿರಾಜರ ಮಾತಿನಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ.

ಇದಲ್ಲದೆ **ಶುಭಂ ಪಿಬತ್ಯಸೌ ನಿತ್ಯಂ ನಾಶುಭಂ ಸ ಹರಿಃ ಪಿಬೇತ್ ॥ ಇತಿ ಚ** ।

ಸರ್ವತ್ರ ಸಾರಭುಕ್ ದೇವೋ ನಾಸಾರಂ ಸ ಕದಾಚನ ॥ ಇತಿ ವಾಮನೇಚ ।

ಇತ್ಯಾದಿ ಆಚಾರ್ಯ ಮಧ್ವರಿಂದ ಪ್ರಮಾಣೀಕೃತ ಮಾತಿನಿಂದಲೂ ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತದೆ.
❑❑

"ÎÀÉÝÀÖÉá« ' aí¨Ý¨ÝÃÃ WÊá®P

"ಶ್ರೀವ್ಯಾಸಮಧ್ವ" ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆಯ ಅನೇಕ ಚಂದಾದಾರರ ಚಂದಾ ಅವಧಿಯು ಮುಗಿದಿದ್ದು, ಅಂತಹ ಚಂದಾದಾರರು ಕೂಡಲೇ ಹಣವನ್ನು ನಗದು/ಮನಿ–ಆರ್ಡರ್/ಡಿ.ಡಿ/ಚೆಕ್ ಮೂಲಕ ನಮ್ಮ ಕಛೇರಿಗೆ "ಶ್ರೀವ್ಯಾಸಮಧ್ವಸಂಶೋಧನ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ(ರಿ)" ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಪಾವತಿಸಿ ಚಂದಾವನ್ನು ನವೀಕರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿ ವಿನಂತಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಚಂದಾ ಐದು ವರ್ಷಗಳಿಗೆ ರೂ. ೬೦೦/–

ಇಂಟರ್‌ನೆಟ್ ಮೂಲಕ ಚಂದಾಹಣವನ್ನು ನೀಡುವವರು ಈ ಕೆಳಗೆ ಸೂಚಿಸಿದ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನದ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಖಾತೆಗೆ ಹಣವನ್ನು ವರ್ಗಾಯಿಸಬಹುದು:

A/c No. 0472101031491
Name: Sri Vyasa Madhva Samshodhana Pratishthana (R)
Bank: Canara Bank, Hanumanthanagar Branch,
Bangalore
IFSC Code : CNRB 0000472

ಹಣ ವರ್ಗಾಯಿಸಿದ ವಿವರಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ info@vyasamadhwa.org ಎಂಬಲ್ಲಿಗೆ ಈ–ಮೇಲ್ ಅಥವಾ ದೂರವಾಣಿ(೦೮೦–೨೬೬೧೧೦೧೧)ಮೂಲಕ ತಪ್ಪದೇ ತಿಳಿಸಬೇಕು.

ವಿ.ಸೂ.: ಕೆಲವರ ಚಂದಾ ಅವಧಿ ಮುಗಿದು ಅನೇಕ ದಿವಸಗಳಾಗಿದ್ದರೂ ಪತ್ರಿಕೆ ಕಳುಹಿಸುವುದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಕೂಡಲೇ ಅದನ್ನು ನವೀಕರಿಸದಿದ್ದವರಿಗೆ ಮುಂದಿನ ತಿಂಗಳಿನಿಂದ ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಕಳುಹಿಸಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಈ ಮೂಲಕ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಅಕಾರ್ಯ

(ಅನುಗ್ರಹಲೇಖನ)

– ಪರಮಪೂಜ್ಯ ಶ್ರೀಶ್ರೀವಿಶ್ವಪ್ರಸನ್ನತೀರ್ಥಶ್ರೀಪಾದರು
ಕಿರಿಯಪಟ್ಟ, ಪರ್ಯಾಯ ಶ್ರೀಪೇಜಾವರ ಅಧೋಕ್ಷಜ ಮಠ

ಗಾಂ ಮಾತರಂ ಚಾಪ್ಯವಧೀರ್ವೃಷಭಂ ಚ ಪ್ರಜಾಪತಿಮ್ ।
ಅಕಾರ್ಯಂ ನಹುಷಾಕಾರ್ಷೀರ್ಲಪ್ಸ್ಯಾಮಸ್ತ್ವತ್ಕೃತೇ ವ್ಯಥಾಮ್ ॥

– ಶ್ರೀಮನ್ಮಹಾಭಾರತ ಶಾಂತಿಪರ್ವ

ಚಕ್ರವರ್ತಿ ನಹುಷನೊಮ್ಮೆ ಯಜ್ಞದ ನೆವದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಗೋವನ್ನೂ, ವೃಷಭವನ್ನೂ ಕೊಂದಿದ್ದನು. ಅದನ್ನು ತಿಳಿದ ಯತಿಗಳು, ಋಷಿಗಳು ಒಂದಾಗಿ ಬಂದು ಅವನನ್ನು ಆ ಅಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ನಿಂದಿಸಿ ಲೋಕವನ್ನು ತಿದ್ದುತ್ತಾರೆ.

"ನಹುಷ! ನೀನು ವಿಶ್ವದ ಮಾತೆಯಾಗಿರುವ ಗೋವನ್ನು, ತಂದೆಯಾಗಿರುವ ವೃಷಭವನ್ನು ಕೊಂದಿರುವೆ. ಇದು ನಿಸ್ಸಂದೇಹವಾಗಿ ಅಕಾರ್ಯವಾಗಿದೆ. ಒಬ್ಬ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯಾಗಿ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ನೀಡಬೇಕಾದ ನೀನೇ ಇಂತಹ ದುಷ್ಟ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡಿದ್ದೀಯ. ಇದು ನಮ್ಮೆಲ್ಲರಿಗೂ ದೊಡ್ಡ ದುಃಖದ ಸಂಗತಿ. ನಿನ್ನಿಂದಲೂ ಇಂತಹ ಅಕಾರ್ಯ ನಡೆದು ಹೋಯಿತಲ್ಲ ಎಂದು ನಾವು ವ್ಯಥೆ ಪಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ.

ಜಾಜಲಿ–ತುಲಾಧಾರರ ಸಂವಾದದಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯ ಬಂದ ಮಾತಿದು. ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಅವರಿವರು ಮಾಡಿರುವ ಕೃತ್ಯಗಳನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿ ತಾವು ಮಾಡಿರುವ ಅಕೃತ್ಯವನ್ನು, ತಮ್ಮ ನಿಲುವನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸುವ ಮಂದಿಯನ್ನೇ ಇಂದೂ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ನಾವು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಅಂತಹ ಮಂದಿ ಆ ಅವರಿವರು ಮಾಡಿರುವ ಆ ಕೃತ್ಯಗಳನ್ನು ಜ್ಞಾನಿಗಳು–ಮಹಾತ್ಮರು ಅಂದಂದೇ ಖಂಡಿಸಿರುವ ವಿಚಾರವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಮರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ನಾವು ವಿವೇಕಿಗಳಾಗಿರಬೇಕು. ಅವರಿವರು ಮಾಡಿದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಅಂಧಾನುಕರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡದೇ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ತೋರಿದ ದಾರಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿಕೊಂಡು ನಡೆಯಬೇಕು. ಅವರಿವರ ಕೃತ್ಯವನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಇಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಅಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಆದರೆ, ಪರದಲ್ಲಿ ಅದರ ಅನರ್ಥ ಫಲವನ್ನುಣ್ಣಬೇಕಾದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಆ ಅವರಿವರು ಯಾರೂ ನಮ್ಮ ನೆರವಿಗೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿರೋಣ.

❒❒

ಸಂಪಾದಕೀಯ:

ಶ್ರೀಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರ ವೃಂದಾವನ ಸರ್ವಥಾ ಅಸಂಭಾವಿತ

ಶ್ರೀಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರ ವೃಂದಾವನ ಇದೆಯೇ? ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರ ಕಟ್ಟಿ ಎಂಬವರ ಲೇಖನವೊಂದು ಅನೇಕ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿದೆ. ಅದನ್ನು ಅವರು ಮಹಾ ಸಂಶೋಧನೆ ಎಂಬ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿರುವುದು ಅನೇಕರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಗೊಂದಲ ಹುಟ್ಟಲು ಕಾರಣವಾಗಿದೆ.

ವೃಂದಾವನದ ಪ್ರಸಕ್ತಿ ಬರುವುದು ಒಬ್ಬ ಯತಿ ದೇಹ ತೊರೆದ ಮೇಲೆ. ಶ್ರೀವಾದಿರಾಜಸ್ವಾಮಿಗಳು, ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರಸ್ವಾಮಿಗಳು ಸಶರೀರ ವೃಂದಾವನ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿದ್ದು ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ. ಆದರೆ, ಶ್ರೀಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರು ದೇಹ ತೊರೆಯದೆ ಅದ್ಯಾಪಿ ಇರುವ ಯತಿಶ್ರೇಷ್ಠರು. ಹಾಗೆಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಶ್ರೀವಾದಿರಾಜಸ್ವಾಮಿಗಳು ತಮ್ಮ ಸರಸಭಾರತೀವಿಲಾಸ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿರುವರು:

ಅದ್ಯಾಪಿ ಬದರೀಶೈಲೇ ಬದರೀಷಂಡಮಂಡಿತೇ ।
ಮಧ್ಯೇ ಮುನೀನಾಮಧ್ಯಾಸ್ತೇ ವಿದ್ವಾನ್ ವ್ಯಾಸಸ್ಯ ಸನ್ನಿಧೌ ॥

ಇದರಿಂದ ಸ್ಫುಟಪಡುವಂತೆ ಶ್ರೀಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರು ಉತ್ತರ ಬದರೀಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀವೇದವ್ಯಾಸರ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಜೀವಂತವಾಗಿಯೇ ನೆಲೆಸಿರುವರು ಎಂದು ತಿಳಿಯುವುದು. ಸ್ವತಃ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣನ ಅವತಾರರಾದ ಅವರಿಗೆ ಅದು ಅಸಂಭಾವಿತವೂ ಅಲ್ಲ. ಅವರ ಸಾಕ್ಷಾದನುಜರಾದ ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುತೀರ್ಥರು ಇಂದೂ ಸಹ ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯದ ಬಳಿಯ ಕುಮಾರಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ತಪೋನಿರತರಾಗಿದ್ದು, ಇನ್ನೂ ಸಾವಿರಾರು ವರ್ಷಗಳ ಬಳಿಕ ಪುನಃ ಕೆಳಕ್ಕಿಳಿದು ಬಂದು ಶ್ರೀಮಧ್ವಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಪುನರುತ್ಥಾನಗೊಳಿಸುವರು ಎಂಬ ಮಾತು ಸಹ ಪ್ರಸಿದ್ಧವೇ ಆಗಿದೆ[೧]. ಇನ್ನು ಹಿಮಾಲಯ ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿ ನೂರಾರು ವರ್ಷಗಳ ಸಾಧು–ಸಂತರು ನೆಲೆಸಿರುವ ವಿಚಾರ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಪ್ರಕಾಶನಗೊಂಡಿರುವ ಆ ಬಗೆಯ ಪುಸ್ತಕಗಳಿಂದ ತಿಳಿಯುವುದು.

ಶ್ರೀಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರು ವೈಷ್ಣವ ಪಂಥದ ಮೂಲಗುರುಗಳು. ಆ ಬಳಿಕ ಸಮಸ್ತ ಪೀಠಾಧೀಶರು, ಯತಿಗಳು, ಗ್ರಂಥಕಾರರು, ಹರಿದಾಸರು ಮೊದಲಾಗಿ ಅವರನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ವಾಯುದೇವರ ಅವತಾರವೆಂದೇ ಆರಾಧಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಎಂದರೆ, ಅವರ ಬಗ್ಗೆ ಯಾರೂ ಸಹ ಔದಾಸೀನ್ಯ ಭಾವದಿಂದ ಇರಲು ಸರ್ವಥಾ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅವರ ವೃಂದಾವನದ ಪ್ರಸಕ್ತಿಯೇ ಇಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಅವರಾರು ಆ ಬಗ್ಗೆ ಉಲ್ಲೇಖ ಮಾಡುವ ಅಥವಾ ಅನ್ವೇಷಿಸುವ ಪ್ರಸಕ್ತಿಯೇ ಒದಗಿಲ್ಲ.

ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರ ಕಟ್ಟಿಯವರ ವಾದಕ್ಕೆ ಮೂಲವಾದದ್ದು ವೆಂಕಟೇಶ ರಾಮಚಂದ್ರ ಎಂಬವರು ತೈತ್ತಿರೀಯೋಪನಿಷತ್ತಿನ ಸಾರಾಂಶದ ಮರಾಠಿ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿರುವ ಉಪೋದ್ಘಾತದಲ್ಲಿನ ಒಂದು ಮಾತು ಮಾತ್ರ. ಅದು ಸಂಶೋಧನ ಕೃತಿಯೇನೂ ಅಲ್ಲ. ಅವರು ತಮ್ಮ ಮಾತಿಗೆ ಯಾವ ಆಧಾರವನ್ನೂ ನೀಡಿಲ್ಲ. ಅವರು ನೀಡಿರುವ ಇತರ ವಿವರಗಳು ಮೇಲ್ನೋಟಕ್ಕೆ

---

೧ ಯಸ್ಮಾತ್ ಸರ್ವಹೃದಿಸ್ಥಸಂಶಯಚಯಂ ಜ್ಞಾತ್ವಾ ಯತೀಶೋ ಮರುತ್
ಸದ್ಧರ್ಮಾಂಶ್ಚ ತಿಲಾಂಶತೋಽಪ್ಯುಪದಿಶೇತ್ಯಾಜ್ಞಾನಿಬಂಧಂ ವ್ಯಧಾತ್ ।
ತಸ್ಮಾತ್ ಸೇತುತಿಲೇತಿ ಲೋಕಗದಿತಂ ಕ್ಷೇತ್ರಂ ಸುತೀರ್ಥಾತ್ಮಕಂ
ಸ್ಕಂದಾದ್ರೇರ್ಬಿಲತೋಽವತೀರ್ಣಯತಿನಾ ಸಂಶೋಧ್ಯತೇ ಕಾಲತಃ ॥ – ಶ್ರೀಹೃಷೀಕೇಶತೀರ್ಥರು (ಸಂಪ್ರದಾಯಪದ್ಧತಿ)

ಸರಿ ಎನ್ನಿಸುವಂತೆಯೂ ಇಲ್ಲ. ಅವರು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿರುವ ಕಲಾಪ ಗ್ರಾಮ ಎಂದು ಅವರು ಗುರುತಿಸಿರುವುದು ಸಹ ಸಾಧಾರವೇನಲ್ಲ. ಅವರು ಉಲ್ಲೇಖಿಸುವ ಸರಸ್ವತೀ ಮತ್ತು ಗಂಗಾ (ಅಲಕನಂದಾ) ನದಿಗಳ ಸಂಗಮ ಅವರು ಹೇಳುವ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿಯೂ ಇಲ್ಲ. ಎಂದರೆ, ಅವರ ಹೇಳಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನವು ಅನಧಿಕೃತವೇ ಆಗಿವೆ.

ಶ್ರೀವಾದಿರಾಜಸ್ವಾಮಿಗಳಂತಹ ಜ್ಞಾನಿವರೇಣ್ಯರನ್ನೊಳಗೊಂಡಂತೆ ಇಡೀ ಪರಂಪರೆಯೇ ಶ್ರೀಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರು ಸಶರೀರರಾಗಿ ಬದರಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀವೇದವ್ಯಾಸರ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಅದ್ಯಾಪಿ ನೆಲೆಸಿರುವರೆಂದು ಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವ ವಿಚಾರವೆಲ್ಲಿ? ಪರಂಪರೆಯ ಪರಿಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದ ಒಬ್ಬ ಇತ್ತೀಚಿನ ಲೇಖಕರು ನೀಡಿರುವ ನಿರಾಧಾರವಾದ ವಿವರವೆಲ್ಲಿ? ಇಂತಹ ಅನಧಿಕೃತ ವಿವರವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿ ಶ್ರೀಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರ ವೃಂದಾವನವನ್ನು ಅನ್ವೇಷಿಸುವ ಕಾರ್ಯ ಸರ್ವಥಾ ಶ್ಲಾಘ್ಯವೆನ್ನಿಸದು.

ಶ್ರೀಯುತ ಕಟ್ಟಿಯವರೇ ಹೇಳುವಂತೆ, ಅವರು ಗುರುತಿಸಿರುವ ವೃಂದಾವನ, ಅದನ್ನು ತೋರಿಸಿದ ಮಾನೇ ಗ್ರಾಮದ ವ್ಯಕ್ತಿ ತಿಳಿಸುವಂತೆ, "ಯಾವುದೋ ಅಜ್ಞಾತ ಸತ್ಪುರಷರ ಸಮಾಧಿಯಾಗಿರಬೇಕು". ಅದು ಒಬ್ಬ ಮಾಧ್ವ ಪರಂಪರೆಯ ಯತಿ ಸಮಾಧಿಯೂ ಆಗಿದ್ದಿರಬಹುದು. ಆದರೆ, ಶ್ರೀಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರ ವೃಂದಾವನವಾಗಿರುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಮಾತ್ರ ಸರ್ವಥಾ ಇಲ್ಲ.

ಮಾಧ್ವ ಪರಂಪರೆಯ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲ ವೃಂದಾವನ ಇಂದಿನ ನವವೃಂದಾವನದಲ್ಲಿಯ ಶ್ರೀಪದ್ಮನಾಭತೀರ್ಥರದು. ಆ ಬಳಿಕ ಪ್ರಾಚೀನವೆಂದರೆ ಶ್ರೀನರಹರಿತೀರ್ಥರದು ಹಾಗೂ ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿನ ಶ್ರೀಅನಿರುದ್ಧತೀರ್ಥರದು. ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಇತರ ಪ್ರಾಚೀನ ವೃಂದಾವನಗಳ ಪ್ರಸ್ತಾಪವೇ ಇಲ್ಲ. ಶ್ರೀಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರು ಮತ್ತು ಅವರ ಕೃತಿಗಳು ಹಾಗೂ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಬಗ್ಗೆ ಕೆಲವರ ಅಪ್ರಬುದ್ಧ ಹೇಳಿಕೆಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಇಡೀ ಪರಂಪರೆಯೇ ಒಪ್ಪಿರುವಂತಹ ಮೂಲವಿಚಾರದ ಬಗ್ಗೆ ಗೊಂದಲ ಹುಟ್ಟಿಸುವುದು ಸಂಶೋಧನೆ ಎನ್ನಿಸದು. ಅದನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಪ್ರಾಜ್ಞರು ಗೊಂದಲಕ್ಕೊಳಗಾಗುವುದು ಸಹ ಸರ್ವಥಾ ಅನುಚಿತ.

ಇನ್ನು, ಅವರೇ ಆ ಲೇಖನದ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿರುವಂತೆ ಸುಮಧ್ವವಿಜಯವನ್ನು ಕೇವಲ ಕಾವ್ಯವೆಂದು, ಅದರಲ್ಲಿಯ ವಿವರಗಳನ್ನು ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂದು ನಾವು ತಿಳಿಯಬೇಕಿಲ್ಲ. ಅದು ನೈಜವಾದ ಐತಿಹಾಸಿಕ ವಿವರಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ಕೃತಿ ಎಂಬುದನ್ನು ಸ್ವತಃ ಕೃತಿಕಾರರಾದ ಶ್ರೀನಾರಾಯಣಪಂಡಿತರೇ ತಾವೇ ಸ್ವತಃ ರಚಿಸಿರುವ ಭಾವಪ್ರಕಾಶಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿರುವರು. ಬೇರಾವ ಸಂಸ್ಕೃತ ಮಹಾಕಾವ್ಯಕ್ಕೂ ಸಹ ಅಂತಹ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಹಿರಿಮೆ ದಾಖಲಾಗಿಲ್ಲ. ಅವರ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಒಪ್ಪುತ್ತಾ, ಕೆಲವನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆಯುವುದು ಸರಿಯಾದ ವಿಮರ್ಶೆ ಎನ್ನಿಸಲಾರದು.

ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರ ಕಟ್ಟಿಯವರ ಕಳಕಳಿ ಮೆಚ್ಚುವಂತಹುದಾದರೂ, ಅವರ ನಿರ್ಣಯ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಮನ್ನಣೆಯನ್ನು ಗಳಿಸುವಂತಿಲ್ಲ.

ಕರ್ನಾಟಕದ ಕುಲಪುರೋಹಿತ ಎಂದು ಖ್ಯಾತರಾಗಿದ್ದ ದಿ. ಆಲೂರು ವೇಂಕಟರಾಯರು ತಮ್ಮ "ಮಧ್ವಸಿದ್ಧಾಂತ ಪ್ರವೇಶಿಕೆ" (ಪ್ರ. ೧೯೫೧, ನವಜೀವನ ಗ್ರಂಥಭಂಡಾರ, ಧಾರವಾಡ) ಎಂಬ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಪು. ೩೦ರಿಂದ ೩೯ರವರೆಗೆ ಶ್ರೀಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರ ಅದೃಶ್ಯತ್ವದ ಬಗ್ಗೆ ಬರೆದಿರುವ ಕೆಲವು ಮಾತುಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿವೆ:

"ಅವರು (ಶ್ರೀಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರು) ಮೃತರಾದರೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಯಾವ ಆಧಾರವೂ ದೊರೆತಿಲ್ಲ. ಇದೂ ಒಂದು ಆಶ್ಚರ್ಯದ ಸಂಗತಿಯಲ್ಲವೆ...... ಅವರು ೮೦ ವರ್ಷ ಕಾಲ ಈ ಭಾರತದೇಶವನ್ನೆಲ್ಲ ಸುತ್ತಿ ಸುತ್ತಿ ವಿದ್ವಾಂಸರೊಡನೆ ಅಖಂಡವಾಗಿ ವಾಗ್ವಾದಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿದ್ದರು. ಎಲ್ಲಿಯೋ ಹಿಮಾಲಯದಲ್ಲಿಯೋ ಅಥವಾ ಯಾವುದಾದರೊಂದು ಗುಹೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡೋ ಮೂಗುಹಿಡಿದುಕೊಂಡು, ಕೇವಲ ತಪಶ್ಚರ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಆಯುಷ್ಯ ಕಳೆದಿದ್ದರೆ ಅವರ ಅದೃಶ್ಯತ್ವವು ಗೂಢವಾದುದಕ್ಕೆ ಆಶ್ಚರ್ಯಪಡುವ ಕಾರಣವಿದ್ದಿಲ್ಲ; ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಅವರ ಸುತ್ತಲೂ ಆಗ ಅವರಿಗೆ ಸ್ಪರ್ಧಿಗಳಾಗಿದ್ದವರ ತಂಡವು ತುಂಬಿತ್ತು. ಆದಕಾರಣ, ಅಸ್ತರಾಗದೆ ನಿಜವಾಗಿ ಮೃತರಾಗಿದ್ದರೆ ಅವರ ಮರಣವನ್ನು ಅವರ ಪ್ರತಿಸ್ಪರ್ಧಿಗಳು ಬೈಲಿಗೆ ತಾರದೆ ಎಂದಾದರೂ ಇರುತ್ತಿದ್ದರೋ? ಅದೂ ಹೋಗಲಿ, ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಅವರ ಶಿಷ್ಯವೃಂದವು ಅವರ ಸ್ಮಾರಕವನ್ನು ಮಾಡುವದನ್ನು ಬಿಡುತ್ತಿತ್ತೇ? ಅವರು ಆಗ ಜನಮಧ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದರಲ್ಲವೇ? ಅಲ್ಲದೆ ಏನೋ ದೂರ ಅಪರಿಚಿತವಾದ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಇದ್ದರೆನ್ನಬೇಕೆ? ಹಾಗೂ ಇಲ್ಲ ಅವರು ತಾವು ಹುಟ್ಟಿ, ಬೆಳೆದು, ಕಾರ್ಯಮಾಡಿದ ದೇಶದಲ್ಲಿಯೇ ಶಿಷ್ಯವೃಂದ ಸಮೇತರಾಗಿ ಇದ್ದರಲ್ಲ! ಎಂದ ಬಳಿಕ ಅವರ ಈ ಅದೃಶ್ಯತ್ವದ ಗೂಢವೇನೆಂಬದೂ ಒಂದು ಅತ್ಯಂತ ಗೂಢವಾದ ಸಮಸ್ಯೆಯೇ ಅಲ್ಲವೆ! ಈ ಸಮಸ್ಯೆಯು ಬಿಡುವವರೆಗಂತೂ ಅವರು ಮರಣಹೊಂದದೆ ನಿಜವಾಗಿ ಅದೃಶ್ಯರೇ ಆದರೆಂಬ ಈಗಿನ ವಿಶ್ವಾಸಕ್ಕೆ ಪುಷ್ಟಿ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ! ಸಂನ್ಯಾಸಿಗಳಿಗೆ ವೃಂದಾವನ ಅಥವಾ ಸಮಾಧಿ ಕಟ್ಟುವುದು ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಸರ್ವಮಾನ್ಯ ಪದ್ಧತಿ. ಅವರನ್ನು ಗೌರವಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಅದು ಒಂದು ಚಿಹ್ನೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಅಂಥ ಸತ್ಪುರುಷರ ವೃಂದಾವನಕ್ಕೆ ಕೊನೆಯವರೆಗೆ ಅವರ ಶಿಷ್ಯವೃಂದವು ಪೂಜೆ ಪುರಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುತ್ತದೆ. ಹೀಗಿದ್ದು ತಮ್ಮ ಮತದ ಮೂಲಪುರುಷನ ವೃಂದಾವನವನ್ನೇ ನಮ್ಮವರು ಕಟ್ಟಿಲ್ಲವಲ್ಲಾ; ಆಗ ಇನ್ನೂ ನಮ್ಮ ಮತೀಯರಲ್ಲಿ ಆ ಸಂಪ್ರದಾಯವಿದ್ದಲ್ಲವೆನ್ನಬೇಕೆ? ಶ್ರೀಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರ ತರುವಾಯದಲ್ಲಿ ಪೀಠಸ್ಥರಾದ ಶ್ರೀಪದ್ಮನಾಭತೀರ್ಥರ ವೃಂದಾವನವು ಆನೆಗೊಂದಿಯಲ್ಲಿ ಈಗಲೂ ನವವೃಂದಾವನವೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಆರಾಧಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಶ್ರೀಪದ್ಮನಾಭತೀರ್ಥರು ಆಳಿದ್ದು ಸುಮಾರು ಆರೇಳುವರ್ಷ ಮಾತ್ರ. ಅಂದರೆ ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರ ತರುವಾಯದಲ್ಲಿ ಆರೇಳು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಅವರದೇ ಪೀಠಸ್ಥರಾದ ಶ್ರೀಪದ್ಮನಾಭತೀರ್ಥರ ಸಮಾಧಿ ದೊರೆಯುತ್ತಿರಲು ಇವರದು ಮಾತ್ರ ಇಲ್ಲವೆ ಇಲ್ಲವಲ್ಲ! ನನಗೆ ಮತ್ತೂ ಒಂದು ವಿಚಾರಹೊಳೆಯಿತು. ಅವರು ಸಮಾಧಿಯೋಗಸ್ಥರಾಗಿ ಅದೃಶ್ಯರಾಗಿರಬೇಕು ಎಂದು. ಏಕೆಂದರೆ, ಹಿಂದಿನ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಹೀಗೆ ಯೋಗದಿಂದ ತನುವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸುವ ಪರಿಪಾಠವಿತ್ತು..... ಅಲ್ಲದೆ ಹಾಗೇನಾದರು ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರು ಮಾಡಿದ್ದಲ್ಲಿ ಅವರ ದೇಹವು ಅಲ್ಲಿ ಉಳಿಯಬೇಕಾಗಿತ್ತು..... ಆದಕಾರಣವೇ ನಾನು ಹೇಳುವುದು ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರ ಅದೃಶ್ಯತ್ವವು ಅವರು ಅವತಾರಪುರುಷರೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಆಧಾರವಾಗಿದೆ.... ಹೀಗೆ ಸಂಶೋಧಿಸಿ ನೋಡಿದರೆ ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರು ಎಂತಹ ಅದ್ವಿತೀಯ ಪುರುಷರು ಎಂಬುದು ತಿಳಿಯದೆ ಇರದು".

ಈ ವಿಚಾರಸರಣಿ ಸಂಪ್ರದಾಯಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿಯೂ ಇದ್ದು ಅವರು ದೇಹತ್ಯಾಗ ಮಾಡದೆ ಅದೃಶ್ಯವಾಗಿಯೇ ಇರುವುದೆ ವಾಸ್ತವ ಸಂಗತಿ ಎಂಬುದು ದೃಢಪಡುತ್ತದೆ. ವೃಂದಾವನಸ್ಥರಾಗಿಲ್ಲ ಎಂದು ಸ್ಪಷ್ಟ ಆಧಾರ ಇರುವ ಶ್ರೀಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರ ವೃಂದಾವನದ ಸಂಶೋಧನೆ ಎಂಬುದು ಗಗನಕುಸುಮ ಮೊದಲಾದ ಇಲ್ಲದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸಂಶೋಧಿಸುವ ಅವಿವೇಕದಂತೆಯೇ ಸರಿ.

□□

ನಡಿಲ್ಲಾಯರ ವಿರೋಧದ ಅನುಸಂಧಾನ

ಪಂ. ಸಗ್ರಿ ರಾಘವೇಂದ್ರ ಉಪಾಧ್ಯಾಯ

ವಾಸುದೇವ ಅಚ್ಯುತಪ್ರೇಕ್ಷಾಚಾರ್ಯರಲ್ಲಿ ಸಂನ್ಯಾಸಸ್ವೀಕಾರಕ್ಕಾಗಿ ಸಿದ್ಧನಾಗಿರುವನೆಂಬ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಕೇಳಿದ ನಡಿಲ್ಲಾಯ ದಂಪತಿಗಳು ಪುತ್ರನ ವಿಯೋಗಕ್ಕಾಗಿ ದುಃಖಿಗಳಾಗಿ ಉಡುಪಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಅವನ ಬಳಿಗೆ ಬರುವರು. ಬಂದವರೇ ಪುತ್ರನೆದುರು ಸಲ್ಲಿಸಿದ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಹೀಗೆ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ:

ವರಾಶ್ರಮಸ್ತೇ ಜರತೋರನಾಥಯೋ –
ರ್ನ ಜೀವತೋಃ ಸ್ಯಾದಯಿ ನಂದನಾವಯೋಃ ।
ಸಯಾಚನಂ ವಾಕ್ಯಮುದೀರ್ಯ ತಾವಿದಂ
ಪರೀತ್ಯ ಪುತ್ರಾಯ ನತಿಂ ವಿತೇನತುಃ ॥

ಇದರಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಿದಂತೆ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಎರಡು ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿದರು–

೧. ಹೇ ನಂದನ, ಮಕ್ಕಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಯಾರೂ ಗತಿಯಿಲ್ಲದ, ಮುದುಕರಾಗಿ ನಾವು ಬದುಕುತ್ತಿರುವಾಗ ನೀನು ಸಂನ್ಯಾಸಾಶ್ರಮವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವುದು ಉಚಿತವಲ್ಲ – ಎಂಬ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಮಾತನ್ನು ನುಡಿದರು.
೨. ಈ ಬೇಡಿಕೆಗೆ ಪೂರಕವಾಗುವಂತೆ ಪುತ್ರನಿಗೆ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಬಂದು ನಮಸ್ಕರಿಸಿದರು.

ಅನರ್ಥಂ ಜ್ಞವಚಃ ಕ್ವಚಿತ್ :

ನಡಿಲ್ಲಾಯ ದಂಪತಿಗಳ ಈ ಬಗೆಯ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದಾಕ್ಷಣ ಸಹಜವಾಗಿ ಮೂಡುವ ಸಂದೇಹ –

ವಿಜ್ಞಾತಭಾವಪುರಾಣಮಹಾರಹಸ್ಯಂ ।
ಯಂ ಭಟ್ಟ ಇತ್ಯಭಿವದಂತಿ ಜನಾ ವಿನೀತಮ್ ॥

ಎಂದು ನಿರೂಪಿಸಿದಂತೆ ಭಟ್ಟ ಎಂಬ ಬಿರುದಿಗೆ ಪಾತ್ರರಾಗಿದ್ದ ನಡಿಲ್ಲಾಯರು ಹಾಗೂ ಅವರ ಸಾಕಷ್ಟು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿದ್ದಿರಬಹುದಾದ ಅವರ ಪತ್ನಿ ತಮ್ಮ ಸ್ವಾರ್ಥಕ್ಕಾಗಿ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಶಂಸೆಗೆ ಪಾತ್ರವಾದ ಸಂನ್ಯಾಸಾಶ್ರಮದ ಸ್ವೀಕಾರವನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಿರುವುದು ಸಮುಚಿತವೇ?

ತಮ್ಮ ಅಸಮ್ಮತಿಯ ಪ್ರಕಟಣೆಗಾಗಿ ಪುತ್ರನಿಗೆ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಬಂದು ನಮಸ್ಕರಿಸಿರುವುದು ಮತ್ತಷ್ಟು ಅನುಚಿತ ತಾನೇ?

ತನ್ನ ಪುತ್ರನನ್ನು ಕಳಕೊಂಡ ಚಿತ್ರಕೇತು "ಅಹೋ ವಿಧಾತಸ್ತ್ವಮತೀವ ಬಾಲಿಶ..." ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ಬಡಬಡಿಸಿರುವ ಅನರ್ಥಕ ಮಾತುಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರು "ಶಬ್ದನಿರ್ಣಯ"ದ (ಭಾ.ತಾ.ನಿ. ೬/೧೫/೫೪) ಮೂಲಕ ಹೀಗೆ ನಿರ್ಣಯಿಸಿರುವರು–

"ಸಂತಾಪಕ್ರೋಧರಾಗಾದಿಷ್ವನರ್ಥಂ ಜ್ಞವಚಃ ಕ್ವಚಿತ್"

ಸಂತಾಪ ಕ್ರೋಧ, ಅನುರಾಗ ಮುಂತಾದ ಭಾವನೆಗಳ ತೀವ್ರತೆಗೆ ಒಳಗಾದ ಜ್ಞಾನಿಗಳೂ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ವಿವೇಕವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಅರ್ಥವಿಲ್ಲದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಆಡುವರು.

ಈ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿಯ ಜ್ಞವಚಃ ಎಂದು ಉಪಲಕ್ಷಣವಾಗಿಯಷ್ಟೇ ಪ್ರಯೋಗಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸಂತಾಪಾದಿ ಭಾವನೆಗೊಳಗಾದಾಗ ಅನರ್ಥ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡುವುದಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ, ಅಶಾಸ್ತ್ರೀಯವಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವರು ಕೂಡಾ.

"ಶಬ್ದನಿರ್ಣಯ"ದ ಈ ನಿರ್ಣಯದ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ನಡಿಲ್ಲಾಯ ದಂಪತಿಗಳ ಆ ಮಾತನ್ನೂ, ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನೂ ಸಮರ್ಥಿಸಬೇಕು. ನಡಿಲ್ಲಾಯರು ಶಾಸ್ತ್ರಾಧ್ಯಯನ ನಡೆಸಿ "ಜ್ಞ" ಎನ್ನಿಸಿದ್ದರೂ, ಅವರ ಪತ್ನಿ ಅವರ ಉಪದೇಶಾದಿಗಳ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿದ್ದರೂ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರೀತಿಗೆ ಪಾತ್ರನಾದ, (ಸುತವತ್ಸಲೌ) ಪುತ್ರ ಸಂನ್ಯಾಸವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ತಮ್ಮಿಂದ ದೂರನಾಗುವನೆಂಬ ಸಂತಾಪಕ್ಕೊಳಗಾಗಿ (ವಿಯೋಗತಾಂತೌ) "ನೀನು ಸಂನ್ಯಾಸಿಯಾದರೆ ತಾವು "ಅನಾಥ"ರಾಗ್ತೇವೆ" ಮುಂತಾದ ಅನರ್ಥಕ ಮಾತುಗನ್ನು ಹೇಳಿದರು. ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ, ನಮಸ್ಕಾರ ಮುಂತಾದ ಅನರ್ಥಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿದರು.

ನಡಿಲ್ಲಾಯ ದಂಪತಿಗಳ ಮಾತಿನ ಅನರ್ಥಕತ್ವ:

"ಸ ರಕ್ಷಿತಾ ರಕ್ಷತಿ ಯೋ ಹಿ ಗರ್ಭೇ...." ಮುಂತಾದ ಶಾಸ್ತ್ರದ ವಚನಗಳು ಸಾರುತ್ತಿರುವಂತೆ ಪುತ್ರನಾದ ವಾಸುದೇವ ಸಂನ್ಯಾಸ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ದೂರನಾದರೂ ತಮ್ಮನ್ನು ಭಗವಂತನೇ ರಕ್ಷಿಸುವನೆಂಬ ವಿಶ್ವಾಸಕ್ಕೆ ವಿಪರೀತವಾದ ಮಾತು ಅದಾದುದರಿಂದ ಅದು ಅನರ್ಥ ವಚನ ಎನಿಸಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ "ವರಾಶ್ರಮ"– ಎಂದು ಅವರೇ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿರುವಂತೆ ಆಶ್ರಮಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಸಂನ್ಯಾಸಾಶ್ರಮವನ್ನು ತಮ್ಮ ಪುತ್ರ ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸಲು ಬಯಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆಂದರೆ ಅಂತಹ ಆಶ್ರಮವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಅವನಿಗೂ ಶ್ರೇಯಸ್ಸಾಗುವುದು. ಅಂತಹ ಸುಪುತ್ರನನ್ನು ಪಡೆದದ್ದರಿಂದ ತಮ್ಮ ಜೀವನವೂ ಅತ್ಯಂತ ಸಾರ್ಥಕವಾದಂತೆ ಎಂದು ನಡಿಲ್ಲಾಯರು ತಾವು ವಿವೇಚಿಸಿಕೊಂಡು, ತಮ್ಮ ಪತ್ನಿಗೂ ಮನವರಿಕೆಯಾಗುವಂತೆ ತಿಳಿಹೇಳಿ ಪುತ್ರನ ಆ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡಬೇಕಿತ್ತು. ಇದರ ಬದಲಾಗಿ ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವವರಿಲ್ಲ, ಆದ್ದರಿಂದ ವರಾಶ್ರಮ ಸ್ವೀಕಾರದ ಶ್ರೇಯಸ್ಸಿನ ಮಾರ್ಗದತ್ತ ಸಾಗುವುದು ಬೇಡ– ಎಂದು ಸ್ವಾರ್ಥದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಪುತ್ರನ ಶ್ರೇಯಸ್ಸನ್ನು ತಡೆಯಲು ಯತ್ನಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಇದು ಶುದ್ಧ ಅಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಪ್ರವೃತ್ತಿ. ಬದಲಾಗಿ "ಲೋಕೇಶ್ವರಃ ಸ ಬತ ಬಾಲತಮಃ ಕಿಲ" – ಎಂಬ ಭೂತವಿಶೇಷದ ವಚನ, ಆಗಾಗ್ಗೆ ಕಂಡುಬಂದ ಪುತ್ರನ ಪ್ರತಿಭಾವಿಶೇಷದ ಆವಿಷ್ಕಾರ ಮುಂತಾದುವನ್ನು ವಿವೇಚಿಸಿಕೊಂಡು ನಡಿಲ್ಲಾಯರು ತಮ್ಮ ಪುತ್ರ ತಂದೆಯಾದ ತನ್ನ ಅಥವಾ ಬೇರೆಯಾರದ್ದೇ ಪ್ರೇರಣೆ ಇಲ್ಲದೆ ಸಂನ್ಯಾಸ ಸ್ವೀಕರಿಸಲು ತೊಡಗಿದ್ದಾನೆಂದರೆ ಯಾರೋ ಪುಣ್ಯಪುರುಷನೇ ಪುತ್ರನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ ಬಂದಿದ್ದಿರಬಹುದೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿ ಆ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ, ನಮಸ್ಕಾರ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದರೆ ಅದೊಂದು ದೊಡ್ಡ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಸಾಧನೆಯಾಗಿ ಪರಿಗಣಿತವಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಸಂನ್ಯಾಸಾಶ್ರಮ ಸಾಕಷ್ಟು ಪರಿಶ್ರಮ ಸಾಧ್ಯವಾದುದರಿಂದ ಪುತ್ರನಿಂದ ಅದರ ಪಾಲನೆ ಆಗದಿದ್ದಿತೆಂಬ ಭಯದಿಂದ ಅದನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸಿದ್ದರೂ ಅದು ಅನುಚಿತವೆನಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ವಿಡಂಬನೆಯ ಧ್ವನಿ:

ನಾರಾಯಣಪಂಡಿತರು ಹೀಗೆ ವಾಸುದೇವನ ಸಂನ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಅವನ ತಂದೆ–ತಾಯಂದಿರು ತಡೆವೊಡ್ಡಿದ್ದ ಘಟನೆಗೆ ಆರೇಳು ಶ್ಲೋಕಗಳ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಮೆರುಗು ನೀಡಿರುವ ಒಂದು ಉದ್ದೇಶ ವಾಸುದೇವನಿಗೆ ಸಂನ್ಯಾಸ ಸ್ವೀಕಾರದಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ದಾರ್ಢ್ಯವನ್ನು ಎತ್ತಿ ತೋರಿಸುವುದಾದರೆ, ಮತ್ತೊಂದು ಉದ್ದೇಶ ವಾಸುದೇವನ ಸಂನ್ಯಾಸವನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿರುವ ನಡಿಲ್ಲಾಯ ದಂಪತಿಗಳ ಕೆಟ್ಟ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯ ಚಿತ್ರಣದಿಂದ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ತಂದೆ–ತಾಯಂದಿರು ತಮ್ಮ ಸ್ವಾರ್ಥದ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳ ಶ್ರೇಯಸ್ಸಿಗೂ ಹೇಗೆ ತಡೆವೊಡ್ಡುವರೆಂಬ ವಿಡಂಬನೆಯ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಹೊರಡಿಸುವುದು.

ಲೌಕಿಕ ಸಮೃದ್ಧಿಯ ಆಸಕ್ತಿಗೆ ಬಲಿಯಾಗಿರುವ ತಂದೆ–ತಾಯಂದಿರು ತಮ್ಮ ಆಸಕ್ತಿಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಮಕ್ಕಳು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ, ಧಾರ್ಮಿಕ, ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಲವು ತೋರಿಸಿದಾಗ ಅದಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾದ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಡುವ ಬದಲು ಅದನ್ನು ಅಲ್ಲಿಗೇ ಹಿಚುಕಿ ಹಾಕುವ ಕೆಟ್ಟ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಇದರಿಂದ ವಿಡಂಬಿಸಿದಂತಾಗಿದೆ.

ತಂ ವಿನಾ ನೈವ ಪುರುಷಾರ್ಥಃ :

ವಾಸುದೇವ ಸಂನ್ಯಾಸವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದನೆಂದರೆ ಮತ್ತೆ ಮನೆಗೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಇದ–ರಿಂದಾಗಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅವನ ಒಡನಾಟ, ಸಂಗ ತಪ್ಪುವುದು. ಹಾಗಾಗಬಾರದು. "ವಿಶೇಷತಃ ಸ್ವೋತ್ತಮೇಷು ವಿನಾ ಸಂಗಂ ನ ಮುಚ್ಯತೇ...." ಎಂದು ಗಾರುಡದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿರುವಂತೆ, ಅಂತಹ ಉತ್ತಮ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಸಂಗ ಇಲ್ಲದೆ ಮುಕ್ತಿಯೂ ದೊರಕದು. "...ನೈವ ಪುರುಷಾರ್ಥಃ" ಎಂದಿರುವಂತೆ, ಇತರ ಧರ್ಮಾದಿ ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳೂ ಸಿದ್ಧಿಸವು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ವಾಸುದೇವನ ಸಂಗದಿಂದ ತಾವು ವಂಚಿತರಾಗಬಾರದೆಂದು ನಡಿಲ್ಲಾಯ ದಂಪತಿಗಳು ಅವನ ಸಂನ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಎಂದರೆ, ಇದು ಸಲ್ಲಕ್ಷಣವೇ ಆಗಬಲ್ಲದು.

(ಮುಂದಿನ ಸಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ: ವಾಸುದೇವನ ಧೀರ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯ ಅನುಸಂಧಾನ)

❐❐

ಶಾಕವ್ರತಸಮರ್ಪಣ ಮಂತ್ರ

(ಶ್ರಾವಣ ಶುಕ್ಲ ದ್ವಾದಶೀ–೧೫.೦೮.೧೬):

ವಾಸುದೇವ ನಮುಸ್ತುಭ್ಯಂ ಪ್ರಥಮೇ ಮಾಸಿ ಯತ್ಕೃತಮ್ ।
ಶಾಕವ್ರತಂ ಮಯಾ ತೇನ ಸಂತುಷ್ಟೋ ಭವ ಮಾಧವ ॥

ಶ್ರಾವಣಶುಕ್ಲ ಏಕಾದಶಿಯಂದು ಶಾಕಗಳನ್ನು ದಾನ ಮಾಡಿ ದ್ವಾದಶಿಯಂದು ಅವುಗಳನ್ನು ಶ್ರೀಹರಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕು ಎಂಬುದು ವಿಧಿ :

ಶಾಕದಾನಮಂತ್ರ (ಶ್ರಾವಣ ಶುಕ್ಲ ದ್ವಾದಶೀ):

ಉಪಾಯನಮಿದಂ ದೇವ ವ್ರತಸಂಪೂರ್ತಿಹೇತವೇ ।
ಶಾಕಂ ತು ದ್ವಿಜವರ್ಯಾಯ ಸಹಿರಣ್ಯಂ ದದಾಮ್ಯಹಮ್ ॥

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಜಯಂತೀವ್ರತ

(೨೫.೦೮.೧೬ ರಂದು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಜಯಂತೀ ನಿಮಿತ್ತ ವಿಶೇಷಲೇಖನ)

ವಿಪ್ರ

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಜಯಂತಿ(ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾಷ್ಟಮಿ)ಯು ಏಕಾದಶಿಯಂತೆ ಪರಮಪಾವನವಾದ ವಿಶಿಷ್ಟ ವ್ರತ. ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರು ಇದರ ಆಚರಣೆಯ ಮಹತ್ತ್ವ ಹಾಗೂ ವಿಧಿ–ವಿಧಾನಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಜಯಂತೀನಿರ್ಣಯ ಎಂಬ ತಮ್ಮ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ವಿವರಗಳನ್ನು ನೀಡಿರುವರು. ಶ್ರಾವಣಮಾಸದ ಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷದ ಅಷ್ಟಮಿಯು ಭಗವಂತನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಅವತಾರ ಮಾಡಿದ ಪರಮ ಮಂಗಲಕರ ದಿನವಾಗಿದ್ದು, 'ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾಷ್ಟಮೀ' ಎಂದೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಅಂದು ಚಂದ್ರೋದಯ(ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿ) ಸಮಯದಲ್ಲಿ ರೋಹಿಣೀನಕ್ಷತ್ರವೂ ಇದ್ದಲ್ಲಿ ಅದಕ್ಕೆ 'ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಜಯಂತಿ' ಎನ್ನುವರು. ಅವುಗಳ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವಿಶೇಷ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಇಲ್ಲ.

ಅತ್ಯಂತಪುಣ್ಯಕರವೂ, ವಿಶೇಷಪಾಪಹರವೂ ಆದ ಈ ವ್ರತವು ಸಹ ಏಕಾದಶೀವ್ರತದಂತೆ ಉಪವಾಸವ್ರತವಾಗಿದೆ. ಅಂದು ಸಹ ನೀರು, ಆಹಾರ ಮೊದಲಾಗಿ ಏನನ್ನೂ ಎಷ್ಟು ಮಾತ್ರವೂ ಸ್ವೀಕರಿಸಕೂಡದು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾದಿ ಸಕಲವರ್ಣದವರೂ, ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯಾದಿ ಸಕಲಆಶ್ರಮದವರೂ, ಸ್ತ್ರೀಯರೂ ಮೊದಲಾಗಿ, ಸಕಲಮಾನವರೂ ಸಹ ಇದನ್ನು ತಪ್ಪದೆ ಪ್ರತಿವರ್ಷವೂ ಆಚರಿಸಲೇಬೇಕು; ಯಾವುದೇ ಕಾರಣಕ್ಕೂ ಯಾರಿಗೂ ಇದರಿಂದ ವಿನಾಯತಿ ಇಲ್ಲ. ಅಶಕ್ತರು ಮೊದಲಾದವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಏಕಾದಶಿಗೆ ಹೇಳಿದ ನಿಯಮಗಳೇ ಇದಕ್ಕೂ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತವೆ.

ವಿಹಿತರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಕಾಮನೆಯಿಂದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಆಚರಿಸಿದಲ್ಲಿ ಇದು ಇಪ್ಪತ್ತುಕೋಟಿ ಏಕಾದಶಿಗಳಿಗೆ ಸಮನಾದ ಪುಣ್ಯವನ್ನೂ, ಆಚರಿಸದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತು ಕೋಟಿ ಏಕಾದಶಿಗಳನ್ನು ತೊರೆದ ಮಹಾಪಾಪವನ್ನೂ ತಂದುಕೊಡುತ್ತದೆ. ಏಕಾದಶೀ ಅನುಷ್ಠಾನವನ್ನು ತಪ್ಪದೇ ಮಾಡುವವರಿಗೆ ಮಾತ್ರವೇ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಪೂರ್ಣಫಲವು ಲಭಿಸುತ್ತದೆ ಎಂಬ ವಿಶೇಷಾಂಶವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬೇಕು. ಇತರರಿಗೆ ಬರುವ ಪುಣ್ಯ ಸಾಮಾನ್ಯವಾದುದು ಎಂಬುದನ್ನು ಮರೆಯಬಾರದು.

ವ್ರತದ ದಿನದಂದು ಸಂಧ್ಯಾವಂದನಾದಿ ಇತರ ನಿತ್ಯಾಹ್ನಿಕವನ್ನು ಎಂದಿನಂತೆ ಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪೂರೈಸಬೇಕು. ಅಂದು ಬ್ರಹ್ಮಯಜ್ಞ, ಔಪಾಸನ ಮತ್ತು ವೈಶ್ವದೇವಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸಕೂಡದು; ಅಂದು ಬರುವ ಮಾತಾಪಿತೃಶ್ರಾದ್ಧಾದಿಗಳನ್ನು ಸಹ ಪಾರಣದಿನವೇ ಆಚರಿಸಬೇಕು.

ಅಂದು ಸಂಜೆ ವಸುದೇವ, ದೇವಕಿ, ನಂದಗೋಪ, ಯಶೋದೆ, ಬಲರಾಮ, ಸುಭದ್ರೆಯರ ಸಮೇತವಾಗಿ (ಬಾಲ)ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ವಿಹಿತವಾದ ವಿಶೇಷ ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಗೀತಾ, ವಿಷ್ಣುಸಹಸ್ರನಾಮ, ಭಾಗವತ, ಮಹಾಭಾರತತಾತ್ಪರ್ಯನಿರ್ಣಯ ಮತ್ತು ಜಯಂತೀನಿರ್ಣಯ ಮೊದಲಾದ ಕೃತಿಗಳ ಪ್ರವಚನ ಪಾರಾಯಣಗಳನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕು. (ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ) ಚಂದ್ರೋದಯವಾಗುತ್ತಿರುವಂತೆಯೇ ಪರಮಭಕ್ತಿಯಿಂದ

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಅರ್ಘ್ಯವನ್ನೀಯಬೇಕು. ಅನಂತರ ಚಂದ್ರಾರ್ಘ್ಯವನ್ನಿತ್ತು, ನಮಸ್ಕರಿಸಬೇಕು. ಅನಂತರ ತೀರ್ಥಪ್ರಾಶನ ಮಾಡಿ ಮಲಗಬಹುದು; ಶಕ್ತಿಯಿದ್ದವರು ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತಾದಿ ಗ್ರಂಥಗಳ ಶ್ರವಣ ಪಾರಾಯಣಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಜಾಗರಣ ಸಹ ಮಾಡಬಹುದು. ಮಾರನೆಯ ದಿನ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಪೂಜಿಸಿ, ಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪಾರಣ ಮಾಡಿ ದಾನಾದಿಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, 'ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣ'ವೆನ್ನಬೇಕು.

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾಷ್ಟಮಿ(ಜಯಂತಿ)ಯಂದು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಿರಾಹಾರವೇ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ವಿಹಿತವಾಗಿದೆ. ಅಂದು ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಘ್ಯಪ್ರದಾನದ ಅನಂತರ ಪಾರಣ ಮಾಡುವ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಕೆಲವರಲ್ಲಿದೆಯಾದರೂ, ಅದು ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರ ಮಾತಿಗೂ, ಸಂಕಲ್ಪಮಂತ್ರಕ್ಕೂ ಸಕಲಮಾಧ್ವಪೀಠಗಳ ಆಚರಣೆಗೂ ವಿರುದ್ಧವಾದ್ದರಿಂದ ಮಾನ್ಯವೆನಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆ ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿ ಪಾರಣ ಮಾಡಲು, ಮಾಡದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯವಾಯ ಎನ್ನಲು ಯಾವ ಪ್ರಮಾಣವೂ ಇಲ್ಲ. ಅಂದು ಸಂಜೆ ಸೂರ್ಯಾಸ್ತದ ಅನಂತರ ಅಥವಾ ರಾತ್ರಿ ಒಂಭತ್ತು ಘಂಟೆಯ ವೇಳೆಗೇ ಅರ್ಘ್ಯವನ್ನೀಯುವ, ಫಲಾಹಾರ ಮಾಡುವ ಮತ್ತೆ ಕೆಲವರ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ಸಹ ಹೀಗೆಯೇ ಅಮಾನ್ಯವಾಗಿವೆ. ರಮಾಬ್ರಹ್ಮಾದಿನೈವೇದ್ಯ, ವೈಶ್ವದೇವಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡದೆ ಹಾಗೇ ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿ ಪಾರಣೆ ಮಾಡುವುದು ಅತ್ಯಂತ ನಿಷಿದ್ಧ ಎಂಬುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕು.

ಶ್ರೀರಾಮನವಮೀ, ಶ್ರೀನರಸಿಂಹಜಯಂತೀ, ಮೊದಲಾದ ಇತರ ಭಗವದವತಾರಗಳ ಜಯಂತಿಗಳನ್ನು ಸಹ ಅವಶ್ಯ ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಆದರೆ ಕೃಷ್ಣಾಷ್ಟಮಿಯ ಹೊರತು ಇತರ ಯಾವ ಜಯಂತಿಗಳಂದೂ ಸಹ ಉಪವಾಸ ಕಡ್ಡಾಯವಲ್ಲ. ಆ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ತಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆಯಾ ಭಗವದ್ರೂಪಗಳಿಗೆ ಅರ್ಘ್ಯವನ್ನಿತ್ತು ಭೋಜನ ಮಾಡಬಹುದು.

ಹೀಗೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಜಯಂತಿಯು ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ ಆಚರಿಸಿದಲ್ಲಿ ಮಹಾ ಪುಣ್ಯಕರ–ವಾಗಿರುವಂತೆ, ಆಚರಿಸದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಹುಲಿ, ಹಾವು, ಮೊದಲಾದ ಹೀನಯೋನಿಗಳಿಗೂ, ನರಕಾದ್ಯನರ್ಥಗಳಿಗೂ ಕಾರಣವಾಗಿ ಮಹಾಪಾಪಕರವೂ ಆಗುತ್ತದೆ.

❐❐

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾರ್ಘ್ಯಮಂತ್ರ

ಜಾತಃ ಕಂಸವಧಾರ್ಥಾಯ ಭೂಭಾರೋತ್ತಾರಣಾಯ ಚ ।
ಕೌರವಾಣಾಂ ವಿನಾಶಾಯ ದೈತ್ಯಾನಾಂ ನಿಧನಾಯ ಚ ॥
ಪಾಂಡವಾನಾಂ ಹಿತಾರ್ಥಾಯ ಧರ್ಮಸಂಸ್ಥಾಪನಾಯ ಚ ।
ಗೃಹಾಣಾರ್ಘ್ಯಂ ಮಯಾ ದತ್ತಂ ದೇವಕ್ಯಾ ಸಹಿತೋ ಹರೇ ॥ ಜಯಂತೀನಿರ್ಣಯ

ಚಂದ್ರಾರ್ಘ್ಯಮಂತ್ರ

ಕ್ಷೀರೋದಾರ್ಣವಸಂಭೂತ ಅತ್ರಿನೇತ್ರಸಮುದ್ಭವ ।
ಗೃಹಾಣಾರ್ಘ್ಯಂ ಮಯಾ ದತ್ತಂ ರೋಹಿಣ್ಯಾ ಸಹಿತಃ ಶಶಿನ್ ॥ ಜಯಂತೀನಿರ್ಣಯ

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾಷ್ಟಮೀವ್ರತದ ಬಗ್ಗೆ ಕೆಲವು ವಿಶೇಷಾಂಶಗಳು

೧. ಏಕಾದಶೀ ದಿನದಂತೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾಷ್ಟಮಿಯಂದೂ ಸಹ ಪೂರ್ಣ ನಿರ್ಜಲ ಉಪವಾಸವನ್ನೇ ಮಾಡಬೇಕು.

೨. ಕೃಷ್ಣಾಷ್ಟಮಿಯಂದು ರಾತ್ರಿ ಚಂದ್ರೋದಯದ ಬಳಿಕವೇ ಅರ್ಘ್ಯವನ್ನು ನೀಡಬೇಕು.

೩. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಅರ್ಘ್ಯಪ್ರದಾನದ ಅನಂತರ ಚಂದ್ರಾರ್ಘ್ಯ ಕೊಡಬೇಕು.

೪. ಅರ್ಘ್ಯಪ್ರದಾನ ಪೂರೈಸಿದ ನಂತರ ಮೂರು ಸಲ ತೀರ್ಥಪ್ರಾಶನ ಮಾಡಬೇಕು; ಗಂಧಾಕ್ಷತೆ ತಪ್ಪದೇ ಧರಿಸಲೇ ಬೇಕು.

೫. ಕೃಷ್ಣಾಷ್ಟಮಿಯಂದು ತೀರ್ಥಕ್ಕೆ ಗಂಧೋದಕ, ಸ್ವಾದೂದಕಗಳನ್ನು ಹಾಕಲೇಬೇಕು.

೬. ಕೃಷ್ಣಾಷ್ಟಮಿ ಉಪವಾಸವು ಸೂತಕದವರು ಸಹ ಆಚರಿಸಲೇಬೇಕು; ಸ್ತ್ರೀಯರು ರಜಸ್ವಲೆಯರಾಗಿದ್ದರೂ ಉಪವಾಸವನ್ನು ಆಚರಿಸಲೇಬೇಕು.

೭. ಕೃಷ್ಣಾಷ್ಟಮಿ ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿಯಂದು ಭಗವಂತನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಮಾತ್ರ ನೈವೇದ್ಯ ಸಮರ್ಪಣೆ; ಅಂದು ರಮಾಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ನೈವೇದ್ಯ, ವೈಶ್ವದೇವ, ಬ್ರಹ್ಮಯಜ್ಞ, ತರ್ಪಣಗಳನ್ನು ಮಾಡುವಂತಿಲ್ಲ.

೮. ಅರ್ಘ್ಯಪ್ರದಾನದ ಅನಂತರ ಫಲಹಾರ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸದೆ ಉಪವಾಸವನ್ನು ಮುಂದುವರೆಸಬೇಕು; ಮಾರನೆಯ ದಿನ ಅವರವರ ಸಂಪ್ರದಾಯಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ಪಾರಣೆ ಮಾಡಬೇಕು.

೯. ಕೃಷ್ಣಾಷ್ಟಮಿಯಂದು ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಆಹಾರವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರೂ ಅದು ಪೂಯೋದ ಎಂಬ ಘೋರನರಕಪ್ರಾಪ್ತಿಗೆ ಕಾರಣ.

೧೦. ಯಾವುದೇ ಮಾಧ್ವಮಠಗಳಲ್ಲೂ ರಾತ್ರಿ ಅರ್ಘ್ಯಪ್ರದಾನದ ನಂತರ ಫಲಹಾರಾದಿಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವ ಪದ್ಧತಿ ಇರುವುದಿಲ್ಲ.

೧೧. ಶಕ್ತರಾದವರು ಕೃಷ್ಣಾಷ್ಟಮಿಯಂದು ಜಾಗರಣೆ ಸಹ ಮಾಡಬಹುದು; ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತಾದಿಗಳ ಪಾರಾಯಣ ವಿಶೇಷ ಫಲದಾಯಕ.

೧೨. ಅಂದು ಅರ್ಘ್ಯದ ವೇಳೆಗೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ವಿಶೇಷ ಪೂಜಾದಿಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಿ, ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಮಾತ್ರ ನೈವೇದ್ಯವನ್ನು ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡಿರಬೇಕು.

ವಿಶೇಷಸೂಚನೆ : ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾಷ್ಟಮಿ, ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಜಯಂತಿವ್ರತದ ಬಗ್ಗೆ ಸಮಗ್ರ ವಿವರಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಪೂಜಾಪದ್ಧತಿ ಹಾಗೂ ವ್ರತಕಥೆಗಳನ್ನು ನಮ್ಮ ಪ್ರಕಾಶನದ **'ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಜಯಂತೀವ್ರತ'** (ಬೆಲೆ: ರೂ.೨೫/–) ಎಂಬ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ನೋಡಬಹುದು.

ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಪವಿತ್ರಾರೋಪಣದ ವಿಶೇಷ

–ವಿಪ್ರ

ಶ್ರಾವಣಮಾಸದ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದ ದ್ವಾದಶೀ(೧೫.೦೮.೧೬)ದಿನದಂದು ಶ್ರೀಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಪವಿತ್ರಾರೋಪಣವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಹಾಗೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಇಡೀ ವರ್ಷ ಮಾಡಿದ ದೇವಪೂಜಾದಿ ಸಕಲಕಾರ್ಯಗಳೂ ಪೂರ್ಣವೆನ್ನಿಸುವವು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಫಲವೆನ್ನಿಸುವವು.

ಪವಿತ್ರವನ್ನು ಮಾಡುವ ವಿಧಾನ ಹೀಗಿದೆ : ಹತ್ತಿ ಅಥವಾ ರೇಷ್ಮೆಯ ದಾರವನ್ನು ಮೂರು ಮಡಿಕೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಅದರ ಉದ್ದ ಪ್ರತಿಮೆಯ ಪಾದದವರೆಗೆ ಅಥವಾ ಮೊಳಕಾಲಿನವರೆಗೆ ಅಥವಾ ನಾಭಿಯವರೆಗೆ ಇರತಕ್ಕದ್ದು. ಈ ರೀತಿ ನೂರೆಂಟು ದಾರಗಳು ಇರಬೇಕು. ೩೬ ಅಥವಾ ೨೪ ಅಥವಾ ೧೨ ಗಂಟುಗಳು ಇರಬೇಕು. ಏಕಾದಶೀ ದಿನದಂದು ಈ ರೀತಿ ಪವಿತ್ರವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ ಅದನ್ನು 'ದೇವಸ್ಯ ತ್ವಾ ಸವಿತುಃ ಪ್ರಸವೇಽಶ್ವಿನೋರ್ಬಾಹುಭ್ಯಾಂ ಪೂಷ್ಣೋ ಹಸ್ತಾಭ್ಯಾಂ' ಎಂಬ ಮಂತ್ರದಿಂದ ೩ಬಾರಿ ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸಿ

ಯೇನ ದೇವಾಃ ಪವಿತ್ರೇಣಾತ್ಮಾನಂ ಪುನತೇ ಸದಾ ।
ತೇನ ಸಹಸ್ರಧಾರೇಣ ಪಾವಮಾನ್ಯಃ ಪುನಂತು ಮಾಮ್ ॥
ಪ್ರಾಜಾಪತ್ಯಂ ಪವಿತ್ರಂ ಶತೋದ್ಯಾಮಂ ಹಿರಣ್ಮಯಮ್ ।
ತೇನ ಬ್ರಹ್ಮವಿದೋ ವಯಂ ಪೂತಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಪುನೀಮಹೇ ॥

ಎಂಬ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಅಭಿಮಂತ್ರಿಸಿ, 'ನಾರಾಯಣಂ ಆವಾಹಯಾಮಿ' ಎಂಬುದಾಗಿ ನಾರಾಯಣಾದಿ ಪಂಚಮೂರ್ತಿಗಳನ್ನೂ, 'ಕೇಶವಂ ಆವಾಹಯಾಮಿ' ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ಕೇಶವಾದಿ ಚತುರ್ವಿಂಶತಿ ಮೂರ್ತಿಗಳನ್ನೂ ಆವಾಹಿಸಿ, ಗಂಟುಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾದಿ ೮, ವಾಸುದೇವಾದಿ ೪, ಮತ್ಸ್ಯಾದಿ ೧೨, ಅಗ್ನ್ಯಂತರ್ಗತ ಅನಿರುದ್ಧ, ವಾಯ್ವಂತರ್ಗತ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನ ಮತ್ತು ಸೂರ್ಯಾಂತರ್ಗತ ಸಂಕರ್ಷಣನನ್ನೂ ಆವಾಹಿಸಬೇಕು. ಒಟ್ಟಾಗಿ 'ಪ್ರಜಾಪತಿಂ ವಾಸುದೇವಂ ಆವಾಹಯಾಮಿ' ಎಂದು ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಆವಾಹಿಸಿ ಷೋಡಶೋಪಚಾರಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ದ್ವಾದಶಿಯಂದು ಬೆಳಿಗ್ಗೆ :

ದೇವದೇವ ನಮಸ್ತುಭ್ಯಂ ಪವಿತ್ರಂ ಪೂತಮುತ್ತಮಮ್ ।
ಗೃಹೀತ್ವಾ ವಾರ್ಷಿಕೀಂ ಪೂಜಾಂ ಭಗವನ್ ಪರಿಪೂರಯ ॥
ಅತೋ ದೇವಾ ಅವಂತು ನೋ ಯತೋ ವಿಷ್ಣುರ್ವಿಚಕ್ರಮೇ ।
ಪೃಥಿವ್ಯಾಃ ಸಪ್ತಧಾಮಭಿಃ

ಎಂಬ ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕು. ಬಳಿಕ ಪೂಜೆಯ ನಂತರ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಗೂ ಬ್ರಹ್ಮವಾಯು ಮೊದಲಾದ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಅದನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಿ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಪಠಿಸುತ್ತಾ ಧರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು:

ಪವಿತ್ರಂ ವೈಷ್ಣವಂ ತೇಜಃ ಸರ್ವವಿಘ್ನನಿವಾರಣಮ್ ।
ಪೂಜಾಷಾಡ್ಗುಣ್ಯಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಮಮಾಂಗೇ ಧಾರಯಾಮ್ಯಹಮ್ ॥

*****

ಮಂತ್ರಾಲಯದ ಮಹಾಮುನಿ ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರರು

(೨೦-೦೮-೨೦೧೬ರಂದು ಆರಾಧನೆಯ ನಿಮಿತ್ತ ವಿಶೇಷಲೇಖನ)

ವಿಪ್ರ

ಜಾಗತಿಕಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಕೇಳಿಬರುವ ಒಬ್ಬ ಮಾಧ್ವಯತಿಯು ಹೆಸರು ಎಂದರೆ ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರಸ್ವಾಮಿಗಳದ್ದೇ. ದೇಶ, ಭಾಷೆ, ಮತ, ಕೋಮು ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಮೀರಿ ಅವರು ಪೂಜ್ಯರು ಎನಿಸಿರುವುದು ಈ ಕಾಲದ ಅದ್ಭುತಗಳಲ್ಲೊಂದು. ವೃಂದಾವನಸ್ಥರಾಗಿ ೩೪೬ವರ್ಷಗಳು ಕಳೆದಿದ್ದರೂ ಅವರ ಮಹಿಮೆ ಇನ್ನೂ ಅತಿಶಯವಾಗಿ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಅವರ ಅಗಾಧವಾದ ಹಿರಿಮೆಗೆ ಸಾಕ್ಷಿ. ಮಂಚಾಲೆ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಕುಗ್ರಾಮ ಮಂತ್ರಾಲಯ ಎಂಬ ಮಾಂತ್ರಿಕಸಿದ್ಧಿಕ್ಷೇತ್ರವಾಗಿ ಬದಲಾದದ್ದು ಇವರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಹಿರಿಮೆಗೆ ಮತ್ತೊಂದು ಸಾಕ್ಷಿ.

ತಂದೆ ತಿಮ್ಮಣ್ಣಭಟ್ಟರು, ತಾಯಿ ಗೋಪಿಕಾಂಬಾ, ವಂಶ ವೀಣಾ ಎಂಬ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಶ್ರೋತ್ರಿಯ ವಂಶ; ತಾತ ಕನಕಾಚಲಭಟ್ಟರು, ಮುತ್ತಾತ ವೀಣಾಕೃಷ್ಣಭಟ್ಟರು; ಅವರು ವಿಜಯನಗರದ ಕೃಷ್ಣದೇವರಾಯನಂತಹ ಚಕ್ರವರ್ತಿಗೆ ವೀಣೆಯ ಗುರುಗಳಾಗಿದ್ದವರು. ಜನನ ತಿರುಪತಿಯ ವೇಂಕಟೇಶನ ಅನುಗ್ರಹದ ಫಲ. ಅದಕ್ಕೆಂದೇ ವೇಂಕಟನಾಥ ಎಂದು ನಾಮಕರಣ. ಚಿಕ್ಕಂದಿನಲ್ಲಿಯೇ ಪಿತೃವಿಯೋಗ. ಅಣ್ಣ ಗುರುರಾಜಾಚಾರ್ಯರ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ; ಭಾವ ಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರೇ ಆರಂಭದ ಗುರುಗಳು. ಮುಂದಿನ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಶ್ರೀವಿಜಯೀಂದ್ರತೀರ್ಥರಂತಹ ಮಹಾವಿದ್ವದ್ವರೇಣ್ಯರ ಶಿಷ್ಯವರ್ಯರಾದ ಶ್ರೀಸುಧೀಂದ್ರತೀರ್ಥರಲ್ಲಿ. ಹದಿನಾರರ ವೇಳೆಗೆ ಸರಸ್ವತಿ ಎಂಬ ಕನ್ಯೆಯೊಂದಿಗೆ ವಿವಾಹ. ಇಪ್ಪತ್ತರ ತಾರುಣ್ಯದಲ್ಲೇ ಮಹಾಭಾಷ್ಯ ಎಂಬ ಅಪೂರ್ವವಾದ ವಿದ್ಯಾಪ್ರಶಸ್ತಿ. ಪೂರ್ವಾಶ್ರಮದಲ್ಲೇ ಗ್ರಂಥರಚನೆಗೆ ನಾಂದಿ. ಕಿರಿಯವಯಸ್ಸಿನ ಪತ್ನಿ, ಹಸುಗೂಸು ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣರೊಂದಿಗೆ ಚಿಕ್ಕಸಂಸಾರದ ನಿರ್ವಹಣೆಯೂ ದುಸ್ತರವೆನ್ನಿಸಿದ್ದ ಭಯಂಕರದಾರಿದ್ರ್ಯ. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲೂ ಎಡಬಿಡದೆ ಶ್ರೀಸುಧೀಂದ್ರತೀರ್ಥರ ಪದತಲದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ. ಸಕಲಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲೂ ತಲಸ್ಪರ್ಶಿಪಾಂಡಿತ್ಯ. ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಐದಾರು ಪೂರ್ಣೋಪವಾಸಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಸಾಧನೆ. ಅಪಾರಮಂತ್ರಸಿದ್ಧಿಯಿದ್ದರೂ ಅವುಗಳ ಫಲವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸದ ನಿಸ್ಪೃಹಜೀವನ. ಮತ್ತೊಬ್ಬರಿಗೆ ಕೈಚಾಚದೇ ಬದುಕುವ ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತವಾದ ಭಾಗವತಧರ್ಮದ ಅನುಷ್ಠಾನ. ಇದೆಲ್ಲದರ ಫಲಶ್ರುತಿ ಎಂಬಂತೆ ಸನ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಕರೆ. ಗುರುಗಳ ಆದೇಶದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲೂ ಸಂಸಾರದ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯ ಎಚ್ಚರ, ಸಾಕ್ಷಾದ್ವಿದ್ಯಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯಾದ ಸರಸ್ವತಿಯ ಅನುಗ್ರಹ, ಸನ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಆದೇಶ. ಅದರ ಫಲವಾಗಿ ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರತೀರ್ಥರೆಂದು ಶ್ರೀಸುಧೀಂದ್ರತೀರ್ಥರಿಂದ ಸನ್ಯಾಸ ದೀಕ್ಷೆ. ಮುಂದಿನದು ಇತಿಹಾಸ. ಸನ್ಯಾಸದ ಬಳಿಕ ಎರಡು ವರ್ಷಗಳ ಅನಂತರ ಶ್ರೀಸುಧೀಂದ್ರತೀರ್ಥರ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿಯಾಗಿ ಪೀಠಾರೋಹಣ. ತಂಜಾವೂರಿಗೆ ಒದಗಿದ್ದ ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಗಳ ಭಯಂಕರಕ್ಷಾಮಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇಡೀ ಊರಿಗೆ ನಿತ್ಯಾನ್ನದಾನ ಮಾಡಿದ ಅಪೂರ್ವಸಿದ್ಧಿ. ಅನಂತರಕಾಲದಲ್ಲಿ ಎಡೆಬಿಡದ ಪಾಠಪ್ರವಚನ, ದೇಶಸಂಚಾರ, ವಾದಿಜಯ, ಶಿಷ್ಯೋಪದೇಶ, ಗ್ರಂಥರಚನೆ. ಫಲವಾಗಿ ಅಸಂಖ್ಯ ಸುಜೀವಿಗಳನ್ನು ಭಗವತ್ಪರರನ್ನಾಗಿಸಿದ ಸಾಧನೆ. ದೀನದಲಿತರಿಗೆ ನೆಮ್ಮದಿಯ ನೆಲೆಯಾದ ಇವರ ಭವ್ಯಜೀವನ ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ಕ್ಷೇತ್ರದ

ಒಂದು ಪವಾಡ. ಪವಾಡಚಕ್ರವರ್ತಿಯೆಂದೇ ಖ್ಯಾತರಾದ ಇವರದು ಶುದ್ಧ ವೈದಿಕಸಿದ್ಧಿ. ಜ್ಞಾನಭಕ್ತಿಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ರೂಪುಗೊಳ್ಳುವ ಇವರ ಪವಾಡಗಳು ಇಹ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೇ ಪರಜೀವನಕ್ಕೂ ಭದ್ರತೆ ಒದಗಿಸುವ ಅದ್ಭುತಗಳು.

ಶ್ರೀಮದ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ಪ್ರಸಾರದ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಟಿಪ್ಪಣ್ಯಾಚಾರ್ಯಚಕ್ರವರ್ತಿ ಎಂಬ ಅಪೂರ್ವಖ್ಯಾತಿ. ಸರಳತೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಮೈದಳೆದಿರುವ ಇವರ ಕೃತಿಗಳು ವಿಷಯದ ಸಮಗ್ರತೆ, ಚಿಂತನೆಯ ಗಾಂಭೀರ್ಯ, ನಿರೂಪಣೆಯ ನಿಖರತೆಗಳಿಂದಾಗಿ ವಿದ್ವನ್ಮಾನ್ಯವಾಗಿವೆ. ಕೃತಿರಚನೆಯ ವೈವಿಧ್ಯವು ಸಹ ಅನನ್ಯವಾದದ್ದು. ವೈದಿಕಸಾಹಿತ್ಯದಿಂದ ಸ್ತೋತ್ರಸಾಹಿತ್ಯದ ವರೆಗೆ ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯ ಪ್ರಾಕಾರಗಳಿಗೂ ಇವರ ಕಾಣಿಕೆ ವಿಶಿಷ್ಟ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಂದಿದೆ. ಪರಿಮಳಾಚಾರ್ಯರು ಎಂಬ ಹೆಸರು ಇವರ ವಿದ್ವತ್‌ಖ್ಯಾತಿಗೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾದರೆ ಕಲಿಯುಗದ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷ, ಕಾಮಧೇನು ಎಂಬ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳು ಇವರ ಮಂತ್ರಸಿದ್ಧಿ, ಲೋಕಕಾರುಣ್ಯಗಳಿಗೆ ಹಿಡಿದ ಕನ್ನಡಿಯಾಗಿವೆ. ಇಂದಿಗೂ ನೊಂದ ಜನ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ನೆಮ್ಮದಿಯನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಲುಸಾಲಾಗಿ ಇವರತ್ತ ಧಾವಿಸುವುದು ಇವರ ಜ್ಞಾನಸಿದ್ಧಿಯ ಮತ್ತೊಂದು ಮುಖ.

ಸಶರೀರಬೃಂದಾವನಪ್ರವೇಶ ಇವರ ಮತ್ತೊಂದು ಅದ್ಭುತಪವಾಡ. ಕ್ರಿ.ಶ.೧೬೦೦ರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀವಾದಿರಾಜಸ್ವಾಮಿಗಳು ತೋರಿಸಿದ್ದ ಗೀತೋಕ್ತವಾದ ಜ್ಞಾನಿಗಳ ದೇಹತ್ಯಾಗದ ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಪುನರಾವರ್ತಿಸಿದ ಹಿರಿಮೆ ಇವರದಾಯಿತು. ಇವರ ಮೇಲೆ ರಚಿತವಾದ ಅಪ್ಪಣಾಚಾರ್ಯರ ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರಸ್ತೋತ್ರ, ವಾಯುಸ್ತುತಿಯ ನಂತರ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಖ್ಯಾತಿ ಪಡೆದಿರುವ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಗುರುಸ್ತೋತ್ರ. ತಮ್ಮ ಬೃಂದಾವನಪ್ರವೇಶದ ದಿನವನ್ನು ವರ್ಷಗಟ್ಟಲೆ ಮುಂಚಿತವಾಗಿ ತಿಳಿಸುವುದರೊಂದಿಗೆ ತಮ್ಮ ಬೃಂದಾವನದ ರೂಪುರೇಖೆಗಳನ್ನು ಸಹ ನೀಡಿ ಅದರ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಮಾಡಿದ ಹಿರಿಮೆಯೂ ಇವರದು.

ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಸಮಾಜದ ಉನ್ನತಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ಅಂತರ್ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಮೆರೆದ ಹಿರಿಮೆ ಇವರದು. ಜ್ಞಾನಿಗಳು, ತಪಸ್ವಿದ್ಧರೂ, ವಾಕ್ಯಾರ್ಥಕೋವಿದರೂ, ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ದೊರೆಯಬಹುದು. ಆದರೆ ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರಸ್ವಾಮಿಗಳಂತೆ ಸಮಾಜದ ಸರ್ವಾಂಗೀಣ ಅಭ್ಯುದಯಕ್ಕೆ ಚಿಂತನೆ ನಡೆಸಿ, ಅದನ್ನು ಕಾರ್ಯರೂಪಕ್ಕೆ ತರುವ ಋಷಿಚೈತನ್ಯ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸಿದ್ಧಿಸದು. ಇದು ರಾಘವೇಂದ್ರರಂತಹವರನ್ನು ಇತರ ಅನೇಕರಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನರಾಗಿ ನಿಲ್ಲಿಸುವ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಸಾಧನೆ. ತಮ್ಮ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕಾರ್ಯದಲ್ಲೂ ಶ್ರೀಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರ ಸಂದೇಶವನ್ನು ಪೂರ್ಣಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡು ಭಗವಂತನ ಪಾರಮ್ಯದ ಚಿಂತನೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಕಲಸಿದ್ಧಿಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸುವ ಇವರ ಜೀವನವೈಖರಿ ಸಹಸ್ರ ಸಹಸ್ರವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಅಧ್ಯಾತ್ಮಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಕಂಗೊಳಿಸುವುದು ಸುನಿಶ್ಚಿತ. ಮದ್ವಸಿದ್ಧಾಂತದ ಪ್ರಾಯೋಗಿಕಮುಖದಂತೆ ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರರಂತಹವರ ಮಹಿಮೆ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ.

ಸಾಮಾನ್ಯಸಿದ್ಧಿಯ ಜನರೇ ತಮ್ಮನ್ನು ಭಗವಂತ ಎಂದು ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಇಂತಹ ದುರ್ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಅಸಾಮಾನ್ಯಸಿದ್ಧಿಯ ಈ ಮಹನೀಯರು ತಮ್ಮನ್ನು ಕೇವಲ ಭಗವಂತನ ದಾಸಾನುದಾಸ ಎಂದು ಸಾರಿದ್ದು ಮದ್ವಸಿದ್ಧಾಂತದ ಹಿರಿಮೆಗೆ ಜ್ವಲಂತ ನಿದರ್ಶನ. ಹಿಂದೆ ಹನುಮಂತನಾಗಿ ರಾಮಸೇವೆಗೈದಿದ್ದ ಶ್ರೀಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರ ಸರ್ವಮಾನ್ಯವಾದ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಜನತೆಗೆ ತಮ್ಮ ಜೀವನಾದರ್ಶದ ಮೂಲಕವೇ ಸಾರುವ ಇವರ ರೀತಿ ಅನನ್ಯವಾದುದು.

ಸತ್ಯಧರ್ಮರತರಾದವರಿಗೆ ಪೂಜ್ಯತೆ ಲಭಿಸುವುದಕ್ಕೂ, ಅಂತಹವರು ಜನಗಳ ಪಾಲಿಗೆ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷ ಕಾಮಧೇನುಗಳಂತೆ ಅಭೀಷ್ಟಸಾಧಕರಾಗುವುದಕ್ಕೂ ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರರ ಜೀವನ ಅತ್ಯಂತ ಅಪೂರ್ವವಾದ ಸ್ಫೂರ್ತಿಕೇಂದ್ರ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅವರ ಆರಾಧನೆಗೆ ಇರುವ ಮಹತ್ತ್ವ ಅಪೂರ್ವವಾದುದು, ಅಪಾರವಾದುದು.

ಸಮಗ್ರಜನತೆಯಲ್ಲಿ ನಾಡ ಹಬ್ಬದಂತೆ ಆಚರಿಸಲ್ಪಡುವ ಅವರ ಆರಾಧನೆ ಈ ನಾಸ್ತಿಕ್ಯದ ಯುಗದಲ್ಲೂ ಆಸ್ತಿಕ್ಯದ ಕಂಪನ್ನು ಎಲ್ಲೆಡೆ ಬೀರುವ ಅದ್ಭುತ ಮಂತ್ರಶಕ್ತಿ. ಲಕ್ಷಾಂತರ ಜನಗಳಿಗೆ ಅನ್ನದಾನವನ್ನು ಶತಮಾನಗಳಿಂದ ಮಾಡುತ್ತಾ ಬಂದಿರುವ ಈ ಉತ್ಸವ ಜನಕೋಟಿಯ ಚಿಂತನೆಯ ದಿಕ್ಕನ್ನೇ ಬದಲಿಸುವಂತಹ ಅಪೂರ್ವ ಪುಣ್ಯಕಾರ್ಯ.

ಈ ಆರಾಧನೆಯ ಸುಸಂದರ್ಭವನ್ನು ಸರಿಯಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡು ಭಗವಂತನ ಪಾರಮ್ಯವನ್ನು, ಸತ್ಯಧರ್ಮಗಳ ಮಹತ್ತ್ವವನ್ನೂ ವಿವರಿಸುವ ಜ್ಞಾನಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯ ನೀಡಿದಲ್ಲಿ ಜನತೆಯ ಬದುಕು ಹಸನಾದೀತು!

❑❑

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಜಯಂತೀ/ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾಷ್ಟಮಿಯಂದು ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿ ಫಲಾಹಾರ ಸರ್ವಥಾ ನಿಷಿದ್ಧ

ಕೃಷ್ಣಾಷ್ಟಮಿಯಂದು ಅರ್ಘ್ಯಪ್ರದಾನದ ಅನಂತರ ಕೆಲವರು ತಮ್ಮ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಎಂಬುದಾಗಿ ಫಲಾಹಾರ ಮಾಡುವುದುಂಟು; ಅಂತಹ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಶ್ರೀಸತ್ಯಪರಾಯಣತೀರ್ಥರು ಉಗ್ರವಾಗಿ ಖಂಡಿಸಿರುವರು:

.... ಅಹಮಪಿ ಸಂಪ್ರದಾಯಪ್ರವರ್ತಕ ಇತಿ ಲೋಕಾನ್ ವಂಚಿತುಮಿತಿ ಯಾವತ್ ಅಪ್ರಾಮಾಣಿಕಂ ಪ್ರಮಾಣವಿರುದ್ಧಮಪಿ ತದ್ದಿನೇ ಕೃಷ್ಣಪ್ರಾದುರ್ಭಾವದಿನೇ ಕೃಷ್ಣಪೂಜಾನಂತರಂ ಉಪಹಾರಾದಿಕಂ ಸ್ವಯಂ ಭುಂಕ್ತೇ ಸ್ವಯಂ ಕೃತ್ವಾ ಚ ಭೋಜನಂ ಸ್ವಾನುಸಾರಿಣಃ ಭೋಜಯತಿ ಯಃ ಸಃ ಪೂಯಶೋಣಿತಮತ್ತಿ ತದನುಸಾರ್ಯಪಿ ಪೂಯಶೋಣಿತಮತ್ತಿ ಪೂಯಶೋಣಿತವಿಶಿಷ್ಟಂ ತದ್ರೂಪಂ ವಾ ನರಕಾದ್ಯನರ್ಥಂ ಪ್ರಾಪ್ನೋತೀತ್ಯರ್ಥಃ ಜಯಂತೀಕಲ್ಪಟೀಕಾ

“(ಕೆಲವರು) ನಾನೂ ಸಹ ಸಂಪ್ರದಾಯಪ್ರವರ್ತಕ ಎಂದು ಜನರನ್ನು ವಂಚಿಸುವರು; ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಜಯಂತಿಯಂದು ಯಾವುದೇ ಪ್ರಮಾಣವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ, ಪ್ರಮಾಣಗಳಿಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿದ್ದರೂ ಕೃಷ್ಣಪೂಜೆಯ ಅನಂತರ ಉಪಹಾರಾದಿಗಳನ್ನು ಸ್ವತಃ ತಿನ್ನುವರು; ಹಾಗೆ ತಾವು ತಿನ್ನುವುದಲ್ಲದೆ, ತಮ್ಮ ಅನುಯಾಯಿಗಳಿಗೂ ತಿನ್ನಿಸಿಬಿಡುವರು; ಅಂತಹವರು ಕೀವುರಕ್ತಗಳನ್ನು ತಿನ್ನುವವರಾಗುವರು; ಅವರನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವವರೂ ಸಹ ರಕ್ತಕೀವುಗಳನ್ನು ತಿನ್ನುವರು; ರಕ್ತಕೀವುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಅಥವಾ ಅದೇ ಹೆಸರಿನ ನರಕಾದ್ಯನರ್ಥಗಳನ್ನು ಹೊಂದುವರು” ಎಂದು ಭಾವ.

ಶ್ರೀಸತ್ಯಧರ್ಮತೀರ್ಥರು

(೩೦.೦೮.೧೬ – ಶ್ರೀಸತ್ಯಧರ್ಮತೀರ್ಥರ ಆರಾಧನೆಯ ನಿಮಿತ್ತ ವಿಶೇಷಲೇಖನ)

– ಲೇಖಕರು : ಡಾ ವ್ಯಾಸನಕೆರೆ ಪ್ರಭಂಜನಾಚಾರ್ಯ

ಶ್ರೀಸತ್ಯಧರ್ಮತೀರ್ಥರು ಅಪರೂಪಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಅವತರಿಸಿಬರುವ 'ಯುಗಪುರುಷ' ರಲ್ಲೊಬ್ಬರು. ವಿದ್ವತ್ತು, ವಿನಯ, ಪ್ರತಿಭೆ, ವೈರಾಗ್ಯ, ತಪಃಶಕ್ತಿ, ಸಜ್ಜನಿಕೆ, ಔದಾರ್ಯ, ಭಗವದ್ಭಕ್ತಿ ಮೊದಲಾದ ಸದ್ಗುಣಗಳಿಗೆ ತವರು ಎನ್ನಿಸಿದ ವಿರಳ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಅವರದು. ತಪ್ಪೋನಿಧಿಗಳಾದ ಶ್ರೀಸತ್ಯಬೋಧತೀರ್ಥರು, ಶ್ರೀಸತ್ಯಸಂಧತೀರ್ಥರಂತಹವರ ನಿಕಟಸಂಪರ್ಕವನ್ನು ಪೂರ್ವಾಶ್ರಮದಲ್ಲೇ ಹೊಂದಿದ್ದ ಪರಮಭಾಗ್ಯ ಇವರದಾಗಿತ್ತು. ವಿರಕ್ತಶಿಖಾಮಣಿಗಳೂ, ಪಾಠಪ್ರವಚನನಿರತರೂ ಆಗಿದ್ದ ಇವರಿಗೆ ಪರಮಹಂಸಾಶ್ರಮ, ವೇದಾಂತ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಗಳೂ ತಾವಾಗಿಯೇ ಲಭಿಸಿದ್ದರಲ್ಲಿ ಆಶ್ಚರ್ಯವೇನೂ ಇಲ್ಲ.

'ನವರತ್ನ' ವಂಶದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ ಪುರುಷೋತ್ತಮ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರ ದೇವರ ವಿಗ್ರಹಗಳನ್ನು ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಕಂಡ ಅವರಿಗೆ ''ಪುರುಷೋತ್ತಮಾಚಾರ್ಯ'' ರೆಂಬ ಹೆಸರು ಸಾರ್ಥಕವಾಯಿತು; ಸಮಕಾಲೀನ ಅನೇಕ ವಿದ್ವಾಂಸರಿಗೆ ಹಿರಿಯಣ್ಣನಂತೆ ಇದ್ದದ್ದರಿಂದ ''ಅಣ್ಣಯ್ಯಾಚಾರ್ಯ''ಎಂಬ ನಾಮಾಂತರವೂ ಉಚಿತವಾಗಿತ್ತು. ಅವರ ಆಚಾರ್ಯತ್ವದ ಸಿದ್ಧಿ ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರ ಮಹಾಪೀಠದ ಆಧಿಪತ್ಯಕ್ಕೆ ಅರ್ಹತೆ ತಂದುಕೊಡುವಷ್ಟು ಉಜ್ಜ್ವಲವಾಗಿತ್ತು. 'ನವರತ್ನ' ವಂಶದ ಇವರು ಶ್ರೀರಾಮದೇವರಿಗೆ 'ನವರತ್ನ' ಮಂಟಪವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ ಸಮರ್ಪಿಸುವ ಮೂಲಕ ಮಠವನ್ನೇ 'ನವರತ್ನ ಮಠ' ವನ್ನಾಗಿಸಿದರು. ಶ್ರೀಮಧ್ವಸಿದ್ಧಾಂತದ ಪ್ರಮೇಯ 'ನವ'ರತ್ನಗಳನ್ನು 'ನವರತ್ನ'ಗಳೆಂದು ವಿಶಿಷ್ಟರೀತಿಯಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದು ಇವರ ಮತ್ತೊಂದು ಸಾಧನೆ.

'ಧರ್ಮಕ್ಷೇತ್ರ'ವೆಂದು ಪುರಾಣಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದ್ದ 'ಹೊಳೆನರಸೀಪುರ' ಇವರ ವಾಸ್ತವ್ಯ–ದಿಂದಾಗಿ 'ಸತ್ಯಧರ್ಮಕ್ಷೇತ್ರ'ವೆನ್ನಿಸಿ ಮಾನ್ಯವಾಯಿತು. ವ್ಯವಹಾರಕೌಶಲದಿಂದ ಮಠ, ವಿದ್ವತ್ತಿನಿಂದ ಮತ ಎರಡಕ್ಕೂ ಅವರು ಸಲ್ಲಿಸಿದ ಕಾಣಿಕೆ ಅಪಾರ.

ರಾಜಮಹಾರಾಜರ ಸಾಲೇ ಸೇವೆಗೆ ಸಿದ್ಧವಾಗಿದ್ದಾಗಲೂ ಪಾಠ–ಪ್ರವಚನಗಳಂತಹ ಜ್ಞಾನಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯಕೊಟ್ಟಿದ್ದು ಅವರ ಹಿರಿಮೆಯು ಮತ್ತೊಂದು ಮುಖ. ಹೊಳೆನರಸೀಪುರದಲ್ಲಿ 'ದಶಕ'ಕಾಲದಷ್ಟು ವಾಸ, 'ದಶಪ್ರಮತಿ'ಗಳ 'ನಿರ್ಣಯ'ದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ರಾಮಾಯಣ–ಭಾರತ–ಭಾಗವತಗಳ 'ಅರ್ಥಾವಿಷ್ಕರಣ'ದಂತಹ ಅಪೂರ್ವಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ವಿನಿಯೋಗವಾಯಿತು ಎಂಬುದನ್ನು ಮರೆಯುವಂತಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ರಾಷ್ಟ್ರನಾಯಕರುಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಇದ್ದೂ ಲೋಕನಾಯಕನನ್ನು ಮರೆಯದ ಕರ್ತವ್ಯಪ್ರಜ್ಞೆ ಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ಎಂದೂ ಸಿದ್ಧಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

ಗ್ರಂಥಕಾರರಾಗಿ ಶ್ರೀಸತ್ಯಧರ್ಮತೀರ್ಥರ ಸ್ಥಾನ ಬಹು ಮುಖ್ಯವಾದುದು. ಹತ್ತೊಂಬತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದ ಅಗ್ರಮಾನ್ಯ ಗ್ರಂಥಕಾರರೆಂಬುದು ಇವರ ಪ್ರಶಸ್ತಿ. ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಟೀಕಾಟಿಪ್ಪಣಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ ಪ್ರಮುಖ ಗ್ರಂಥಕಾರರಲ್ಲಿ ತುಂಬಾ ಅರ್ವಾಚೀನರು ಇವರೇ. ಪೂರ್ವಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯಪ್ರಧಾನವಾಗಿದ್ದ ಇವರ ಕೃತಿಗಳು

ಆಶ್ರಮೋತ್ತರಕಾಲದಲ್ಲಿ ತತ್ತ್ವಪ್ರಧಾನವಾಗಿವೆ. ಆದರೆ ಆ ಎಲ್ಲಾ ರಚನೆಗಳೂ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕವಾಗಿ ಮಹತ್ತ್ವಪೂರ್ಣ ಎಂಬುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕು. ತತ್ತ್ವಾನ್ವೇಷಣೆಗೆ ಸಹಾಯವಾದಾಗ ಮಾತ್ರ ಕಾವ್ಯಪ್ರಜ್ಞೆ ಸಾರ್ಥಕ ಎಂಬ ಇಲ್ಲಿಯ ತತ್ತ್ವ ಗಮನಾರ್ಹ.

ವೈದಿಕವಾಙ್ಮಯದಿಂದ ಸ್ತೋತ್ರಕಾವ್ಯಗಳವರೆಗೆ ಇವರ ಗ್ರಂಥಗಳ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಹರಡಿದೆ. ಇವರ ಭಾಗವತಾದಿಗಳ ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು ಶಾಸ್ತ್ರಚಿಂತನೆಯ 'ಮೇರುಶಿಖರ'ಗಳನ್ನೂ, ಗಂಗಾಲಹರೀ ಮೊದಲಾದವುಗಳು ಕಾವ್ಯಪ್ರಪಂಚದ 'ಗೌರೀಶಂಕರ'ವನ್ನೂ ತೋರಿಸಬಲ್ಲ ಸಫಲ ರಚನೆಗಳು. ರಾಮಾಯಣ, ಮಹಾಭಾರತ ಮತ್ತು ಭಾಗವತ (ಹಾಗೂ ಮಹಾಭಾರತತಾತ್ಪರ್ಯನಿರ್ಣಯ) ಈ ಮೂರಕ್ಕೂ ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳನ್ನೂ ಬರೆದ ಅಸಾಧಾರಣ ಮಹತ್ವ ಇವರದು.

ಮೂಲಗ್ರಂಥಗಳ ಪದಗಳನ್ನೇ ಅನೇಕ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವಿಭಾಗಿಸಿ ಅದರಿಂದ ಸ್ವರಸವಾದ ಅಪೂರ್ವಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಹೊರಹೊಮ್ಮಿಸುವ ಇವರ ಶೈಲಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲೇ ಅನ್ಯಾದೃಶವಾದುದು. ಮೂಲತಃ ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರ ಋಗ್ಭಾಷ್ಯ ಮತ್ತು ಅದರ ಟೀಕಾ ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕಾಣಸಿಕ್ಕುವ ಈ ಶೈಲಿಯನ್ನು ಅವುಗಳನ್ನೇ ಆಧರಿಸಿ ಭಾರತಭಾಗವತಾದಿ ಇತಿಹಾಸಪುರಾಣಾದಿಗಳಿಗೂ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಅನ್ವಯಿಸಿ ತೋರಿಸಿದ ಶ್ರೇಯಸ್ಸು ಇವರದು. ವಿಷ್ಣುಸಹಸ್ರನಾಮ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಶೈಲಿಯನ್ನು ಮುಂಚೆಯೇ ಅಳವಡಿಸಿದ ಮಹನೀಯರು ಶ್ರೀವಿದ್ಯಾಧಿರಾಜರು, ಶ್ರೀಸತ್ಯಸಂಧರು ಮೊದಲಾದವರು.

ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರ ಅನಂತರದ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀವಾದಿರಾಜಸ್ವಾಮಿಗಳು ಮೊದಲಾದ ಕೆಲವೇ ಜನರಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುವ ಶಾಸ್ತ್ರಪಾಂಡಿತ್ಯ, ಕಾವ್ಯಪ್ರತಿಭೆಗಳ ಅಪೂರ್ವಸಂಗಮಗಳ ಅತಿವಿರಳ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಇವರ ಹಿರಿಮೆಯ ಇನ್ನೊಂದು ಮುಖ. ಇವರ ಗಂಗಾಲಹರೀ, ಕವಿಕಂಠಮಣಿ ಮೊದಲಾದ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಕಾವ್ಯಪರಿಪಾಕ ಸಮಗ್ರ ಸಂಸ್ಕೃತಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲೇ ಪ್ರಥಮ ಶ್ರೇಣಿಯದು. ಉಪಮಾದಿ ಅರ್ಥಾಲಂಕಾರ, ಯಮಕಾದಿ ಶಬ್ದಾಲಂಕಾರಗಳೊಂದಿಗೆ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಕಂಡುಬರುವ 'ತಾತ್ತ್ವಿಕ ಧ್ವನಿ' ಇವರ ಕೃತಿಗಳ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ. ಇಂತಹ ಅಪರಿಮಿತ ಧ್ವನಿಶಕ್ತಿಯಿಂದಾಗಿಯೇ ತಾತ್ತ್ವಿಕಕಾವ್ಯ ಲೌಕಿಕ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಮೆಟ್ಟಿನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರ 'ಯಮಕಭಾರತ'ದ ಪ್ರಭಾವಮುದ್ರೆ ಇವರ ಎಲ್ಲಾ ಕಾವ್ಯಸ್ತೋತ್ರಗಳ ಮೇಲೆ ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತದೆ.

ತಮ್ಮ ಹೆಸರಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಸತ್ಯ (ಸತ್ಯಂ–ಮೀಮಾಂಸಾ) ಧರ್ಮ (ಧಾರಣಾದ್ಧರ್ಮಃ ಇತ್ಯಾಹುಃ) ಪರಾಯಣವಾಗಿಯೇ ಬಾಳಿದ ಇವರು ಸದಾ ಸತ್ಯಧರ್ಮರತರಾದ (ಸತ್ಯೇ ಚ ಧರ್ಮೇಚ ರತಃ ಸದೈವ) ಶ್ರೀವಾಯುದೇವರ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಜಗತ್ತಿಗೆ ಮುಟ್ಟಿಸಿದ ರೀತಿ ತುಂಬಾ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾದುದು. ಆಳವಾದ ಪಾಂಡಿತ್ಯ, ಅಪೂರ್ವವಾದ ಕಾವ್ಯಪ್ರತಿಭೆಗಳೊಂದಿಗೆ, ಸರಸ ಮಾತುಗಾರಿಕೆ ಅವರ ಮತ್ತೊಂದು ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಎಂತಹ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲೂ ಪುಂಖಾನುಪುಂಖವಾಗಿ ಹೊರಹೊಮ್ಮುತ್ತಿದ್ದ ಅದರ ಗದ್ಯಪದ್ಯಾತ್ಮಕ ಸರಸ ಮಾತುಗಳು ಇಂದಿಗೂ ವಿದ್ವಾಂಸರಲ್ಲಿ ದಂತಕಥೆಯಾಗಿವೆ.

ನಾನಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಹೊರಡಿಸಬಲ್ಲವರಷ್ಟೇ ನಾನಾರ್ಥದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಆಡಬಲ್ಲರು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಇವರು ಉತ್ತಮನಿದರ್ಶನ. 'ಮಾತು ಮುತ್ತು' ಎಂಬ ಮಾತಿಗೆ ಇಂತಹವರ ಮಾತುಗಳೇ ಕಾರಣ.

ಹೀಗೆ, ಕಳೆದುಹೋಗಿದ್ದ ಶ್ರೀಮೂಲಸೀತಾರಾಮದೇವರ ವಿಗ್ರಹಗಳನ್ನು ಕಂಡಂತಹ ಪುಣ್ಯಪರಿಪಾಕ, ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರ ವೇದಾಂತಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸುವ ಸೌಭಾಗ್ಯ, ಗಂಗಾಲಹರೀ, ಕವಿಕಂಠಮಣಿಗಳಂತಹ ಸರಸಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವ ಕಾವ್ಯಪ್ರತಿಭೆ, ಎಂತಹ ದುರ್ವಾದಿಗಳನ್ನೂ ಮಣಿಸುವ ಆಳವಾದ ವಿದ್ವತ್ತು, ಶಾಸ್ತ್ರಗ್ರಂಥಗಳ ಅಪೂರ್ವಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಮೂಲವಾಕ್ಯದಿಂದಲೇ ಹೊರಹೊಮ್ಮಿಸುವ ದಿವ್ಯಪ್ರತಿಭೆ, ರಾಜಮಹಾರಾಜರುಗಳಿಂದಲೂ ವಂದ್ಯವಾದ ಉಜ್ಜ್ವಲಚಾರಿತ್ರ್ಯ, ಶಾಪಾನುಗ್ರಹ ಸಮರ್ಥವಾದ ಶ್ರೇಷ್ಠತಪಃಶಕ್ತಿ, ಶಿಷ್ಯಸಂಪತ್ತು ಜ್ಞಾನಪ್ರಸಾರಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾದ ವ್ಯಾಪಕವಾದ ಸಂಚಾರ, ರಾಜಕೀಯ ಅಸ್ತವ್ಯಸ್ತತೆ ಇದ್ದ ಕಾಲಕ್ಕೂ ದೇಶದ ಉದ್ದಗಲಕ್ಕೂ ಸಂಚರಿಸಿದ ದೇಹದಾರ್ಢ್ಯ, ಅನೇಕ ವಿಷಮಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲೂ ವಿಚಲಿತವಾಗದ ಮನಃಸ್ಥೈರ್ಯ, ಐಶ್ವರ್ಯದ ರಾಶಿಯ ಮಧ್ಯೆ ಇದ್ದೂ ಚಂಚಲಗೊಳ್ಳದ ಅಸಾಮಾನ್ಯವೈರಾಗ್ಯ, ಎಂತಹ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನೂ ಸರಸವಾಗಿಸುವ ವಾಕ್ಕೌಶಲ, ದುರ್ಭಿಕ್ಷಕಾಲದಲ್ಲೂ ರಾಜ್ಯವೊಂದರಲ್ಲಿ ವರ್ಷಗಟ್ಟಲೆ ನೆಲೆಸಿ ಅನ್ನೋದಕಗಳನ್ನು ಕರುಣಿಸಿದ ಔದಾರ್ಯ, ನವರತ್ನಮಂಟಪ ಸಮರ್ಪಣೆ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಮೂಲಕ ಮಠದ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿದ ಕರ್ತವ್ಯಪ್ರಜ್ಞೆ, ಶೇಷದೇವರನ್ನೂ ಮೆಚ್ಚಿಸಿದ ಪಾಠಪ್ರವಚನಕೌಶಲ, ದೇವಗಂಗೆಯೇ ಧಾವಿಸಿ ಬಂದ ಹೃದಯನೈರ್ಮಲ್ಯ, ಎಂತಹ ಆಪತ್ಕಾಲದಲ್ಲೂ ನಂಬಿದವರನ್ನು ಕೈ ಬಿಡದ ಶಿಷ್ಯವಾತ್ಸಲ್ಯ, ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸದಾ ತುಂಬಿದ್ದ ಹರಿಗುರುಗಳಲ್ಲಿನ ಭಕ್ತಿ ಮೊದಲಾದ ಕಾರಣಗಳಿಂದಾಗಿ ಶ್ರೀಸತ್ಯಧರ್ಮರು ವೈಷ್ಣವ ಗುರುಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಆದರ್ಶಗುರುಗಳು ಎಂದು ಮಾನ್ಯರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಸ್ವತಃ 'ವಿಷ್ಣುಪದಿ'ಯೇ ಪುಟಿದು ಬಂದು ಇವರ ಮಹಿಮೆ 'ವಿಷ್ಣುಪದ'ಕ್ಕೆ ಇವರಿಂದ ಸಂದ ಸಾರ್ಥಕ ಸೇವೆಯ ಫಲಶ್ರುತಿಯಾಗಿದೆ.

❑❑

ದಧಿವ್ರತ ಸಂಕಲ್ಪಮಂತ್ರ

(ಶ್ರಾವಣ ಶುಕ್ಲ ದ್ವಾದಶೀ – ೧೫.೦೮.೧೬):

ದಧಿ ಭಾದ್ರಪದೇ ಮಾಸೀ ವರ್ಜಯಿಷ್ಯೇ ಸದಾ ಹರೇ ।
ಇಮಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ನಿಯಮಂ ನಿರ್ವಿಘ್ನಂ ಕುರು ಕೇಶವ ॥
ಸಂಕರ್ಷಣಾರವಿಂದಾಕ್ಷ ಕರಿಷ್ಯೇಽಹಂ ದಧಿವ್ರತಮ್ ।
ದ್ವಿತೀಯೇ ಮಾಸೀ ದೇವೇಶ ನಿರ್ವಿಘ್ನಂ ಕುರು ಮೇ ಪ್ರಭೋ ॥

ಶ್ರೀನಿವಾಸಾಷ್ಟಕ

ಶ್ರೀಭಂಡಾರಕೇರಿ ಮಠಾಧೀಶರಾದ ಪರಮಪೂಜ್ಯ ಶ್ರೀಶ್ರೀವಿದ್ಯೇಶತೀರ್ಥರು ತಾವು ಗೌರವಭರಿತವಾದ ತಿರುಮಲ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಪ್ರಥಮದರ್ಶನವನ್ನು ಪಡೆದ ವೇಳೆ ವಿರಚಿಸಿ, ಆತನ ಪಾದಾರವಿಂದಕ್ಕೆ ಅರ್ಪಿಸಿದ "ಶ್ರೀನಿವಾಸಾಷ್ಟಕ"ದ ಭಾವಾನುವಾದ.

ರುಗ್ಮಿಣೀಶ ಕಲೌ ತ್ವಂ ತು ಪುನರ್ದಾರಜಿಹೀರ್ಷಯಾ ।
ಕಿಂ ರಾಷ್ಟ್ರನ್ಯಾಯಸಂತ್ರಸ್ತೋ ನಗೇ ರೂಪಾಂತರಂ ಶ್ರಿತಃ ॥ ೧ ॥

ಎಲೋ ರುಗ್ಮಿಣಿಯ ರಮಣನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೇ! ನೀನು ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಪುನಃ ಪದ್ಮಾವತಿಯನ್ನು ವಿವಾಹ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಹೊರಟವನಾಗಿ, ಈ ಭಾರತರಾಷ್ಟ್ರದ ನ್ಯಾಯ (ಕಾನೂನು: ಮೊದಲನೆಯ ಪತ್ನಿಗೆ ವಿಚ್ಛೇದನವನ್ನು ನೀಡದೆ ಎರಡನೆಯ ವಿವಾಹ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಾರದು ಎಂಬ ಕಾನೂನು)ದಿಂದ ಭಯಭೀತನಾಗಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸನೆಂಬ ರೂಪಾಂತರವನ್ನು ತಾಳಿ ಈ ದುರ್ಗಮವಾದ ಬೆಟ್ಟ (ತಿರುಮಲ ಬೆಟ್ಟ) ವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿಕೊಂಡಿರುವಿಯಾ?

ಪಾಪಾದ್ರಿವಜ್ರಪಾದೇತಿ ಯಶಸ್ತೇ ವೇಂಕಟೇ ಕಥಮ್ ।
ಹೃದ್ಗಿರೌ ಮೇ ಪದಂ ನ್ಯಸ್ಯ ಭಿತ್ವಾಽಘಾದ್ರಿಂ ತದಾರ್ಜಯ ॥ ೨ ॥

ಎಲೋ ಶ್ರೀನಿವಾಸನೆ! ಭಕ್ತರ ಪಾಪವನ್ನು ಸುಟ್ಟು ಭಸ್ಮಮಾಡಿ ವೇಂಕಟಾದ್ರಿ ಎಂಬ ಹೆಸರನ್ನು ಪಡೆದ ಈ ಬೆಟ್ಟದಲ್ಲಿ ನಿಂತರೆ ನಿನಗೆ ಪಾಪಾದ್ರಿವಜ್ರಪಾದವೆಂಬ ಯಶಸ್ಸು ಹೇಗೆ ಬರಲು ಸಾಧ್ಯ? ಹೀಗಾಗಿ ಪರ್ವತದಂತೆ ಕಠಿಣವಾದ ನನ್ನ ಹೃದಯಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ವಜ್ರದಂತಿರುವ ಪಾದವನ್ನಿಟ್ಟು ಅದರಿಂದ ಅಲ್ಲಿರುವ ಪಾಪಪರ್ವತವನ್ನು ಭೇದಿಸಿ ಪಾಪಾದ್ರಿವಜ್ರಪಾದ (ಪಾಪಪರ್ವತವನ್ನು ಸೀಳುವ ವಜ್ರದಂತಿರುವ ಪಾದ) ಎಂಬ ಯಶಸ್ಸನ್ನು ಗಳಿಸು.

ಭಕ್ತಿ–ಜ್ಞಾನ–ಕರ್ಮಮಾರ್ಗಾಃ ಸತಾಮೇತೇ ಶುಭಾವಹಾಃ
ಊರ್ಧ್ವಲೋಕಪ್ರದತ್ವೇನ ತ್ರಯ ಏತೇ ಸ್ಮೃತಾಃ ಸದಾ ।
ಇತಿ ತತ್ತ್ವಸೂಚನಾರ್ಥಮೂರ್ಧ್ವಪುಂಡ್ರತ್ರಯಂ ತ್ವಯಾ
ಧೃತಂ ಮನ್ಯೇ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಸೂತ್ರಾಕಾರ ನಮೋಽಸ್ತು ತೇ ॥ ೩ ॥

ಭಕ್ತಿಮಾರ್ಗ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಶುಭಗತಿಪ್ರದ, ಜ್ಞಾನಮಾರ್ಗ ಸನಕಾದಿ ಮುನಿಗಳಿಗೆ ಶುಭಗತಿಪ್ರದ, ಕರ್ಮಮಾರ್ಗ ಮನುಷ್ಯೋತ್ತಮರಿಗೆ ಶುಭಗತಿಪ್ರದವೆಂದು ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ದೇವತೆಗಳು, ಸನಕಾದಿಮುನಿಗಳು, ಮನುಷ್ಯೋತ್ತಮರಿಗೆ ಊರ್ಧ್ವಲೋಕಗತಿಪ್ರದವಾಗಿದೆ ಎಂಬ ಸಾಧನತತ್ತ್ವವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಎಲೋ ಶ್ರೀನಿವಾಸನೇ! ನೀನು ಮೂರು ಊರ್ಧ್ವಪುಂಡ್ರಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿರುವಿ ಎಂದು ನಾನು ಭಾವಿಸುತ್ತೇನೆ. ಸೂತ್ರಾಕಾರನಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನೆ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು.

ಸ್ವಾತ್ಮದಾಸತಯಾ ಗ್ರಾಹ್ಯಾ ದೇವಾ ಇತಿ ಸುಬೋಧಯನ್ ।
ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಸ್ವಕಲ್ಯಾಣೇ ಮಹಿದಾಸೋ ಬಭೂವಿಥ ॥ ೪ ॥
ಮಹಾಂತೋಽಪಿ ಸುರಶ್ರೇಷ್ಠಾ ಯದ್ದಾಸತ್ವಮುಪಾಗತಾಃ ।
ಸ ತ್ವಂ ದೇವಃ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಮಹಿದಾಸ ಇತಿ ಶ್ರುತಃ ॥ ೫ ॥

ಎಲೋ ಶ್ರೀನಿವಾಸನೆ! ರಮಾ–ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ತನ್ನ ದಾಸರೆಂದೇ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಉಪಾಸನೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಸಾಧನಮಾರ್ಗವನ್ನು ಸಜ್ಜನರಿಗೆ ಬೋಧಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ನೀನು ನಿನ್ನ ಕಲ್ಯಾಣಮಹೋತ್ಸವದಲ್ಲಿ "ಮಹಿದಾಸ" ಎನಿಸಿದಿ.

ಮಹಾಂತರಾದ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿದೇವತೆಗಳು ಯಾವ ನಿನ್ನ ದಾಸ್ಯವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಕಲ್ಯಾಣಮಹೋತ್ಸವದಲ್ಲಿ ಸೇವೆಸಲ್ಲಿಸಿದರೋ, ಈ ನಿಮಿತ್ತ ನಿನಗೆ ಮಹಿದಾಸ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ.

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಕಲ್ಯಾಣ ಮಹೋತ್ಸವದಲ್ಲಿ ವಾದಿರಾಜರು ತಿಳಿಸಿರುವಂತೆ "ದಾಸೀಕೃತಾಮರ"ನಾಗಿ (ದೇವತೆಗಳನ್ನು ದಾಸರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು) ರಮಾಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ತನ್ನ ದಾಸರೆಂದೇ ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕೆಂದು ಸಜ್ಜನರಿಗೆ ಬೋಧಿಸಿದಿ ಎಂದು ಭಾವ.

ಯತಃ ಪುಲಿಂದಾರೂಪೇಣ ದಾತುಂ ಕನ್ಯಾಂ ಹಿ ಸೂಚನಾತ್ ।
ರಾಜ್ಞ್ಯಃ ಖಲು ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಸೂತ್ರಾಕಾರಸ್ತತೋऽಸಿ ಹಿ ॥ ೬ ॥

ಎಲೋ ಶ್ರೀನಿವಾಸ! ಯಾವ ಕಾರಣದಿಂದ ಕೊರವಂಜಿ ರೂಪ (ಆಕಾರ) ಧರಿಸಿ ತನ್ನ ಭಕ್ತಳಾದ ಆಕಾಶರಾಜನ ಹೆಂಡತಿಗೆ ಆಕೆಯ ಕನ್ಯಾದಾನವನ್ನು ತನಗೆ ಮಾಡಲು ಸೂಚಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಕನ್ಯಾದಾನ ಸೂಚಕರೂಪ ಧರಿಸಿದ ಪ್ರಯುಕ್ತ ನೀನು ಸೂತ್ರಾಕಾರನೆಂದು ಪ್ರಖ್ಯಾತನಾಗಿರುವಿ. (ವೇದವ್ಯಾಸಾದಿ ಜ್ಞಾನಿಗಳು 'ದಕ್ಷೇಣ ಸೂತ್ರೇಣ' ಎಂಬ ಭಾಗವತವಚನದಲ್ಲಿ ದೋಷಸೂಚಕನಾದ ದಕ್ಷನಲ್ಲಿ "ಸೂತ್ರ" ಎಂಬ ಶಬ್ದವನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಸೂತ್ರಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಸೂಚಕ ಎಂಬರ್ಥವು ಪ್ರಾಜ್ಞ ಸಮ್ಮತವೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು).

ಶಯ್ಯಾವಿಹೀನಶೈಲೇ ಹಿ ಶಯನಂ ಬಾಧಕಂ ತ್ವಿತಿ ।
ಮತ್ವಾ ತ್ವಯಾ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಕಿಂ ಶೇಷಃ ಪ್ರಾಪಿತೋ ನಗಮ್ ॥ ೭ ॥

ಎಲೋ ವೇಂಕಟೇಶನೆ! ಹಾಸಿಗೆ ಇಲ್ಲದ, ಕಲ್ಲುಮುಳ್ಳುಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ ಬೆಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಮಲಗುವುದು ದೇಹಕ್ಕೆ ಬಾಧಕವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ನೀನು ನಿನ್ನ ಹಾಸಿಗೆಯಾಗಿರುವ ಶೇಷನನ್ನು ಬೆಟ್ಟಕ್ಕೆ ಕರೆಸಿಕೊಂಡಿರುವೆಯಾ? (ಇದು ಬೆಟ್ಟಕ್ಕೆ ಶೇಷಾಚಲ ಎಂಬ ಹೆಸರನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಮಾಡಿದ ಉತ್ಪ್ರೇಕ್ಷೆ).

ನಾರೀಸಬಲೀಕರಣನೀತಿಂ ತ್ವಂ ಮಾನಯನ್ ಕಲೌ ।
ದುರ್ಗಾಂ ದುಷ್ಟದಮೇ ಯುಂಕ್ತ್ವಾ ಹರೇ ಕಿಂ ಶಸ್ತ್ರಮತ್ಯಜಃ ॥ ೮ ॥

ಸರ್ವರಂಗದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಸ್ಥಾನ–ಮಾನವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿ ಅವರನ್ನು ಸಬಲರನ್ನಾಗಿ ರೂಪಿಸಬೇಕೆನ್ನುವ ಈ ರಾಷ್ಟ್ರದ ನೀತಿಯನ್ನು ಗೌರವಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಎಲೇ ಶ್ರೀನಿವಾಸ! ನೀನು ನಿನ್ನ ಮಡದಿಯಾದ ದುರ್ಗೆಯನ್ನು ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ದುಷ್ಟದಮನರೂಪ ಮಹಾ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿಯೋಜಿಸಿ, ಶಂಖಚಕ್ರಾದಿ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿರುವೆಯಾ?

(ಇದು ವೇಂಕಟೇಶ ಮೂರ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಆಯುಧಗಳಿಲ್ಲ ಎಂಬ ವಸ್ತುಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಹಾಗೂ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ದುಷ್ಟಸಂಹಾರಕ್ಕೋಸ್ಕರ ದುರ್ಗೆಯು ಪಯಸ್ವಿನೀ ನದೀತೀರದಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸುತ್ತಾಳೆಂಬ ಪ್ರಾಜ್ಞರ ನಂಬಿಕೆಯನ್ನೂ ಆಧರಿಸಿ ಮಾಡಿದ ಉತ್ಪ್ರೇಕ್ಷೆ).

ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆ

ಲೇ: ಶ್ರೀ ರವೀಂದ್ರನಾಥ ಗುತ್ತಲ್

ಸಕಲರೂ ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವ ನಿತ್ಯಸುಖರೂಪವಾದ ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಭಗವಂತನಾದ ಮುಕುಂದನ ಪರಮಾನುಗ್ರಹವೂ, ಅದಕ್ಕೆ ನಿರ್ಮಲ ಭಕ್ತಿಯೂ, ಅದಕ್ಕೆ ಅಪರೋಕ್ಷ ಜ್ಞಾನವೂ ಸಾಧನವಾಗಿದೆ. ಅಪರೋಕ್ಷಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಸ್ವವಿಹಿತ ಕರ್ತವ್ಯ ಕರ್ಮವನ್ನು ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ತಪ್ಪದೇ ಆಚರಿಸಬೇಕಾದ ನಿಷ್ಕಾಮ ಕರ್ಮಯೋಗವೇ ಮುಖ್ಯ ಸಾಧನ. ಅಂತಹ ವಿಹಿತಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಯೂ ಒಂದು. ಇಂತಹ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಯ ಆತ್ಯಂತಿಕ ಗುರಿಯು ಇತರ ವೈಷ್ಣವ ಧರ್ಮಗಳ ಸಾರ್ಥಕ್ಯದಂತೆ ತತ್ತ್ವನಿಶ್ಚಯದ್ವಾರಾ ಅಪರೋಕ್ಷಜ್ಞಾನವೇ ಆಗಿದೆ.

ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆ ಎಂಬ ಪದಕ್ಕೆ ತೀರ್ಥಕ್ಷೇತ್ರ ಸಂದರ್ಶನ ಎಂಬ ಸಾಮಾನ್ಯ ಅರ್ಥವಿದ್ದರೂ, ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ ಮಾಡಲ್ಪಡುವ ವೈಷ್ಣವ ತೀರ್ಥಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತಸ್ಮರಣ, ಚಿಂತನ, ಸ್ನಾನಪಾನಾದಿ ರೂಪಸೇವಾ ಎಂಬುದೇ ಮುಖ್ಯಾರ್ಥ.

ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಗೆ ಹೊರಡುವವರು ಮೊದಲು ಆಯಾಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ಮಹತ್ವ, ಪೌರಾಣಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆ, ಸ್ನಾನಾದಿಗಳ ವಿಹಿತ ಮಂತ್ರಸ್ತೋತ್ರಗಳು, ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ರಮ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನೂ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿರಬೇಕು.

ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ, ಪೂಜಾ, ಅಧ್ವಯನಾದಿ ವಿಹಿತ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಎಂದೂ ತ್ಯಾಗ ಮಾಡದೇ ಇನ್ನೂ ವಿಶೇಷರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸಿ ಕೃತಾರ್ಥರಾಗಬೇಕು.

ಏಕಾದಶೀ ಉಪವಾಸ, ಕೃಷ್ಣಾಷ್ಟಮೀ ಉಪವಾಸ, ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯ ವ್ರತ, ತ್ರಿಕಾಲಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸದೆ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆ ಮಾಡುವುದು ಎಂದೂ ಸಫಲವೆನ್ನಿಸಲಾರದು. ಯಾತ್ರೆ ಪೂರೈಸಿದ ಮೇಲೂ ನಿತ್ಯನೈಮಿತ್ತಿಕ ವಿಹಿತ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ತಪ್ಪದೆ ಆಚರಿಸಿ ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಪುಣ್ಯವನ್ನು ಉಳಿಸುವ, ಬೆಳೆಸುವ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಎಂದೂ ತಪ್ಪಬಾರದು.

ವಿಹಿತ ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸದೆ ಇರಬಾರದು. ಆದರೆ ನಿಷಿದ್ಧವಾದ ಸ್ಥಳವು ಎಷ್ಟೇ ಸುಂದರವಾಗಿದ್ದರೂ ಅದು ತೀರ್ಥಕ್ಷೇತ್ರವೆನ್ನಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

ಇತರ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಪಾಪವು ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ನಾಶಹೊಂದುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಪಾಪವು ವಜ್ರಲೇಪದಂತಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದಿರುವುದರಿಂದ ಶಾಸ್ತ್ರವಿಹಿತಿವಲ್ಲದ ಯಾತ್ರೆ ಅಪಾಯಕರ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುತ್ತದೆ. ಈ ಎಚ್ಚರವಿದ್ದಲ್ಲಿ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಯು ಒಂದು ಅಪೂರ್ವ ಸಾಧನವೆನ್ನಿಸುತ್ತದೆ.

ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುತೀರ್ಥರು ಭಾಗವತಸಾರೋದ್ಧಾರದಲ್ಲಿ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆ ಎಂದರೆ ಶ್ರೀಮದಾನಂದತೀರ್ಥರ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಗುರುಮುಖೇನ ಯಥೋಚಿತವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವುದು ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನದಿಂದಲೇ ಮುಕ್ತಿಯು. ಈ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಗಳು ಪಾಪಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಅಂತಃಕರಣಶುದ್ಧಿದ್ವಾರಾ ಅಪರೋಕ್ಷ ಲಭಿಸಿ, ಅನಂತರ ಮುಕ್ತಿ ಎಂದರ್ಥ.

ಶ್ರೀವಾದಿರಾಜರ ತೀರ್ಥಪ್ರಬಂಧ ಹರಿದಾಸರು ಮಾಡಿದ ಪದ, ಪದ್ಯ, ಸುಳಾದಿಗಳನ್ನು ಓದಿ, ಓದುತ್ತಾ ಕ್ಷೇತ್ರಮಹಾತ್ಮೆ ತಿಳಿದು ಮಾಡುವುದು ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪುಣ್ಯ ಕೊಡುವುದು.

ಸಾಲಿಗ್ರಾಮ, ಪ್ರತಿಮೆ ಮೊದಲಾದ ಜಡವಾದ ಅಧಿಷ್ಠಾನಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸನ್ನಿಧಾನವಿರುವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು, ವಿದ್ವಾಂಸರು, ಗುರುಗಳು ಮನೆಗೆ ಬಂದಾಗ ಅವರಿಗೆ ಯಥೋಚಿತವಾದ ದಾನ, ಮಾನಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದು ಹೆಚ್ಚಿನ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಯ ಫಲವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆ.

ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾಗಿನಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ಪ್ರಸವದ ನಂತರ ಶಿಶುವಿನ ಪಾಲನೆ, ಪೋಷಣೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಸದೃಢ ಹಾಗೂ ಆರೋಗ್ಯವಂತನನ್ನಾಗಿ ಬೆಳೆಸಿ, ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಕೊಡಿಸಿ, ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಮಾನ್ಯ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದ ತಂದೆ–ತಾಯಿಗಳನ್ನು, ಅವರು ಜೀವಿಸಿರುವವರೆಗೂ ತನ್ನ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು, ವೃದ್ಧಾಪ್ಯದಲ್ಲಿ ಅವರ ಶುಶ್ರೂಷಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಶುದ್ಧವಾದ ದೇಹ ಹಾಗೂ ಪರಿಶುದ್ಧ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಯಾತ್ರೆ ಮಾಡುವ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ನಿಜವಾದ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಯ ಫಲ ಸಿಗುತ್ತದೆ.

ಯಾತ್ರೆಗೆ ಮುಂಚೆ ತಿಂಡಿ–ತಿನಿಸುಗಳ ಸಿದ್ಧತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಎಚ್ಚರ ವಹಿಸುವ ಜನ, ಸಂಚರಿಸುವ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯೆ, ವಿಧಿ–ವಿಧಾನಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಗಮನಹರಿಸಿ, ಅದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾಗುವ ಸಿದ್ಧತೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರಬೇಕು.

ಶ್ರೀರುದ್ರದೇವರ ವರದಿಂದ ಅವಧ್ಯರಾಗಿ, ವಿವಿಧ ತೀರ್ಥಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿ, ತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ವಿಘ್ನರಾಗಿದ್ದ ಮೂರು ಕೋಟಿ ಸಂಖ್ಯೆಯ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ಶ್ರೀಭೀಮಸೇನದೇವರು ವನವಾಸ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಂಹರಿಸಿ, ಅಗಮ್ಯವಾಗಿದ್ದ ತೀರ್ಥಕ್ಷೇತ್ರಗಳನ್ನು ಸುಗಮ್ಯ ಮಾಡಿದ ವಿವರ ಮಹಾಭಾರತತಾತ್ಪರ್ಯನಿರ್ಣಯದಲ್ಲಿ ಬಂದಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಯಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಹರಿವಾಯುಗುರುಗಳ ಸ್ಮರಣೆ ಅತ್ಯವಶ್ಯಕವು.

ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಯನ್ನು ಸತ್ಪಾತ್ರರಿಂದ ಕೂಡಿ ಹೋಗಬೇಕು– "ಪಾತ್ರರ ಸಂಗಡ ಯಾತ್ರೆಯ ಚರಿಸಿ ವಿಧಾತೃಪಿತನ ಗುಣಸ್ತೋತ್ರಗಳ । ಶ್ರೋತ್ರದಿ ಸವಿದು ವಿಚಿತ್ರಾನಂದದಿ ಗಾತ್ರವ ಮರೆದು ಪರತ್ರವ ಪಡೆವುದೇ ಫಲವಿದು ಬಾಳ್ವುದಕೆ ॥" ಯಾತ್ರಾಕಾಲದಲ್ಲಿ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಶಾಸ್ತ್ರಾಧ್ಯಯನ, ಶಾಸ್ತ್ರಶ್ರವಣಗಳನ್ನು ತಪ್ಪದೇ ನಡೆಸಬೇಕು.

ಹೀಗೆ ವಿಭಿನ್ನ ದೇಶ, ಭಾಷೆ, ಜನಗಳ ಸಂಪರ್ಕ, ಪವಿತ್ರತೀರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ, ಸಮುದ್ರ ವೈಶಾಲ್ಯ, ಕ್ಷೇತ್ರ ಮೂರ್ತಿಗಳ ಭವ್ಯತೆ, ಪರ್ವತಗಳ ಔನ್ನತ್ಯ, ಸರಿಯಾದ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸಿಗದಿರುವ ಅನ್ನಪಾನಾದಿಗಳ ಮಹತ್ವ, ಮೊದಲಾಗಿ ಸಕಲವೂ, ಮೈಮನಸ್ಸುಗಳ ವಿಕಾಸಕ್ಕೂ ನೆರವಾಗಿ, ತಾತ್ವಿಕ ಚಿಂತನೆಗೂ ನೆರವಾಗುವ ತೀರ್ಥಕ್ಷೇತ್ರಯಾತ್ರೆ, ಆಯಾಕ್ಷೇತ್ರದ ದೇವತೆ, ಗುರುಗಳ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಅಂತಃಕರಣ ಶುದ್ಧಿದ್ವಾರಾ, ಶ್ರವಣ ಮನನಾದಿಗಳು, ಅದರಿಂದ ಅಪರೋಕ್ಷ ಜ್ಞಾನ, ಅದರಿಂದ ಮೋಕ್ಷಾದಿ ಪುರುಷಾರ್ಥ ಸಾಧನೆಗೆ ಒಂದು ಉತ್ತಮವಾದ ಸಾಧನವಾಗಿದೆ.

❑❑

ಮಂಗಲಾಷ್ಟಕ

ಅನುವಾದ: ಡಾ. ವ್ಯಾಸನಕೆರೆ ಪ್ರಭಂಜನಾಚಾರ್ಯ

ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಪರಾಶರೌರ್ವಭೃಗವೋಽಗಸ್ತ್ಯಃ ಪುಲಸ್ತ್ಯಃ ಕ್ರತುಃ
ಶ್ರೀಮಾನತ್ರಿಮರೀಚಿಕೌತ್ಸಪುಲಹಾಃ ಶಕ್ತಿರ್ವಸಿಷ್ಠೋಽಂಗೀರಾಃ ।
ಮಾಂಡವ್ಯೋ ಜಮದಗ್ನಿಗೌತಮಭರದ್ವಾಜಾದಯಸ್ತಾಪಸಾಃ
ಶ್ರೀವಿಷ್ಣೋಃ ಪದಪದ್ಮಚಿಂತನರತಾಃ ಕುರ್ವಂತು ನೋ ಮಂಗಲಮ್ ॥ ೩ ॥

ಅನುವಾದ: ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿನ ಪಾದಕಮಲವನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸುವುದರಲ್ಲೇ ನಿರತರಾದ ಶ್ರೀಮಾನ್ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ, ಪರಾಶರ, ಔರ್ವ, ಭೃಗು, ಅಗಸ್ತ್ಯ, ಪುಲಸ್ತ್ಯ, ಕ್ರತು, ಅತ್ರಿ, ಮರೀಚಿ, ಕೌತ್ಸ, ಪುಲಹ, ಶಕ್ತಿ, ವಸಿಷ್ಠ, ಅಂಗೀರಸ, ಮಾಂಡವ್ಯ, ಜಮದಗ್ನಿ, ಗೌತಮ, ಭರದ್ವಾಜ ಮೊದಲಾದ ಋಷಿಗಳು ನಮಗೆ ಮಂಗಲವನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡಲಿ.

ವಿ. ೧: ಹಿಂದಿನ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ದೇವತೆಗಳು ಮಂಗಲವನ್ನು ಕರುಣಿಸಲಿ ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಈ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಾದಿ ಋಷಿಗಳು ಮಂಗಲವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಲಿ ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಲಾಗಿದೆ: ಈ ಕ್ರಮವು "ದೇವರ್ಷಿ ಪಿತೃಪನರಾ ಇತಿ ಮುಕ್ತಾಸ್ತು ಪಂಚಧಾ" ಎಂಬ ತತ್ತ್ವಸಂಖ್ಯಾನದ ಮಾತಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿದೆ.

೨. ತಾಪಸರು ಎಂದರೆ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡಿ ಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆದವರು ಎಂದರ್ಥ. ತಪಸ್ಸು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ತಪ ಆಲೋಚನೇ ಎಂಬ ಧಾತು ಪಾಠದಿಂದ ಚಿಂತನಶೀಲರು, ಮನನಶೀಲರು ಎಂದು ಅರ್ಥವಾಗುವುದು. ಕೃಚ್ಛ್ರ ಚಾಂದ್ರಾಯಣ ಮೊದಲಾದ ವ್ರತಗಳ ಆಚರಣೆಗೂ ತಪಸ್ಸು ಎಂದು ಹೆಸರು(ಕೃಚ್ಛ್ರ ಚಾಂದ್ರಾಯಣಾದಿಕಂ ತಪಃ). ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡಿ ವ್ರತ, ಉಪವಾಸವನ್ನು ಮಾಡಿ ಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆದವರು ಎಂದು ಒಟ್ಟು ಅರ್ಥ.

೩. ತಪಸ್ಸು ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯ ಪ್ರವಚನ ಎಂಬ ಅರ್ಥ ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಬಂದಿದೆ: ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯಪ್ರವಚನೇ ಏವೇತಿ ನಾಕೋ ಮೌದ್ಗಲ್ಯಸ್ತದ್ಧಿ ತಪಸ್ತದ್ಧಿ ತಪಃ (ತೈತ್ತಿರೀಯೋಪನಿಷತ್ತು). ಉಳಿದೆಲ್ಲ ತಪಸ್ಸುಗಳು ಒಂದೆಡೆಯಾದರೆ, ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯ ಪ್ರವಚನ ಅವೆಲ್ಲವುಗಳನ್ನು ಮೀರಿಸುವ ಮಹಾತಪಸ್ಸು ಎಂದರ್ಥ. ಉಳಿದ ತಪಸ್ಸುಗಳು ಸಹ ತಪಸ್ಸು ಎನ್ನಿಸುವುದು ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯ ಪ್ರವಚನಗಳ ಜೊತೆಗೆ ನಡೆದಾಗ ಮಾತ್ರವೇ ಎಂಬ ವಿಶೇಷಾಂಶವು ಸಹ ತೈತ್ತಿರೀಯೋಪನಿಷತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೇ ನಿರೂಪಿತವಾಗಿದೆ. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಪಾಠ–ಪ್ರವಚನಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡವರೆ ನಿಜವಾದ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ತಪಸ್ವಿಗಳು ಎಂದು ಒಟ್ಟು ಭಾವ. ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿತವಾಗಿರುವ ಋಷಿ–ಮುನಿಗಳು ಆ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಮಹಾತಪಸ್ವಿಗಳು ಎಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

೪. "ಋಷಿಃ ದರ್ಶನಾತ್" ಎಂಬ ಮಾತಿನಿಂದ ವೇದಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ದರ್ಶನ ಮಾಡುವ ಮಹನೀಯರು ಸಹ ಋಷಿಗಳು ಎನ್ನಿಸುವರು. ಅದರಂತೆ ೧೨ ಬಾರಿ ವೇದಪ್ರವಚನ

ಮಾಡಿದವರು ಸಹ ಋಷಿಗಳೇ. ಈ ಅರ್ಥದಲ್ಲೂ ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿತರಾಗಿರುವವರು ಋಷಿಗಳಾಗಿರುವರು. ವೇದಮಂತ್ರಗಳ ದರ್ಶನ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದು ಜನ್ಮಜನ್ಮಗಳ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಮಾತ್ರ. ಆದ್ದರಿಂದ ಋಷಿಗಳು ತಪಸ್ವಿಗಳು ಎಂಬುದು ಅರ್ಥವತ್ತಾದ ಮಾತು.

೫. ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರು ಗಾಯತ್ರೀ ಮಂತ್ರದ ದ್ರಷ್ಟಾರರಾಗಿ ಲೋಕಮಾನ್ಯವಾಗಿರುವ ಮಹನೀಯರು. ಇವರು ಇಂದ್ರಾವತಾರನಾದ ಗಾಧಿ ಎಂಬ ಚಂದ್ರವಂಶದ ರಾಜನ ಪುತ್ರ. ತಾಯಿ ಸತ್ಯವತೀ. ರಾಜರ್ಷಿಯಾಗಿ ಅವತರಿಸಿದ ಇವರು ವಸಿಷ್ಠ ಮುನಿಗಳ ಅಗಾಧವಾದ ಮಂತ್ರಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಕಂಡು ತಾವೂ ಸಹ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಲೆಂದು ಹಠ ತೊಟ್ಟು ೪೦ ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳಷ್ಟು ದೀರ್ಘಕಾಲ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡಿ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿ ಎನಿಸಿಕೊಂಡ ಮಹನೀಯರು (ತತಃ ಸುವಂಶೇ ಶಶಿನಃ ಪ್ರಸೂತೋ ಗಾಧೀತಿ ಶಕ್ರಸ್ತನಯೋऽಸ್ಯ ಚಾಸೀತ್ । ವರೇಣ ವಿಪ್ರತ್ವಮವಾಪ ಯೋऽಸೌ ವಿಶ್ವಸ್ಯ ಮಿತ್ರಂ ಸ ಇಹಾಜಗಾಮ ॥ – ಮ.ಭಾ.ತಾ.ನಿ ೪/೪).

೬. ಪರಾಶರರು ಶಕ್ತಿ ಎಂಬ ಋಷಿಯ ಪುತ್ರ; ಶಕ್ತಿಯು ವಸಿಷ್ಠರ ಪುತ್ರ; ಪರಾಶರರ ಪುತ್ರತ್ವೇನ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಶ್ರೀಹರಿ ವೇದವ್ಯಾಸರೂಪದಿಂದ ಅವತರಿಸಿ ಅನನ್ಯ ಜ್ಞಾನಕಾರ್ಯ ಮಾಡಿದ ವಿಷಯ ವೇದೇತಿಹಾಸಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ. ತಮಗೆ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಪುತ್ರನಾಗಬೇಕು ಎಂದು ಇವರು ತಪಸ್ಸು ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ಇವರಿಗೆ ಶ್ರೀವೇದವ್ಯಾಸರ ತಂದೆ ಎನಿಸುವ ಸೌಭಾಗ್ಯ ಲಭಿಸಿತು. ಪರಾಶರರು ಹಾಗೆ ಅವರನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಕಾರಣನಿಮಿತ್ತವಾದದ್ದು ಸತ್ಯವತೀ ಎಂಬ ವಸುರಾಜನ ಪುತ್ರಿಯೊಂದಿಗೆ ಯಮುನಾನದಿಯ ದ್ವೀಪದಲ್ಲಿ ಸಮಾಗಮ ಮಾಡಿದಾಗ. ಸತ್ಯವತಿಯು ಅಚ್ಛೋದಾ ಎಂಬ ಒಬ್ಬ ಪಿತೃಕನ್ಯೆ.

೭. ಔರ್ವ ಎಂಬವರು ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಶ್ರೇಷ್ಠರಾದ ಮುನಿ. ಚ್ಯವನ ಹಾಗೂ ಆರುಷಿ ಎಂಬವರ ಪುತ್ರ. ಆರುಷಿಯು ಮನುವಿನ ಪುತ್ರಿ. ಇವರು ತಾಯಿಯು ಶತ್ರುಗಳ ಭಯದಿಂದ ತನ್ನ ತೊಡೆಯಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಗರ್ಭದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ್ದರಿಂದ ಔರ್ವ ಎಂದು ಹೆಸರು. ಇವರು ತಮ್ಮ ನೋಟ ಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಶತ್ರುಗಳಾದ ಕಾರ್ತವೀರ್ಯಾರ್ಜುನನ ಪುತ್ರ ವೃಂದನನ್ನು ಸುಟ್ಟುಹಾಕಿದರು. ಪುನಃ ಬದುಕಿದ್ದ ಕಾರ್ತವೀರ್ಯಾರ್ಜುನನ ಪುತ್ರರ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿ ಆಗ ಅವರನ್ನೆಲ್ಲ ಬದುಕಿಸಿದರು. ಇವರ ಕೋಪಾಗ್ನಿಯೇ ಔರ್ವಾಗ್ನಿ ಎನ್ನಿಸಿ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಬಡವಾನಲದ ರೂಪವನ್ನು ತಾಳಿತು.

೮. ಭೃಗು ಮುನಿಗಳು ಮಹರ್ಷಿಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಎನ್ನಿಸಿದವರು. ಇವರಲ್ಲಿ ಭೃಗು ನಾಮಕ ಭಗವಂತನ ವಿಭೂತಿ ರೂಪ ಎಂಬ ವಿವರ ಭಗವದ್ಗೀತೆಯಲ್ಲಿದೆ (ಮಹರ್ಷೀಣಾಂ ಭೃಗುರಹಮ್). ಸರಸ್ವತೀ ತೀರದಲ್ಲಿ ಕಶ್ಯಪಾದಿಗಳು ಯಜ್ಞ ನಿರತರಾಗಿದ್ದಾಗ ಶ್ರೀನಾರದಮುನಿಗಳ ಆದೇಶದಂತೆ ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಗಳ ಲೋಕಗಳಿಗೆ ತೆರಳಿ ವಿಷ್ಣುವೇ ಸರ್ವೋತ್ತಮ ಎಂಬುದನ್ನು ಲೋಕಕ್ಕೆ ಸಾರಿದ ಹಿರಿಮೆ ಇವರದು. ಶ್ರೀಹರಿಯ ವಕ್ಷಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಪಾದಪ್ರಹಾರ ಮಾಡಿದ ದೋಷದಿಂದ ಜರಾ ಎಂಬ ಬೇಡನಾಗಿ ಜನಿಸಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಪಾದಕ್ಕೆ ಬಾಣ ಪ್ರಹಾರ ಮಾಡಿ ಮುಂದೆ ಅವನ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾಗಿ ಸ್ವರ್ಗ ಪಡೆದವರು. ಶ್ರೀಪರಶುರಾಮ ರೂಪದಿಂದ ಶ್ರೀಹರಿ ಅವತರಿಸಿದ್ದು ಇವರ ವಂಶದಲ್ಲಿ. ಅದಕ್ಕೆಂದೇ ಆ

ರೂಪಕ್ಕೆ ಭಾರ್ಗವರಾಮ ಎಂದು ಹೆಸರು. ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಒಂದು ರೂಪದಿಂದ ಇವರ ವಂಶದಲ್ಲಿಯೇ ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಭಾರ್ಗವೀ ಎಂದು ಹೆಸರು.

೯. ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಕುಂಭಸಂಭವ ಎಂಬುದಾಗಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದವರು. ಮುಂದೆ ಇವರು ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿದ ದೈತ್ಯರ ಸಂಹಾರಕ್ಕೆ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗಲೆಂದು ಸಮುದ್ರವನ್ನೇ ಪಾನ ಮಾಡಿದ ಮಹನೀಯರು. ವಿಂಧ್ಯ ಪರ್ವತದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನೂ ಸಹ ಕೌಶಲದಿಂದ ತಡೆದ ಮತ್ತೊಂದು ಹಿರಿಮೆಯೂ ಇವರದೇ ಆಗಿದೆ. ಲೋಪಾಮುದ್ರೆ ಇವರ ಪತ್ನಿ. ತೀರ್ಥಪ್ರಬಂಧದಲ್ಲಿ ಇವರ ಉಲ್ಲೇಖ ಬಂದಿದೆ:

ಅಗಸ್ತ್ಯೋ ಮುನಿಶಾರ್ದೂಲೋ ಭವಾಬ್ಧೇರ್ನಃ ಸಮುದ್ಧರೇತ್ ।
ಚುಲಕೀಕೃತಗಂಭೀರಜೃಂಭಿತಾಂಭೋಧಿಡಂಬರಃ ॥ – ತೀರ್ಥಪ್ರಬಂಧ (೪/೩೫)

೧೦. ಪುಲಸ್ತ್ಯರು ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಮಾನಸಪುತ್ರರಾದ ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು. ವಿಶ್ರವಸ್ ಇವರ ಪುತ್ರ. ವಿಶ್ರವಸ್ಸಿನ ಒಬ್ಬ ಪುತ್ರ ವೈಶ್ರವಣ ಎನ್ನಿಸಿರುವ ಕುಬೇರ. ರಾವಣ–ಕುಂಭಕರ್ಣ–ವಿಭೀಷಣರು ಕೇಕಸೀ ಎಂಬವಳಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ ಇವರ ಪುತ್ರರು. ಇವರು ತಪಸ್ಸು ಮಾಡಿ ವಿಶೇಷಸಿದ್ಧಿ ಗಳಿಸಿದ ಸ್ಥಳ ವೇಂಕಟಗಿರಿಯ ಸ್ವಾಮಿಪುಷ್ಕರಣೀ ಸರೋವರ.

೧೧. ಕ್ರತು ಮುನಿಯು ಸಹ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಮಾನಸಪುತ್ರರಾದ ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು.

೧೨. ಶ್ರೀಮಾನ್ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಸಕಲ ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯ, ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯಗಳಿಂದ ಯುಕ್ತರಾದ ವಿಶೇಷ ಸಾಧಕರು ಎಂಬ ವಿಶೇಷಾರ್ಥ ಐತರೇಯೋಪನಿಷತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಬಂದಿದೆ. ಇದು ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಕ್ತರಾಗಿರುವ ಸಕಲ ಋಷಿಗಳಿಗೂ ಅನ್ವಯಿಸುವ ವಿಶೇಷಣ ಎಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

೧೩. ಅತ್ರಿ ಮುನಿಯು ಸಹ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಮಾನಸಪುತ್ರರಾದ ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು. ಇವರ ಪತ್ನಿ ಅನಸೂಯಾ. ಇವರು ಋಕ್ಷ ಎಂಬ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ೩೬ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳಷ್ಟು ದೀರ್ಘಕಾಲ ಮಾಡಿದ ದಿವ್ಯ ತಪಸ್ಸಿನ ಫಲವಾಗಿ ದತ್ತಾತ್ರೇಯ, ಚಂದ್ರ ಹಾಗೂ ದೂರ್ವಾಸರು ಎಂಬ ಮೂವರು ಪುತ್ರರನ್ನು ಪಡೆದರು. ಇವರಲ್ಲಿ ದತ್ತಾತ್ರೇಯ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಮಹಾವಿಷ್ಣು. ಚಂದ್ರನಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಸನ್ನಿಧಾನ, ದೂರ್ವಾಸರು ಶಿವನ ಅವತಾರ. ಇವರ ಪತ್ನಿ ಅನಸೂಯೆಯು ಕರ್ದಮ–ದೇವಹೂತಿಯರ ಪುತ್ರಿ. ೩ ಮುಖ, ೬ಕೈಗಳ ದತ್ತಾತ್ರೇಯ ಅತ್ರಿ ಮುನಿಯ ಪುತ್ರತ್ವೇನ ಅವತರಿಸಿದ ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಗಳ ಐಕ್ಯ ಸಾರುವ ರೂಪ ಎಂಬ ಕೆಲವರ ಕಲ್ಪನೆ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತಾದಿ ಪುರಾಣಗಳಿಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾದುದು. ಚಂದ್ರವಂಶ ಪ್ರವರ್ತಕನಾದ ಚಂದ್ರ ಇವರ ತಪಸ್ಸಿನ ಫಲವಾಗಿ ಅವರ ಆನಂದಾಶ್ರುಗಳಿಂದ ಜನಿಸಿದ. ಹೀಗೆ ಚಂದ್ರವಂಶದಲ್ಲೂ ಅತ್ರಿ ಮುನಿಗಳ ಪಾತ್ರ ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿದೆ.

೧೪. ಮರೀಚಿ ಮುನಿಯು ಸಹ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಮಾನಸಪುತ್ರರಾದ ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು. ಇವರ ಪುತ್ರ ಕಶ್ಯಪ ಮುನಿ. ಅವರಿಗೆ ದಕ್ಷ ಪುತ್ರಿಯರಲ್ಲಿ ಬಗೆಬಗೆಯ ಸಂತತಿ ಹುಟ್ಟಿತು. ದಿತಿಯಲ್ಲಿ ದೈತ್ಯರು, ಅದಿತಿಯಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳು, ದನುವಿನಲ್ಲಿ ದಾನವರು ಮೊದಲಾಗಿ ಇವರ ವಂಶ ಬೆಳೆಯಿತು. ಹೀಗೆ ಪ್ರಜಾಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಕಶ್ಯಪರ ಪಾತ್ರ ಮಹತ್ತರವಾದುದು.

೧೫. ಕೌತ್ಸ ಮುನಿಗಳು ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ ಮುನಿಯ ಶಿಷ್ಯ. ಇವರ ವಿಶೇಷ ಸೇವೆಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರು ಹೆಚ್ಚಿನ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಇಲ್ಲಿ ಕೌತ್ಸ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಉಚಥ್ಯ ಎಂಬ ಪಾಠಾಂತರವೂ ಇದೆ. ಉಚಥ್ಯರು ಅಂಗಿರಸರ ಪುತ್ರ ಹಾಗು ಬೃಹಸ್ಪತಿಯ ಅಣ್ಣ.

೧೬. ಪುಲಹ ಮುನಿ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಮಾನಸಪುತ್ರರಾದ ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು. ಇವರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವ ಚಕ್ರಾನದಿಯ ತೀರದ ಪುಲಹಾಶ್ರಮ ಎಂಬ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿಯೇ ಭರತ ರಾಜ ತಪೋನಿರತನಾಗಿದ್ದ ವಿವರ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಬಂದಿದೆ.

೧೭. ಶಕ್ತಿಯು ವಸಿಷ್ಠರ ಪುತ್ರ. ಪರಾಶರರ ತಂದೆ. ವಸಿಷ್ಠರ ನೂರು ಪುತ್ರರಲ್ಲಿ ಶಕ್ತಿಯೇ ಜ್ಯೇಷ್ಠ. ಇವರ ಪತ್ನಿ ಅದೃಶ್ಯಂತೀ ಎಂಬವಳಲ್ಲಿ ಪರಾಶರರ ಜನನವಾಯಿತು.

೧೮. ವಶಿಷ್ಠರು ಶಕ್ತಿ ಮುನಿಯ ತಂದೆ. ಸೂರ್ಯವಂಶದ ಕುಲಪುರೋಹಿತರು. ಇವರ ವಂಶದಲ್ಲಿಯೇ ಮುಂದೆ ಶ್ರೀವೇದವ್ಯಾಸರೂಪದ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಅವತಾರವಾಯಿತು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ವಾಸಿಷ್ಠಕೃಷ್ಣ ಎಂದು ಹೆಸರಿದೆ. ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಗ್ರೇಸರರು ಎನ್ನಿಸಿರುವುದು ಇವರ ಹಿರಿಮೆ. ತಮ್ಮ ಬಳಿ ಇದ್ದ ಕಾಮಧೇನುವಿನಿಂದ ಇವರು ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ ಹಾಗೂ ಅವರ ಅಸಂಖ್ಯ ಪರಿವಾರಕ್ಕೆ ಮಾಡಿದ ಆತಿಥ್ಯ ಲೋಕವಿಖ್ಯಾತವಾದುದು. ಅತ್ಯಂತ ಶಾಂತಸ್ವಭಾವಕ್ಕೆ ಇವರು ತುಂಬಾ ಪ್ರಸಿದ್ಧರು. ತಮ್ಮ ನೂರು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರು ಸಂಹರಿಸಿದರೂ ಸಹ ಕೋಪಗೊಳ್ಳದ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಶಾಂತ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಇವರದು.

೧೯. ಅಂಗಿರಸ ಮುನಿಯು ಸಹ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಮಾನಸಪುತ್ರರಾದ ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು. ಇವರ ಪುತ್ರ ಆಂಗಿರಸ; ಆಂಗಿರಸರ ಪುತ್ರ ಬೃಹಸ್ಪತಿ; ಬೃಹಸ್ಪತಿ ಪುತ್ರ ಭಾರದ್ವಾಜರು; ದ್ರೋಣಾಚಾರ್ಯರು ಭರದ್ವಾಜರ ಪುತ್ರ. ತನ್ನ ಮಗನಿಗೇ ಮಗನಾಗಿ ಜನಿಸಿದ್ದು ಬೃಹಸ್ಪತಿಯ ಹಿರಿಮೆ. ಉದ್ಧವ ಬೃಹಸ್ಪತಿಯ ಮತ್ತೊಂದು ಅವತಾರ.

೨೦. ಮಾಂಡವ್ಯರು ವಸಿಷ್ಠಮುನಿಯ ಸಾಮ್ಯವನ್ನು ಬಯಸಿ ಮಾಡಿದ ತಪಸ್ಸು ಅವರ ಯೋಗ್ಯತೆಗೆ ನಿಲುಕದ ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಕುರಿತಾಗಿತ್ತು. ಅದರಿಂದಾಗಿ ಅವರ ತಪಸ್ಸಿಗೆ ವಿಘ್ನವುಂಟಾಗಿ ಮುಂದೆ ಅಣಿಮಾಂಡವ್ಯರು ಎಂದು ಖ್ಯಾತರಾದರು. ಯಮನು ವಿದುರನಾಗಿ ಜನಿಸಲು ಇವರ ಶಾಪವೊಂದು ನಿಮಿತ್ತ.

೨೧. ಗೌತಮರು ಈ ಮನ್ವಂತರದ ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು. ಮಹಾತಪಸ್ವಿಗಳು ಎಂಬುದಾಗಿ ಖ್ಯಾತರಾಗಿದ್ದ ಇವರ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ದ್ವಾಪರಯುಗದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಒದಗಿದ್ದ ಒಂದು ಭೀಕರ ಬರಗಾಲದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇತರ ಮುನಿಗಳು ಆಶ್ರಯ ಪಡೆದಿದ್ದರು. ಆ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಗೌತಮರು ಆ ಋಷಿಗಳಿಗೆ ನೀಡಿದ ಶಾಪದ ಕಾರಣದಿಂದ ಜ್ಞಾನವು ನಾಶವಾಗುವಂತಾಯಿತು. ಮುಂದೆ ಅದು ವ್ಯಾಸಾವತಾರಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಗಂಗೆಯ ಮತ್ತೊಂದು ಕವಲು ಎನ್ನಿಸಿದ ಗೋದಾವರೀ ನದಿಯು ಇವರ ತಪಸ್ಸಿನ ಫಲ. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಗೌತಮೀ ಎಂಬ ಹೆಸರೂ ಅದಕ್ಕಿದೆ. ಗೌತಮರ ಪತ್ನಿ ಅಹಲ್ಯೆ; ಜನಕರಾಜನ ಗುರುಗಳಾದ ಶತಾನಂದರು ಈ ದಂಪತಿಗಳ ಪುತ್ರರು.

೨೨. ಜಮದಗ್ನಿಯು ಋಚೀಕ ಎಂಬ ಮುನಿಗಳ ಪುತ್ರ. ಇವರ ಪತ್ನಿ ರೇಣು ಎಂಬ ಮುನಿಯ ಪುತ್ರಿಯಾದ ರೇಣುಕೆ. ಪರಶುರಾಮರೂಪದ ಶ್ರೀಹರಿ ಇವರ ಪುತ್ರತ್ವೇನ ಅವತರಿಸಿದ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಜಾಮದಗ್ನ್ಯ ಎಂಬ ಹೆಸರೂ ಆ ರೂಪಕ್ಕಿದೆ. ಇವರ ಬಳಿಯು ಸಹ ಕಾಮಧೇನು ಇದ್ದು ಅದರ ಸಹಕಾರದಿಂದ ಕಾರ್ತವೀರ್ಯಾರ್ಜುನ ಹಾಗೂ ಅವನ ಪರಿವಾರಕ್ಕೆ

ಅದ್ಭುತವೆನ್ನಿಸುವ ಆತಿಥ್ಯ ಮಾಡಿದ ಕೀರ್ತಿ ಇವರದು. ಮುಂದೆ ಕಾರ್ತವೀರ್ಯಾರ್ಜುನ ಇವರ ಧೇನುವನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿದಾಗ ಪರಶುರಾಮ ಕಾರ್ತವಿರ್ಯಾರ್ಜುನನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ ಅದನ್ನು ಪುನಃ ತಂದು ನೀಡಿದ. ತಮ್ಮ ಪತ್ನಿ ರೇಣುಕೆ ಹಾಗೂ ಪುತ್ರರನ್ನು ಸಂಹರಿಸಲು ಪರಶುರಾಮ ದೇವರಿಗೆ ಹೇಳಿದಾಗ ಅವರು ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡಿ ಪುನಃ ಅವರನ್ನು ಬದುಕಿಸಿ ಅವರೆಲ್ಲರ ಉದ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಕಾರಣರಾದರು. ಮುಂದೆ ಕಾರ್ತವೀರ್ಯಾರ್ಜುನನ ಮಕ್ಕಳು ಇವರನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ ಇವರ ತಲೆಯನ್ನು ಕದ್ದೋಯ್ದಾಗ ಪರಶುರಾಮ ಅವರೆಲ್ಲರನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ ಅವರ ತಲೆಯನ್ನು ತಂದು ಇವರಿಗೆ ಪುನಃ ಜೋಡಿಸಿ, ಬದುಕಿಸಿ ಅವರನ್ನು ಈ ಮನ್ವಂತರದ ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದ.

೨೩. ಭರದ್ವಾಜರು ಬೃಹಸ್ಪತ್ಯಾಚಾರ್ಯರ ಪುತ್ರರಾದ ಮಹರ್ಷಿ. ಇವರ ಪುತ್ರತ್ವೇನ ದ್ರೋಣಾಚಾರ್ಯರು ಅವತರಿಸಿದ ವಿವರ ಈಗಾಗಲೇ ಬಂದಿದೆ. ದ್ರೋಣಾಚಾರ್ಯರು ಯುದ್ಧದಿಂದ ನಿವೃತ್ತರಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಭೀಮಸೇನನದು ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಅವತಾರ ಕಾರ್ಯ ಮುಗಿಸಲು ಸೂಚನೆ ನೀಡಿದವರಲ್ಲಿ ಭರದ್ವಾಜರೂ ಸೇರಿದ್ದರು.

೨೪. ಆದಯಃ ಎಂಬ ಪದದಿಂದ ಇವರು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೇ, ಇವರಂತೆ ಮಹಾತಪಸ್ವಿಗಳೆನ್ನಿಸಿದ ಸಕಲ ಋಷಿಮುನಿಗಳು ಸಹ ನಮಗೆ ಮಂಗಲವನ್ನುಂಟುಮಾಡಲಿ ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಮುಕ್ತಿ ಪ್ರಾಪ್ತಿಗೆ ಮುಖ್ಯಸಾಧನ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಅನುಗ್ರಹವಾದರೆ, ಅಂತಹ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಅನುಗ್ರಹ ಲಭಿಸಲು ತಾರತಮ್ಯ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ದೇವತಾ ಭಕ್ತಿ ಹಾಗೂ ಗುರುಭಕ್ತಿ ಅತ್ಯಾವಶ್ಯಕ. ಆದ್ದರಿಂದ ಗುರುಗಳ ಸಾಲಿಗೆ ಸೇರುವ ಈ ಋಷಿಮುನಿಗಳ ಸ್ಮರಣೆ ಪ್ರತಿನಿತ್ಯದ ಕರ್ತವ್ಯ ಎಂದರ್ಥ.

□□

ನವಪ್ರಕಾಶನ

ಶ್ರೀರುಗ್ಮಿಣೀಶವಿಜಯ

(ಮೂಲಮಾತ್ರ)

ಸಂಪಾದನೆ: ಡಾ. ವ್ಯಾಸನಕೆರೆ ಪ್ರಭಂಜನಾಚಾರ್ಯ

ಪ್ರಕಾಶಕರು: ಶ್ರೀವ್ಯಾಸಮಧ್ವ ಸಂಶೋಧನ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ,

ನಂ. ೮೯/೨೪, ಪಾಜಕ, ೩ನೇ ಅಡ್ಡರಸ್ತೆ, ಮೌಂಟ್‌ಜಾಯ್ ರೋಡ್,

ಹನುಮಂತನಗರ, ಬೆಂಗಳೂರು.

ಪುಟ: ೨೪೦+೧೬ ಬೆಲೆ: ರೂ. ೧೦೦

ಸುಭಾಷಿತಗಳು

ಸಂಗ್ರಹ: ವಿಪ್ರ

ಮೌನಾನ್ಮೂಕಃ ಪ್ರವಚನಪಟುರ್ವಾತುಲೋ ಜಲ್ಪಕೋ ವಾ
ಧೃಷ್ಟಃ ಪಾರ್ಶ್ವೇ ವಸತಿ ಚ ಸದಾ ದೂರತಸ್ತ್ವಪ್ರಗಲ್ಭಃ ।
ಕ್ಷಾಂತ್ಯಾ ಭೀರುರ್ಯದಿ ನ ಸಹತೇ ಪ್ರಾಯಶೋ ನಾಭಿಜಾತಃ
ಸೇವಾಧರ್ಮಃ ಪರಮಗಹನೋ ಯೋಗಿನಾಮಪ್ಯಗಮ್ಯಃ ॥

ಸುಮ್ಮನಿದ್ದಲ್ಲಿ ಮೂಕ, ಮಾತನಾಡಿದಲ್ಲಿ ಪ್ರವಚನಪಟು, ಬಳಿಯಲ್ಲೇ ಇದ್ದರೆ ದುರಹಂಕಾರಿ, ದೂರದಲ್ಲಿ ಇದ್ದರೆ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಇಲ್ಲದವ, ತಾಳ್ಮೆಯಿಂದ ಇದ್ದಲ್ಲಿ ಹೇಡಿ, ಎದುರು ನುಡಿದಾಗ ಕುಲೀನನಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಸೇವಾಧರ್ಮ ಎಂಬುದು ಯೋಗಿಗಳಿಗೂ ಅರಿಯಲಾಗದಷ್ಟು ತುಂಬಾ ಗಹನವಾದುದು.

(ಸೇವಕನಾದವನು ಸುಮ್ಮನಿರಲಿ, ಹೆಚ್ಚು ಮಾತಾಡಲಿ, ಸನಿಹವಿರಲಿ, ದೂರವಿರಲಿ, ತಾಳ್ಮೆಯಿಂದಿರಲಿ, ಕೂಡಲೆ ಉತ್ತರಿಸಲಿ ಅದು ಒಂದಲ್ಲಾ ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅವನ ಒಡೆಯನಿಗೆ ತಪ್ಪೇ ಎನ್ನಿಸುವುದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಒಡೆಯನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಗೆಯಾಗುವಂತೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ತುಂಬಾ ಕಷ್ಟ ಎಂದು ಇದರ ಭಾವ).

ಆಹಾರೇ ವಡವಾನಲಶ್ಚ ಶಯನೇ ಯಃ ಕುಂಭಕರ್ಣಾಯತೇ
ಸಂದೇಶೇ ಬಧಿರಃ ಪಲಾಯನವಿಧೌ ಸಿಂಹಃ ಶೃಗಾಲೋ ರಣೇ ।
ಅಂಧೋ ವಸ್ತುನಿರೀಕ್ಷಣೇಽಥ ಗಮನೇ ಖಂಜಃ ಪಟುಃ ಕ್ರಂದನೇ
ಭಾಗ್ಯೇನೈವ ಹಿ ಲಭ್ಯತೇ ಪುನರಸೌ ಸರ್ವೋತ್ತಮಃ ಸೇವಕಃ ॥

ತಿನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ವಡವಾನಲ, ಮಲಗುವುದರಲ್ಲಿ ಕುಂಭಕರ್ಣ, ಹೇಳಿದ ಮಾತು ಕೇಳುವುದರಲ್ಲಿ ಕಿವುಡ, ಪಲಾಯನ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಸಿಂಹ, ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ನರಿ, ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ನೋಡುವುದರಲ್ಲಿ ಕುರುಡ, ಓಡಾಡದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಹೆಳವ, ಕೂಗುವುದರಲ್ಲಿ ನಿಪುಣ. ಸರ್ವೋತ್ತಮನೆನ್ನಿಸುವ ಸೇವಕನು ದೊರೆಯುವುದು ಮಾತ್ರ ಪುಣ್ಯದಿಂದಲೇ ಸರಿ.

(ಹೆಚ್ಚಿನ ಸೇವಕರು ತಿನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ, ಮಲಗುವುದರಲ್ಲಿ, ಮಾತು ಕೇಳದೇ ಇರುವುದರಲ್ಲಿ, ಕರ್ತವ್ಯ ವಿಮುಖರಾಗುವುದರಲ್ಲಿ, ಮಾತು ಕೇಳದಿರುವುದರಲ್ಲಿ, ಹೇಳಿದ್ದನ್ನು ಗಮನಿಸದೇ ಇರುವುದರಲ್ಲಿ, ಕೂಡಲೇ ಕರ್ತವ್ಯ ಪಾಲಿಸದಿರುವುದರಲ್ಲಿ ನಿಪುಣರಾಗಿರುವರೇ ಹೊರತು, ತಮಗೆ ವಹಿಸಿದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲ ಎಂದು ಭಾವ).

ನ ವಿಷಂ ವಿಷಮಿತ್ಯಾಹುರ್ಬ್ರಹ್ಮಸ್ವಂ ವಿಷಮುಚ್ಯತೇ ।
ವಿಷಮೇಕಾಕಿನಂ ಹಂತಿ ಬ್ರಹ್ಮಸ್ವಂ ಪುತ್ರಪೌತ್ರಕಮ್ ॥

ವಿಷವನ್ನು ವಿಷ ಎನ್ನಲಾಗದು. ಬ್ರಹ್ಮಸ್ವವೇ ವಿಷ ಎನ್ನಿಸುವುದು. ವಿಷವು ಒಬ್ಬನನ್ನು ಕೊಂದರೆ, ಬ್ರಹ್ಮಸ್ವವು ಮಗ–ಮೊಮ್ಮಗನನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ವಂಶವನ್ನೇ ನಾಶಮಾಡುವುದು.

(ಬ್ರಹ್ಮಸ್ವದ ಅಪಹರಣ ವಿಷ ಸೇವನೆಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಅಪಾಯಕಾರಿ ಎಂದು ಭಾವ).

ಪರಾನ್ನೇನ ಮುಖಂ ದಗ್ಧಂ ಹಸ್ತೌ ದಗ್ಧೌ ಪ್ರತಿಗ್ರಹಾತ್ ।
ಪರಸ್ತ್ರೀಭಿರ್ಮನೋ ದಗ್ಧಂ ಕುತಃ ಶಾಪಃ ಕಲೌ ಯುಗೇ ॥

ಮತ್ತೊಬ್ಬರ ಮನೆಯ ಅನ್ನ ತಿಂದು ಮುಖದ ಶಕ್ತಿ ಕುಂದುವುದು, ದಾನ ಸ್ವೀಕಾರ ಮಾಡಿ ಮಾಡಿ ಕೈಗಳ ಶಕ್ತಿ ಉಡುಗುವುದು, ಪರಸ್ತ್ರೀಯರಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸು ಹಾಕುವುದರ ಮೂಲಕ ಮನಸ್ಸು ಕೆಡುವುದು. ಹೀಗಿದ್ದ ಮೇಲೆ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಶಾಪ ಕೊಡುವ ಶಕ್ತಿ ಎಲ್ಲಿದ್ದೀತು?

(ಶಾಪವು ಫಲಿಸುವುದು ಬಾಯಿ, ಕೈ ಹಾಗೂ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಶುದ್ಧಿ ಇದ್ದಾಗ ಮಾತ್ರ. ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಕಂಡವರ ಮನೆಯ ಅನ್ನ, ಸಿಕ್ಕ ಸಿಕ್ಕವರಿಂದ ದಾನ ಸ್ವೀಕಾರ ಹಾಗೂ ಪರಸ್ತ್ರೀಯರ ಬಗ್ಗೆ ಆಸಕ್ತಿ ಇವುಗಳಿಂದಾಗಿ ಈ ಮೂರು ಸಹ ಮಲಿನವಾಗುವುದರಿಂದ ಶಾಪ ಕೊಡುವ ಶಕ್ತಿ ಕುಂದುವುದು ಎಂದರ್ಥ).

ನಾಧೀತೇಽತ್ರ ಜನೋ ಯದಿ ಕಶ್ಚಿದಧೀತೇ ಶತೇ ಸಹಸ್ರೇ ವಾ ।
ದುಸ್ತರ್ಕೇಷು ಶ್ರಾಮ್ಯತಿ ದೂರೀಕುರುತೇ ಶ್ರುತಿಸ್ಮೃತಿಸುತರ್ಕಾನ್ ॥

ಜನರು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ನೂರಕ್ಕೋ, ಸಾವಿರಕ್ಕೋ ಒಬ್ಬ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದರೂ, ಕುತರ್ಕದಲ್ಲಿಯೇ ತನ್ನ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಹಾಳುಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವನು. ಶ್ರುತಿ, ಸ್ಮೃತಿ ಹಾಗೂ ಸತ್ತರ್ಕಗಳಿಂದ ದೂರಾಗುವನು.

(ಓದುವ ಜನರ ಸಂಖ್ಯೆಯೇ ಕಡಿಮೆ, ಓದಿದ ಅನೇಕರು ಕುಯುಕ್ತಿಗಳಿಂದ ತಮ್ಮ ಓದನ್ನು ಹಾಳುಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವರು. ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಯೋಚಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಜನ ತುಂಬಾ ವಿರಳ ಎಂದರ್ಥ).

ಉಪನಯನವಿವಾಹಾವುತ್ಸವೈಕಪ್ರಧಾನೌ
ಕಲಿವಿಭವತ ಏಷಾಂ ಕಾಲಭೇದಾನಭಿಜ್ಞಾಃ ।
ವಿಜಹತಿ ನ ಕದಾಚಿದ್ವೇದಪಾಠೈಕಯೋಗ್ಯೇ
ವಯಸಿ ಚ ಯುವನಾನೀವಾಚನಾಭ್ಯಾಸಮೇತೇ ॥

ಕಾಲದಲ್ಲಿನ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ತಿಳಿಯಲಾರದ ಕಲಿಗಾಲದ ಉಪನಯನ–ವಿವಾಹಗಳು ಕೇವಲ ಲೌಕಿಕ ಉತ್ಸವಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆಯೇ ಹೊರತು, ವೇದಾಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ವಟುವನ್ನು ಅಣಿಗೊಳಿಸುವ ಎಚ್ಚರವಾಗಲಿ, ಸೂಕ್ತ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ಧಾರೆ ಎರೆಯುವ ಕರ್ತವ್ಯ ಪ್ರಜ್ಞೆಯಾಗಲಿ ಇರುವುದೇ ಇಲ್ಲ.

(ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಹೆಚ್ಚಿನ ಉಪನಯನ–ವಿವಾಹಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಸೂಕ್ತವಲ್ಲದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಾ ಕೇವಲ ಲೌಕಿಕ ಕಾರ್ಯಗಳಂತೆ ವಿಲಾಸಾದಿಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗುವ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆಯೇ ಹೊರತು, ವೇದೋಕ್ತ ರೀತಿಯ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳಾಗಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ನಡೆಯುವದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಭಾವ).

ಗತಾ ಗೀತಾ ನಾಶಂ ಕ್ವಚಿದಪಿ ಪುರಾಣಂ ವ್ಯಪಗತಂ
ವಿಲೀನಾ ಸ್ಮೃತ್ಯರ್ಥಾ ನಿಗಮನಿಚಯೋ ದೂರಮಗಮತ್ ।
ಇದಾನೀಂ ರೈದಾಸಪ್ರಭೃತಿವಚನೈರ್ಮೋಕ್ಷಪದವೀ
ತದೇವಂ ಜಾನೀಮೋ ಕಲಿಯುಗ ತವೈವೈಷ ಮಹಿಮಾ ॥

ಗೀತೆಯು ನಾಶವಾಯಿತು, ಪುರಾಣ ಎತ್ತಲೋ ಹೋಯಿತು. ಸ್ಮೃತಿಯ ಅರ್ಥಗಳು ಮರೆಯಾದವು, ವೇದಗಳು ದೂರಕ್ಕೆ ಸಾಗಿವೆ, ಹಣ, ಕಾಸುಗಳ ಚಿಂತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಮಾತುಗಳು ವ್ಯರ್ಥವಾಗುತ್ತಿವೆ. ಮೋಕ್ಷದ ಹಾದಿಯನ್ನೇ ಜನ ಮರೆತಿರುವರು. ಇದರಿಂದ ಎಲೇ! ಕಲಿಯುಗವೇ ಇದೆಲ್ಲ ನಿನ್ನ ಮಹಿಮೆ ಎಂದು ತಿಳಿಯುವುದು.

(ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಗೀತೆ, ಪುರಾಣ, ಶ್ರುತಿ, ಸ್ಮೃತಿಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ಮರೆಯಾಗುವುದು. ಎಲ್ಲರ ಬಾಯಲ್ಲೂ ಹಣಕಾಸಿನದೇ ವಿಷಯ. ಮೋಕ್ಷದ ಚಿಂತೆ ಜನರಿಂದ ದೂರಾಗುವುದು ಎಂದರ್ಥ).

ವೇದವ್ಯಾಸಃ ಸ ನವ ದಶ ಯೋ ವೇದ ವೇದಾಕ್ಷರಾಣಿ
ಶ್ಲೋಕಂ ತ್ವೇಕಂ ಪರಿಪಠತಿ ಯಃ ಸ ಸ್ವಯಂ ಜೀವ ಏವ ।
ಆಪಸ್ತಂಬಃ ಸ ಇಹ ಕಲಯೇತ್ ಸಮ್ಯಗೌಪಾಸನಂ ಯಃ
ಕಷ್ಟಂ ಶಿಷ್ಟಕ್ಷತಿಕೃತಿ ಕಲೌ ಕಾರ್ಶ್ಯಮೃಚ್ಛಂತಿ ವಿದ್ಯಾಃ ॥

ಕಲಿಯುವುದು ನಾಲ್ಕಾರು ವೇದಾಕ್ಷರಗಳನ್ನು. ಅಂತಹವನೇ ವೇದವ್ಯಾಸ. ಶ್ಲೋಕವೊಂದನ್ನು ಜೋರಾಗಿ ಹೇಳುವವನು ಸ್ವಯಂ ಬೃಹಸ್ಪತಿ. ಕೇವಲ ಔಪಾಸನವನ್ನಷ್ಟೇ ಮಾಡುವವನು ಆಪಸ್ತಂಬ ಮುನಿ. ಹೀಗೆ ಶಿಷ್ಟರ ವಿನಾಶಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುವ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ನಿಜವಾದ ವಿದ್ಯೆ ಮೊದಲಾದವುಗಳು ದಿನೇ ದಿನೇ ಕ್ಷಯಿಸುತ್ತಾ ಸಾಗುವವು.

(ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ನಿಜವಾದ ವೇದಪಾಂಡಿತ್ಯವಾಗಲಿ, ಶ್ಲೋಕರಚನೆಯ ಕವಿತ್ವವಾಗಲಿ, ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಪರಿಣತಿಯಾಗಲಿ ಇರದೆ ಕೇವಲ ತೋರಿಕೆಯ ಪಾಂಡಿತ್ಯಾದಿಗಳೇ ಕಂಡುಬರುವವು; ನಿಜವಾದ ವಿದ್ಯೆಗೆ ಪುರಸ್ಕಾರ ದೊರೆಯದೆ ಅದು ಅವನತಿಯತ್ತ ಸಾಗುವುದು ಎಂದು ಭಾವ).

ಸೌಹಾರ್ದಂ ಶಶಶೃಂಗವತ್ಸುಜನತಾ ವಂಧ್ಯಾಸುತಸ್ಪರ್ಧಿನೀ
ಕಿಂ ಬ್ರೂಮೋ ಗುಣಿನಾಂ ಗುಣಗ್ರಹಿಲತಾ ವ್ಯೋಮಪ್ರಸೂನೋಪಮಾ ।
ದೃಷ್ಟಿಃ ಶೀಲಸುಧಾ ಹಲಾಹಲಮಯೀ ರಾಜ್ಞಾಂ ಸುಧಾಮಂಡಲೇ
ಲೋಕೇ ಸಂಪ್ರತಿ ಯತ್ಕಲೇ ಸ ಜಯತಿ ತ್ವದ್ದೃಷ್ಟಿಲೀಲಾರಸಃ ॥

ಎಲೈ ಕಲಿಯೇ! ಸಹೃದಯತೆ ಎಂಬುದು ನಿನ್ನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮೊಲದ ಕೋಡಿದ್ದಂತೆ. ಸೌಜನ್ಯವು ಬಂಜೆಯ ಮಗನನ್ನು ಮೀರಿಸುವಂತಿದೆ. ಗುಣಿಗಳ ಗುಣವನ್ನು ಅರಿಯುವ ಜನಗಳ ವಿವೇಕ ಗಗನಕುಸುಮದಂತಾಗುವುದು. ಜೀವನ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಸನ್ನಡತೆ ಎಂಬುದು

ಕ್ಷೀರಸಾಗರದಲ್ಲಿ ವಿಷದಂತಾಗಿದೆ. ಅಂತೂ, ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೂ ನಿನ್ನ ದೃಷ್ಟಿಯದೇ ವೈಭವ.

(ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಸಹೃದಯತೆ, ಸಜ್ಜನಿಕೆ, ಗುಣಗ್ರಾಹಿತನ, ಸಚ್ಚಾರಿತ್ರ್ಯ ಮೊದಲಾದವುಗಳು ಮರೆಯಾಗುವವು ಎಂದರ್ಥ).

ನಿರ್ವೀರ್ಯಾ ಪೃಥಿವೀ ನಿರೋಷಧಿರಸಾ ನೀಚಾ ಮಹತ್ವಂ ಗತಾ
ಭೂಪಾಲಾ ನಿಜಕರ್ಮಧರ್ಮರಹಿತಾ ವಿಪ್ರಾಃ ಕುಮಾರ್ಗೇ ರತಾಃ ।
ಭಾರ್ಯಾ ಭರ್ತೃವಿರೋಧಿನೀ ಪರರತಾ ಪುತ್ರಾಃ ಪಿತುರ್ದ್ವೇಷಿಣೋ
ಹಾ ಕಷ್ಟಂ ಖಲು ವರ್ತತೇ ಕಲಿಯುಗೇ ಧನ್ಯಾ ನರಾ ಯೇ ಮೃತಾಃ ॥

ಪೃಥ್ವಿ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು; ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಮರಗಿಡಗಳೇ ಇಲ್ಲದಂತಾಗುವುದು; ನೀಚರಿಗೆ ಮಹತ್ವ ಲಭಿಸುವುದು; ರಾಜರು ತಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯ ಹಾಗೂ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ತೊರೆಯುವರು; ವಿಪ್ರರು ದುರ್ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ತೊಡಗುವರು; ಪತ್ನಿ ಗಂಡನಿಗೆ ವಿರೋಧಿಯಾಗುವಳು, ಪರಪುರುಷನಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಳಾಗುವಳು; ಪುತ್ರರು ತಂದೆಯನ್ನು ಎದುರಿಸಿ ನಿಲ್ಲುವರು. ಅಯ್ಯೋ ಕಷ್ಟ; ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವದೇ ಹೀಗೆ. ಇಂತಹ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸತ್ತು ಹೋದವರೇ ಪುಣ್ಯವಂತರು.

ಧರ್ಮಃ ಪ್ರವ್ರಜಿತಸ್ತಪಃ ಪ್ರಚಲಿತಂ ಸತ್ಯಂ ಚ ದೂರೇ ಗತಂ
ಪೃಥ್ವೀ ಮಂದಫಲಾ ನರಾಃ ಕಪಟಿನಶ್ಚಿತ್ತಂ ಚ ಶಾಠ್ಯೋರ್ಜಿತಮ್ ।
ರಾಜಾನೋಽರ್ಥಪರಾ ನ ರಕ್ಷಣಪರಾಃ ಪುತ್ರಾಃ ಪಿತುರ್ದ್ವೇಷಿಣಃ
ಸಾಧುಃ ಸೀದತಿ ದುರ್ಜನಃ ಪ್ರಭವತಿ ಪ್ರಾಪ್ತೇ ಕಲೌ ದುರ್ಯುಗೇ ॥

ಕೆಟ್ಟದಾದ ಕಲಿಯುಗವು ಕಾಲಿಟ್ಟಾಗ ಧರ್ಮವು ಸಂನ್ಯಾಸ ಸ್ವೀಕರಿಸುವುದು; ತಪಸ್ಸು ಇಲ್ಲವಾಗುವುದು; ಸತ್ಯವು ದೂರಕ್ಕೆ ತೆರಳುವುದು; ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಮಳೆ–ಬೆಳೆಗಳು ಇಲ್ಲವಾಗುವವು; ಮನುಜರು ಕಪಟಿಗಳಾಗುವರು; ಮನುಷ್ಯರಲ್ಲಿ ಶಾಠ್ಯ ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳುವುದು; ರಾಜರು ಹಣಕ್ಕಾಗಿ ಬಾಯಿ ಬಿಡುವರೇ ಹೊರತು ರಕ್ಷಣೆ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ತೊಡಗುವುದಿಲ್ಲ; ಪುತ್ರರು ತಂದೆಯನ್ನೇ ದ್ವೇಷಿಸುವರು; ಸಜ್ಜನರು ಕ್ಲೇಶಕ್ಕೊಳಗಾಗುವರು; ದುರ್ಜನರು ಕೊಬ್ಬುವರು.

(ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯದೆಲ್ಲವೂ ಮರೆಯಾಗಿ ಕೆಟ್ಟದ್ದು ಮಾತ್ರವೇ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಎಂದು ಭಾವ).

ಸಂತಃ ಕ್ವಾಪಿ ನ ಸಂತಿ ಸಂತಿ ಯದಿ ವಾ ದುಃಖೇನ ಜೀವಂತಿ ತೇ
ವಿದ್ವಾಂಸೋಽಪಿ ನ ಸಂತಿ ಸಂತಿ ಯದಿ ವಾ ಮಾತ್ಸರ್ಯಯುಕ್ತಾಶ್ಚ ತೇ ।
ರಾಜಾನೋಽಪಿ ನ ಸಂತಿ ಸಂತಿ ಯದಿ ವಾ ಲೋಭಾದ್ಧನಗ್ರಾಹಿಣೋ
ದಾತಾರೋಽಪಿ ನ ಸಂತಿ ಸಂತಿ ಯದಿ ವಾ ಸೇವಾನುಕೂಲಾಃ ಕಲೌ ॥

ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಸಜ್ಜನರು ಇರುವುದೇ ಇಲ್ಲ; ಇದ್ದರೂ ಅವರು ಬಹುಕಷ್ಟದಿಂದ ಜೀವಿಸುವರು. ವಿದ್ವಾಂಸರು ಇರುವುದೇ ಇಲ್ಲ; ಇದ್ದರೂ ಅವರು ಮಾತ್ಸರ್ಯದಿಂದ ಕೂಡಿದವರಾಗಿರುವರು. ಒಳ್ಳೆಯ ರಾಜರೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ; ಇರುವ ರಾಜರೂ ಸಹ ದುರಾಸೆಯಿಂದ ಧನವನ್ನು ಕಿತ್ತಿಕೊಳ್ಳುವರಾಗುವರು. ದಾನಿಗಳೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ; ಇದ್ದರೂ ಸಹ ಅವರು ಸೇವಿಸಲು ಅರ್ಹತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದಿಲ್ಲ.

(ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಸಜ್ಜನರು, ವಿದ್ವಾಂಸರು, ಒಳ್ಳೆಯ ರಾಜರು, ದಾನಿಗಳು ಇಲ್ಲವಾಗುವರು ಎಂದು ಭಾವ).

ಪ್ರಾತರ್ಹಂತ ಕೃತಾಪ್ಲವೋಽಪಿ ರಜಕಸ್ಪೃಷ್ಟಾಜ್ಜಡೋ ರಾಸಭೈ
ರೂಢಾನ್ ಧಾರಯತೇ ಪಟಾನನುದಿನಂ ಧೃತ್ವಾ ಬಹಿರ್ಗಚ್ಛತಿ ।
ಗತ್ವಾ ಮ್ಲೇಚ್ಛಮುಖಾಶುಚೀನ್ ಸ್ಪೃಶತಿ ಚ ಸ್ಪೃಷ್ಟ್ವಾಽಪಿ ನ ಸ್ನಾತ್ಯಹೋ
ನ ಸ್ನಾತೋಽಪ್ಯಥ ಭುಂಕ್ತ ಏವ ಚಪಲೋ ಭುಕ್ತ್ವಾಽಪಿ ನ ವ್ರೀಡತಿ ॥

ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದರೂ ಅಗಸ ಮುಟ್ಟಿದ, ಕತ್ತೆಗಳು ಹೊತ್ತು ತಂದ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನೆ ಪ್ರತಿದಿನವು ಜನರು ತೊಡುವರು. ಅವುಗಳನ್ನು ತೊಟ್ಟೆ ಹೊರ ಹೊರಡುವರು. ಹಾಗೆ ಹೊರಟವರು ಮ್ಲೇಚ್ಛರು ಮೊದಲಾದವರ ಮಲಿನ ಜನರನ್ನು ಮುಟ್ಟುವರು. ಹಾಗೆ ಮುಟ್ಟಿದ ಬಳಿಕ ಸ್ನಾನವನ್ನೂ ಮಾಡರು. ಹಾಗೆ ಸ್ನಾನ ಮಾಡದೇ ಉಣ್ಣುವರು. ಹೀಗೆ ಅಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೂ ಈ ಜನರಿಗೆ ನಾಚಿಕೆ ಎಂಬುದೇ ಇಲ್ಲ.

(ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡದಿರುವವರೇ ಬಹಳ. ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದರೂ ಪುನಃ ಮೈಲಿಗೆ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನೇ ಧರಿಸುವರು. ಅಂತಹ ಬಟ್ಟೆಗಳಿಂದಲೇ ಎಲ್ಲೆಡೆ ಸಂಚರಿಸುವರು. ಮಲಿನ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಮುಟ್ಟುವರು; ಸ್ನಾನ ಮಾಡದೆ ಭೋಜನ ಮಾಡುವರು. ಹೀಗೆ ನಿಷಿದ್ಧ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಸತತ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೂ ಆ ಬಗ್ಗೆ ನಾಚಿಕೆಯನ್ನು ಸಹ ಅವರು ಪಡುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಅಚ್ಚರಿಯ ಸಂಗತಿ ಎಂದು ಭಾವ).

ಶಸ್ತ್ರೈರ್ಜೀವತಿ ಶಾಸ್ತ್ರಮುಜ್ಝತಿ ಪರಂ ಶೂದ್ರಾಹೃತೈರಂಬುಭಿಃ
ಸ್ನಾತ್ವಾಽಽಚಾಮತಿ ದೇವತಾಃ ಸ್ನಪಯತಿ ಸ್ವೈರಂ ಪಚತ್ಯೋದನಮ್ ।
ಉಚ್ಛಿಷ್ಟಾನ್ನ ಬಿಭೇತಿ ಯಾತಿ ಯವನೈರುಚ್ಚಾವಚೈಃ ಸಂಗತಿಂ
ಮಾತಂಗಾನ್ನಿಕಟಂ ಗತಾನಗಣಯನ್ಮಾರ್ಗಾನ್ಮುಹುರ್ಗಾಹತೇ ॥

ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಶಸ್ತ್ರಗಳಿಂದಲೇ ಬದುಕುವರು. ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಕೈಬಿಡುವರು. ಸಲ್ಲದವರು ತಂದ ನೀರಿನಿಂದ ಸ್ನಾನ ಮಾಡುವರು. ಅದರಿಂದಲೇ ಆಚಮನಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುವರು. ದೇವರಿಗೆ ಅಭಿಷೇಕವನ್ನೂ ಮಾಡುವರು. ವಿಧಿನಿಯಮಗಳನ್ನು ಮೀರಿ ಅಡುಗೆಯನ್ನು ತಯಾರಿಸುವರು. ಎಂಜಲಿಗೆ ಅಂಜುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಕೊಳಕು ಜನರೊಂದಿಗೆ ಸ್ನೇಹ ಬೆಳೆಸುವರು. ಸಲ್ಲದವರ ಸಂಗ ಮಾಡಿದವರ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಸದೆ ಖುಷಿಯಿಂದಲೇ ಅವರ ಒಡನಾಟವನ್ನು ಮಾಡುವರು.

(ದುಷ್ಟತನದಿಂದ ಬದುಕುವುದು, ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಕಡೆಗಣಿಸುವುದು, ಸ್ವಚ್ಛವಲ್ಲದ ನೀರಿನಿಂದಲೇ ಸ್ನಾನ, ಪೂಜೆ, ಭೋಜನಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದು, ಎಂಜಲು ತಿನ್ನುವುದು, ಸಾರಸಾರವಿವೇಕವಿಲ್ಲದೆ ಬದುಕುವುದು ಕಲಿಯುಗದ ಜನರ ಸ್ವಭಾವ ಎಂದರ್ಥ).

ನೀಚೈರ್ದುರ್ಯವನ್ಯೈಃ ಶುನೀಭಿರಪಿ ವಾ ನಿಃಶಂಕಮಾಲೋಕಿತಂ
ಭುಂಕ್ತೇ ಪಂಕ್ತಿವಿದೂಷಕೈಃ ಸಹ ನರೈರಜ್ಞಾತವೇದಾಕ್ಷರೈಃ ।
ಮದ್ಯಾಸ್ವಾದನಮತ್ತಚಿತ್ತಜನತಾಮೋಹಾಯ ಭೀಹಾನಿತಃ
ಕರ್ಮಾಣ್ಯಾರಭತೇ ಶ್ರುತಿಸ್ಮೃತಿವಚೋದೂರಾಣ್ಯಸಾರಾಣ್ಯಹೋ ॥

ಕಲಿಯುಗದ ಜನರು ನೀಚರಾದ ದುರ್ಜನರಿಂದ ಹಾಗೂ ನಾಯಿಗಳಿಂದ ನೋಡಲ್ಪಟ್ಟ ದುಷ್ಟ ಆಹಾರವನ್ನು ಸೇವಿಸುವರು, ಪಂಕ್ತಿಪಾವನರಲ್ಲದವರೊಂದಿಗೆ ಉಣ್ಣುವರು, ವೇದಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಪರಿಚಯವಿಲ್ಲದ ಜನರೊಂದಿಗೆ ಬದುಕುವರು. ಮದ್ಯಪಾನ ಮಾಡಿ ಮನಸ್ಸು ಕೆಡಿಸಿಕೊಂಡ ಜನರನ್ನು ದಾರಿತಪ್ಪಿಸಲೆಂದು ನಿರ್ಭಯವಾಗಿ ಶ್ರುತಿ–ಸ್ಮೃತಿಗಳಿಗೆ ಸಮ್ಮತವಲ್ಲದ ನಿಸ್ಸಾರವಾದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುವರು.

(ನಾಯಿ ಮೊದಲಾದವುಗಳು ನೋಡಿದ ಆಹಾರವನ್ನು ತಿನ್ನುವುದು, ದುರ್ನಡತೆಯ ಜನರೊಂದಿಗೆ ಭೋಜನ ಮಾಡುವುದು, ಶಾಸ್ತ್ರವಿಹಿತವಲ್ಲದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಯಾರ ಭಯವೂ ಇಲ್ಲದೆ ಆಚರಿಸುವುದು ಕಲಿಯುಗದ ಜನರ ರೀತಿ ಎಂದು ಭಾವ).

ವಿದ್ವತ್ತಾ ವಸುಧಾತಲೇ ವಿಗಲಿತಾ ಪಾಂಡಿತ್ಯಧರ್ಮೋ ಗತಃ
ಶ್ರೋತೄಣಾಂ ಹೃದಯೇಷ್ವಬುದ್ಧಿರಧಿಕಾ ಜ್ಞಾನಂ ಗತಂ ಚಾರಣೇ ।
ಗಾಥಾಗೀತವಿನೋದವಾಕ್ಯರಚನಾಯುಕ್ತ್ಯಾ ಜಗದ್ರಂಜಿತಂ
ಜ್ಯೋತಿರ್ವೈದ್ಯಕಶಾಸ್ತ್ರಸಾರಮಖಿಲಂ ಕ್ಷುದ್ರೇಷು ಜಾತಂ ಕಲೌ ॥

ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ವಿದ್ವತ್ತು ಮರೆಯಾಗುವುದು, ಪಾಂಡಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಉಚಿತವಾದ ನಡತೆ ಇಲ್ಲವಾಗುವುದು, ಶ್ರೋತೃಗಳ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ದುರ್ಬುದ್ಧಿ ಹುಟ್ಟುವಂತಹ ಪ್ರವಚನಾದಿಗಳೇ ನಡೆಯುವವು, ಕಲಾವಿದ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಜ್ಞಾನ ಕೊನೆಗೊಳ್ಳುವುದು, ಹಾಡು, ಪಾಡು, ಹಾಸ್ಯಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ವಾಕ್ಯಗಳ ರಚನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಜಗತ್ತು ರಂಜನೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುವುದು. ಜ್ಯೋತಿಃಶಾಸ್ತ್ರ, ವೈದ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ಮೊದಲಾದ ಸಕಲ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳೂ ಅನರ್ಹರ ಪಾಲಾಗಿ ಬಿಡುವವು.

(ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ನಿಜವಾದ ವಿದ್ವತ್ತು, ಸೂಕ್ತವಾದ ನಡತೆ, ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನ ನೀಡುವ ಪ್ರವಚನ ಮೊದಲಾದವುಗಳು ಇಲ್ಲವಾಗುವವು. ಜ್ಯೋತಿಃಶಾಸ್ತ್ರ ಮೊದಲಾದ ಉಪಯುಕ್ತ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ವ್ಯಾಪಾರೀ ಬುದ್ಧಿಯ ಜನಗಳ ಪಾಲಾಗಿ ತಮ್ಮ ಸತ್ವವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವವು. ಅರ್ಥವಿಲ್ಲದ ಗಾನ ಹಾಸ್ಯ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಮೂಲಕವೇ ಜನರ ಜೀವನ ನಿರರ್ಥಕವಾಗಿ ಕಳೆಯುವುದು ಎಂದು ಭಾವ).

□□

ಮಾಸದ ವಿಶೇಷಗಳು

ಶ್ರೀದುರ್ಮುಖನಾಮ ಸಂವತ್ಸರ ಶ್ರಾವಣಮಾಸ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷ
(ಮಾಸನಿಯಮಾಕ: ಧನ್ಯಾ–ಶ್ರೀಧರ)

೧೧.೦೮.೧೬ : ದುರ್ಗಾಷ್ಟಮೀ, ಕನ್ಯಾರಾಶಿಗೆ ಗುರು ಪ್ರವೇಶ, ಕೃಷ್ಣಾ ನದಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ವರ್ಷ ಪರ್ಯಂತ ವಿಶೇಷ ಗಂಗಾ ಸನ್ನಿಧಾನ

೧೨.೦೮.೧೬ : ವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀ ವ್ರತ

೧೩.೦೮.೧೬ : ದಶಮೀ

೧೪.೦೮.೧೬ : ಸರ್ವರಿಗೂ ಏಕಾದಶೀ (ಪುತ್ರದಾ), ಶಾಕವ್ರತ ಸಮಾಪ್ತಿ ದಧಿವ್ರತಾರಂಭ, ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಪವಿತ್ರಾರೋಪಣ

೧೫.೦೮.೧೬ : ದ್ವಾದಶೀ ಪಾರಣೇ, ಪ್ರದೋಷ

೧೬.೦೮.೧೬ : ಮಂಗಳಗೌರೀವ್ರತ

೧೭.೦೮.೧೬ : ವಿಷ್ಣುಪಂಚಕ, ಸಿಂಹಸಂಕ್ರಮಣ

೧೮.೦೮.೧೬ : ಹುಣ್ಣಿಮೆ, ಯಜುರ್ವೇದಿಗಳಿಗೆ ನೂತನ ಮತ್ತು ನಿತ್ಯೋಪಾಕರ್ಮ, ಶ್ರೀಹಯಗ್ರೀವಜಯಂತೀ

ಶ್ರೀದುರ್ಮುಖನಾಮ ಸಂವತ್ಸರ ಶ್ರಾವಣಮಾಸ ಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷ
(ಮಾಸನಿಯಮಾಕ: ಧನ್ಯಾ–ಶ್ರೀಧರ)

೧೯.೦೮.೧೬ : ಇಷ್ಟಿ, ಅಶೂನ್ಯಶಯನವ್ರತ, ಚಂದ್ರೋದಯ ೭.೩೮ಕ್ಕೆ

೨೩.೦೮.೧೬ : ಮಂಗಳಗೌರೀವ್ರತ

೨೫.೦೮.೧೬ : ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಜಯಂತೀ, ಚಂದ್ರೋದಯ ರಾತ್ರಿ ೧೨.೩೨ಕ್ಕೆ ಸೂರ್ಯಸಾವರ್ಣೀಮನ್ವಾದಿ

೨೬.೦೮.೧೬ : ನಕ್ಷತ್ರಾಂತೇ ಪಾರಣ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ೧.೫೭ರ ನಂತರ (ಉತ್ತರಾದಿಮಠ), (ಶ್ರೀರಾಯರಮಠಕ್ಕೆ ೧.೫೫ರ ಬಳಿಕ)

೨೭.೦೮.೧೬ : ದಶಮೀ

೨೮.೦೮.೧೬ : ಸರ್ವರಿಗೂ ಏಕಾದಶೀ (ಅಜಾ)

೨೯.೦೮.೧೬ : ದ್ವಾದಶೀ ಪಾರಣೇ, ಮಂಗಳಗೌರೀವ್ರತ, ಪ್ರದೋಷ

೩೧.೦೮.೧೬ : ದರ್ಶ

೦೧.೦೯.೧೬ : ಅಮಾವಾಸ್ಯೆ, ಅನ್ವಾಧಾನ, ವಿಷ್ಣುಪಂಚಕ, ಕುಶಗ್ರಹಣ

ಶ್ರೀದುರ್ಮುಖನಾಮ ಸಂವತ್ಸರ ಭಾದ್ರಪದ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷ
(ಮಾಸನಿಯಮಾಕ: ಬುದ್ಧಿ–ಹೃಷಿಕೇಶ)

೦೨.೦೯.೧೬ : ಚಂದ್ರದರ್ಶನ, ಪ್ರೋಷ್ಠಪದೀ ಪ್ರಾರಂಭ, ಇಷ್ಟಿ

೦೩.೦೯.೧೬ : ಶ್ರೀಧನ್ವಂತರಿ ಜಯಂತೀ, ಶ್ರೀಬಲರಾಮ ಜಯಂತೀ

೦೪.೦೯.೧೬ : ಶ್ರೀವರಾಹ ಜಯಂತೀ, ಸ್ವರ್ಣಗೌರೀವ್ರತ, ತಾಪಸಮನ್ವಾದಿ, ಸಾಮವೇದಿಗಳಿಗೆ ನಿತ್ಯೋಪಾಕರ್ಮ

೦೫.೦೯.೧೬ : ಶ್ರೀಗಣೇಶ ಚತುರ್ಥೀ (ಚಂದ್ರದರ್ಶನ ನಿಷೇಧ)

೦೬.೦೯.೧೬ : ಋಷಿಪಂಚಮೀ ವ್ರತಗ್ರಹಣಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಉದ್ಯಾಪನೆಗೆ ಯೋಗ್ಯ

೦೭.೦೯.೧೬ : ಸೂರ್ಯಷಷ್ಠಿ, ಪ್ರಾತಃಸ್ನಾನದಿಂದ ಅಶ್ವಮೇಧಫಲ

೦೮.೦೯.೧೬ : ಜ್ಯೇಷ್ಠಾದೇವೀ ಆವಾಹನೆ (ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ೧೦.೦೯ ರ ನಂತರ)

೦೯.೦೯.೧೬ : ಜ್ಯೇಷ್ಠಾದೇವೀ ಪೂಜೆ

೧೦.೦೯.೧೬ : ಜ್ಯೇಷ್ಠಾದೇವೀ ವಿಸರ್ಜನೆ, ದೋರಬಂಧನ, ಮಾಸಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀ ಕಲಶ ವಿಸರ್ಜನೆ

೧೨.೦೯.೧೬ : ದಶಮೀ ಆಚರಣೆ, ಹರಿವಾಸರ ರಾತ್ರಿ ೧೦.೩೨ರ ಬಳಿಕ

೧೩.೦೯.೧೬ : ಸರ್ವರಿಗೂ ಏಕಾದಶೀ (ಪರಿವರ್ತಿನೀ), ಕ್ಷೀರವ್ರತಾರಂಭ

೧೪.೦೯.೧೬ : ದ್ವಾದಶೀ ಪಾರಣೆ, ಪ್ರದೋಷ, ವಿಷ್ಣುಪಂಚಕವಿಲ್ಲ, ಶ್ರೀವಾಮನಜಯಂತೀ

೧೫.೦೯.೧೬ : ಅನಂತವ್ರತ

೧೬.೦೯.೧೬ : ಅನ್ವಾಧಾನ, ಹುಣ್ಣಿಮೆ, ವಿಷ್ಣುಪಂಚಕ

ಶ್ರೀದುರ್ಮುಖನಾಮ ಸಂವತ್ಸರ ಭಾದ್ರಪದ ಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷ (ಮಾಸನಿಯಮಾಕ: ಬುದ್ಧಿ–ಹೃಷಿಕೇಶ)

೧೭.೦೯.೧೬ : ಕನ್ಯಾಸಂಕ್ರಮಣ, ಷಡಶೀತಿಪರ್ವಪುಣ್ಯಕಾಲ, ಮಹಾಲಯಾರಂಭ

೧೮.೦೯.೧೬ : ಅಶೂನ್ಯಶಯನವ್ರತ, ಚಂದ್ರೋದಯ ೩.೫೨

೨೦.೦೯.೧೬ : ಮಹಾಭರಣೀಶ್ರಾದ್ಧ

೨೩.೦೯.೧೬ : ಮಧ್ಯಾಷ್ಟಮೀಶ್ರಾದ್ಧ, ಅಷ್ಟಕಾಶ್ರಾದ್ಧ

೨೪.೦೯.೧೬ : ಅವಿಧವಾನವಮೀಶ್ರಾದ್ಧ, ಅನ್ವಷ್ಟಕಾಶ್ರಾದ್ಧ, ವ್ಯತೀಪಾತಶ್ರಾದ್ಧ

೨೬.೦೯.೧೬ : [೧]ದಶಮೀ ಆಚರಣೆ (ಹರಿವಾಸರ ರಾತ್ರಿ ೯.೦೦ರ ಬಳಿಕ)

೨೭.೦೯.೧೬ : ವೈಷ್ಣವರಿಗೆ ಏಕಾದಶೀ (ಇಂದಿರಾ)

೨೮.೦೯.೧೬ : ದ್ವಾದಶೀ ಪಾರಣೆ, ಯತಿದ್ವಾದಶೀ (ಸಂನ್ಯಾಸಿಗಳಿಗೆ ಮಹಾಲಯ), ಪ್ರದೋಷ

೨೯.೦೯.೧೬ : ಘಾತಚತುರ್ದಶೀಶ್ರಾದ್ಧ

೩೦.೦೯.೧೬ : ದರ್ಶ, ಮಹಾಲಯ ಅಮವಾಸ್ಯ, ಅನ್ವಾಧಾನ, ವಿಷ್ಣುಪಂಚಕ

*****

೧ ಉತ್ತರಾದಿಮಠದವರಿಗೆ – ಕಾರವಾರ, ಕರಾಡ್, ಸತಾರಾ, ಪುಣೆ, ಮುಂಬೈ ಪ್ರಾಂತ, ನಾಸಿಕ್, ಗೋವಾ, ಶ್ರೀನಗರ, ಮಾತೃಗಯಾ, ಸೂರತ್, ಬರೋಡಾ, ಅಹಮದಾಬಾದ್, ರಾಜಕೋಟ್, ದ್ವಾರಕಾ ಮುಂತಾದ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ– ೨೫.೦೯.೧೬ ದಶಮೀ ಆಚರಣೆ, ೨೬.೦೯.೧೬ ಏಕಾದಶೀ ಉಪವಾಸ, ೨೭.೦೯.೧೬ ದ್ವಾದಶೀ ಪಾರಣೆ (ಹರಿವಾಸರ) ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿವರಗಳಿಗೆ ಪಂಚಾಂಗವನ್ನು ನೋಡಬಹುದು.

ಗುರುಗಳ ಪುಣ್ಯದಿನಗಳು

೧೬.೦೮.೧೬ : ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾಥತೀರ್ಥರು (ವ್ಯಾ.ಮ)(ಶ್ರೀರಂಗ)
೧೭.೦೮.೧೬ : ಶ್ರೀಗೋಪಾಲಸ್ವಾಮಿತೀರ್ಥರು (ಶ್ರೀಪಾ.ಮ)(ಮುಳಬಾಗಿಲು)
೨೦.೦೮.೧೬ : ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರತೀರ್ಥರು (ಮಂತ್ರಾಲಯ)
೨೨.೦೮.೧೬ : ಶ್ರೀಸುಜ್ಞಾನೇಂದ್ರತೀರ್ಥರು (ರಾ.ಮ)(ನಂಜನಗೂಡು)
೨೬.೦೮.೧೬ : ಶ್ರೀವ್ಯಾಸತತ್ತ್ವಜ್ಞತೀರ್ಥರು (ವೇಣೀಸೋಂಪುರ)
೩೦.೦೮.೧೬ : ಶ್ರೀಸತ್ಯಧರ್ಮತೀರ್ಥರು (ಉ.ಮ)(ಹೊಳೆಹೊನ್ನೂರು)
೦೪.೦೯.೧೬ : ಶ್ರೀತಪೋನಿಧಿತೀರ್ಥರು (ಶ್ರೀಪಾ.ಮ)(ಪಳ್ಳಿಪಾಳ್ಯ)
೦೬.೦೯.೧೬ : ಶ್ರೀವಿದ್ಯಾವಾರಿಧಿತೀರ್ಥರು (ವ್ಯಾ.ಮ)(ಶ್ರೀರಂಗ)
೧೩.೦೯.೧೬ : ಶ್ರೀಸತ್ಯೇಷ್ಟತೀರ್ಥರು (ಉ.ಮ)(ಆತಕೂರು)
೨೦.೦೯.೧೬ : ಶ್ರೀವಾಸುದೇವಮಾಧವತೀರ್ಥರು(ಶ್ರೀಮಾತೀ.ಮ)
೨೫.೦೯.೧೬ : ಶ್ರೀವಿದ್ಯಾಪಯೋನಿಧಿತೀರ್ಥರು (ವ್ಯಾ.ಮ)(ತಿರುಮಕೂಡಲು)
೨೭.೦೯.೧೬ : ಶ್ರೀವಿಜ್ಞಾನನಿಧಿತೀರ್ಥರು (ಶ್ರೀಪಾ.ಮ)(ಪಳ್ಳಿಪಾಳ್ಯ)
೩೦.೦೯.೧೬ : ಶ್ರೀಮಾಧವತೀರ್ಥರು (ಮಣೂರು)
೧೬.೦೯.೧೬ : ಶ್ರೀಯಾದವಾರ್ಯರು (ಎಕ್ಕುಂಡಿ)
೧೮.೦೯.೧೬ : ಶ್ರೀಬಿದರಹಳ್ಳಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸತೀರ್ಥರು (ಹೊನ್ನಾಳಿ)

ಹರಿದಾಸರ ಪುಣ್ಯದಿನಗಳು

೧೦.೦೯.೧೬ : ಶ್ರೀಜಗನ್ನಾಥದಾಸರು (ಮಾನವಿ)
೧೪.೦೯.೧೬ : ಶ್ರೀಪ್ರಸನ್ನ ವೇಂಕಟದಾಸರು (ಬದಾಮಿ)

□□

ಚಿಕ್ಕವರಿದ್ದಾಗ ಹಿರಿಯರ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳುವುದಿಲ್ಲ; ವಯಸ್ಸಾದಾಗ ಅವರ ಮಾತು ಕೇಳಿಸುವುದೇ ಇಲ್ಲ.

ವಯಸ್ಸಿದ್ದಾಗ ಪುರಾಣ–ಪುಣ್ಯಕಥೆಗಳನ್ನು ಕೇಳುವುದಿಲ್ಲ; ವಯಸ್ಸಾದ ಮೇಲೆ ಅವುಗಳು ಕೇಳಿಸುವುದೇ ಇಲ್ಲ.

ಇಂದ್ರಧನುಸ್ಸೆಂಬುದು ಸಂಸ್ಕೃತದ ಪದ. ಕಾಮನಬಿಲ್ಲು ಎಂಬುದು ಕನ್ನಡದ ಪದ. ಸಂಸ್ಕೃತದ ಇಂದ್ರ ಕನ್ನಡದ ಕಾಮ ಹೇಗಾಯಿತು? ಎಂಬುದು ಪ್ರಶ್ನೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಇಂದ್ರ–ಕಾಮರು ಸಮರು ಎಂಬ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯೇ ಕಾರಣ ಎನ್ನಬಹುದು.

ಶ್ರೀವ್ಯಾಸಮಧ್ವಸಂಶೋಧನ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನದ ನಿರ್ದೇಶಕರ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು

ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ ಪಾಠ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ೮.೩೦ರಿಂದ ೯.೩೦ರವರೆಗೆ

೧. ಗೀತಾಭಾಷ್ಯ (ಪ್ರಮೇಯದೀಪಿಕಾಸಮೇತ)

೨. ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತ ದಶಮಸ್ಕಂಧ (ಶ್ರೀವಿಜಯಧ್ವಜೀಯ ಟೀಕಾಸಮೇತ)

ಸ್ಥಳ: ಶ್ರೀವ್ಯಾಸಮಧ್ವ ಸಭಾಂಗಣ, ಹನುಮಂತನಗರ, ಬೆಂಗಳೂರು.

*****

೧೮.೦೮.೧೬–೧೯.೦೮.೧೬ ಸಂಜೆ: ೬.೦೦ಕ್ಕೆ

ಪ್ರವಚನ: ಆದರ್ಶಗುರು ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರರು

ಸ್ಥಳ: ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರಸ್ವಾಮಿಗಳ ಮಠ, ವಾಕ್ಸಿನ್ ಡಿಪ್ಪೋ, ಬೆಳಗಾವಿ.

*****

೨೦.೦೮.೧೬ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ೧೦.೩೦ಕ್ಕೆ

ಪ್ರವಚನ: ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರ ಮಂಗಲಾಷ್ಟಕ

ಸ್ಥಳ: ಶ್ರೀಮಾಧ್ವಸಂಘ, ಆಂಧ್ರಹಳ್ಳಿ, ವಿದ್ಯಾಮಾನ್ಯನಗರ, ಬೆಂಗಳೂರು.

*****

೨೦.೦೮.೧೬ ಸಂಜೆ: ೬.೪೫ಕ್ಕೆ

ಪ್ರವಚನ: ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರಸ್ವಾಮಿಗಳು

ಸ್ಥಳ: ಶ್ರೀವ್ಯಾಸಮಧ್ವಸಭಾಂಗಣ, ಹನುಮಂತನಗರ, ಬೆಂಗಳೂರು.

*****

೨೧.೦೮.೧೬ ಸಂಜೆ: ೫.೩೦ಕ್ಕೆ

ಪ್ರವಚನ: ಮಹಾಭಾರತತಾತ್ಪರ್ಯನಿರ್ಣಯ

ಸ್ಥಳ: ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರಸ್ವಾಮಿಗಳ ಮಠ, ನ.ರಾ.ಕಾಲೋನಿ, ಬೆಂಗಳೂರು.

*****

೨೫.೦೮.೧೬ ಸಂಜೆ: ೬.೪೫ಕ್ಕೆ

ಪ್ರವಚನ: ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾವತಾರ

ಸ್ಥಳ: ಶ್ರೀವ್ಯಾಸಮಧ್ವಸಭಾಂಗಣ, ಹನುಮಂತನಗರ, ಬೆಂಗಳೂರು.

*****

ಗೋವರ್ಧನಗಿರಿ ಟ್ರಸ್ಟ್ (ರಿ.)

ಕಾರ್ಯಾಲಯ: ಪೂರ್ಣಪ್ರಜ್ಞ ವಿದ್ಯಾಪೀಠ, ಕತ್ತರಿಗುಪ್ಪ ಮುಖ್ಯರಸ್ತೆ, ಬೆಂಗಳೂರು – 560 028
ದೂ.: 26693974, 26693974

ಶ್ರೀಪೇಜಾವರಮಠಾಧೀಶರಾದ ಪರಮಪೂಜ್ಯ ಶ್ರೀಶ್ರೀವಿಶ್ವೇಶತೀರ್ಥಶ್ರೀಪಾದರು ಕಿರಿಯ ಪೀಠಾಧೀಶರಾದ ಶ್ರೀಶ್ರೀವಿಶ್ವಪ್ರಸನ್ನತೀರ್ಥಶ್ರೀಪಾದರ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಗೋವುಗಳ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ 'ಗೋವರ್ಧನಗಿರಿ ಟ್ರಸ್ಟ್' ಎಂಬ ಸಂಸ್ಥೆಯು ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗಿದೆ. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರ ಉಡುಪಿಯ ಸಮೀಪದ ನೀಲಾವರದಲ್ಲಿ 34 ಎಕರೆ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಗೋಶಾಲೆಯ ಪ್ರಥಮಹಂತದ ಯೋಜನೆ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡಿದೆ. ಸುಮಾರು 1500 ಗೋವುಗಳ ಸೇವೆ ಜನರ ಅಭಿಮಾನ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹದಿಂದ ನಿರಂತರ ನಡೆದಿದೆ. ಗೋವುಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ದಿನೇ ದಿನೇ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಗೋವುಗಳಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲು 7 ಎಕರೆ ಜಾಗವನ್ನು ಒಂದು ಕೋಟಿ ರೂ.ಗಳ ಮೊತ್ತದಲ್ಲಿ ಖರೀದಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಗೋವುಗಳಿಗೆ ನೀರುಣಿಸಲು ಮತ್ತು ಹಸಿಹುಲ್ಲಿನ ಹುಲ್ಲುಗಾವಲಿಗಾಗಿ ಬೃಹತ್ತಾದ ಸರೋವರ ನಿರ್ಮಾಣದ ಕಾಮಗಾರಿಯನ್ನು 1 ಕೋಟಿ 25 ಲಕ್ಷ ರೂ.ಗಳ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ಕೈಗೆತ್ತಿಗೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಕ್ಷೇತ್ರದ ಪಾವಿತ್ರ್ಯವನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ 25 ಲಕ್ಷ ರೂ.ಗಳ ವೆಚ್ಚದೊಂದಿಗೆ ಶ್ರೀಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣದೇವರ ದೇಗುಲ ನಿರ್ಮಾಣದ ಕಾರ್ಯವು ಪೂರೈಸಿದೆ. ಇಷ್ಟು ಗೋವುಗಳ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಪ್ರತಿದಿನ 25,000/–ರೂ.ಗಳಂತೆ ತಿಂಗಳಿಗೆ 9 ಲಕ್ಷ ರೂ.ಗಳು, ವರ್ಷಕ್ಕೆ 1 ಕೋಟಿ ರೂ.ಗಳು ವ್ಯಯವಾಗುತ್ತಿವೆ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಯೋಜನೆಗಳು ಅಭಿಮಾನಿಗಳ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹದಿಂದ ಹಾಗೂ ಸಹಕಾರದಿಂದಲೇ ನಡೆಯಬೇಕಿದೆ ಎಂಬುದು ಸರ್ವವಿದಿತವಾದ ಸಂಗತಿ.

ಸೇವಾ ವಿವರ

1. ಮಹಾಪೋಷಕರು ರೂ.1,00,000–00 2. ಪೋಷಕರು ರೂ.50,000–003.

3. ಮಹಾದಾನಿಗಳು ರೂ. 25,000–000 4. ದಾನಿಗಳು ರೂ.10,000–00

ಇವರ ಹೆಸರನ್ನು ಗೋಶಾಲೆಯ ಶಿಲಾಫಲಕದಲ್ಲಿ ನಮೂದಿಸಿ ಸ್ಥಾಯಿಗೊಳಿಸಲಾಗುವುದು ಸಂಸ್ಥೆಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಗಮನಕ್ಕೆ ತರಲಾಗುವುದು.

ಶಾಶ್ವತಸೇವೆ

1. ಶಾಶ್ವತಗೋಗ್ರಾಸನಿಧಿ (ವರ್ಷಕ್ಕೆ 1 ದಿನ) ರೂ.7,000–00
2. ಶಾಶ್ವತ ಗೋ ದತ್ತು ಸೇವೆ ರೂ.1,50,000–00
3. ಶಾಶ್ವತ ಗೋಗ್ರಾಸನಿಧಿ ಉತ್ತಮಕಲ್ಪ(ವರ್ಷಕ್ಕೆ 1 ದಿನ) (ಸಮಸ್ತ ಗೋವುಗಳಿಗೆ ರೂ.70,000–00

ಕೃಷ್ಣಜನ್ಮಾಷ್ಟಮಿ, ಬಲಿಪಾಡ್ಯ, ಹುಟ್ಟುಹಬ್ಬ ಅಥವಾ ಹಿರಿಯರ ಶ್ರಾದ್ಧದ ದಿನದಂದು ತಾವು ಸೂಚಿಸಿದ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಸಂಕಲ್ಪ, ಗೋಪೂಜೆ ಮಾಡಿ ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಸೇವಾಕರ್ತೃಗಳಿಗೆ ಪ್ರಸಾದ ಕಳುಹಿಸಲಾಗುವುದು.

ನೀಲಾವರಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ ನಡೆಯುವ ಸೇವೆಗಳು

1. ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಗೋದಾನ	ಸೇವೆರೂ. 15,000–00
2. ಮಧ್ಯಮಕಲ್ಪ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಗೋದಾನ	ಸೇವೆರೂ. 10,000–00
3. ಸಂಕಲ್ಪ ಗೋದಾನ	ಸೇವೆರೂ. 5,000/–
4. ಒಂದು ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಗೋದತ್ತು	ಸೇವೆರೂ. 15,000/–
5. ಒಂದು ದಿನದ ಗೋಗ್ರಾಸ	ಸೇವೆರೂ. 25,000/–
6. ಯಥಾಶಕ್ತಿ	ಸೇವೆರೂ. 500/–ಕ್ಕಿಂತ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟು

ವಿಶೇಷ ಯೋಜನೆ :

● ಎಂಟುಸಾವಿರ ಅಡಿ ವಿಸ್ತೀರ್ಣವುಳ್ಳ ಸರೋವರ ನಿರ್ಮಾಣ, ಅಂದಾಜು ವೆಚ್ಚ 1 ಕೋಟಿ 25 ಲಕ್ಷ ರೂ. ● ಶಿಲಾಮಯ ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣದೇವರ ಗರ್ಭಗುಡಿ ನಿರ್ಮಾಣ ಅಂದಾಜು ವೆಚ್ಚ 25 ಲಕ್ಷ ರೂ. ● ಪಿತೃಶಾಲೆ ರೂ. 15 ಲಕ್ಷ ● ಪರಿಷ್ಕೃತ ಒಂದು ಅಪರಕರ್ಮ ಪಿತೃಶಾಲೆ ರೂ.3 ಲಕ್ಷ ● ಜಲದಾಸೇವೆ (1 ವರ್ಷ) ರೂ. 1,001–00 ● ಸರೋವರ ನಿರ್ಮಾಣಸೇವೆ (1 ಅಡಿ) ರೂ. 5,000–00 ● ಸರೋವರ ನಿರ್ಮಾಣ ಸೇವೆ (1ಚದರ ಅಡಿ) ರೂ.50,000–00 ● ಒಂದು ಹಾಸುಗಲ್ಲು ಸೇವೆ ರೂ. 10,000–00.

ಸೇವೆಯ ಇತರ ವಿಧಾನಗಳು :

1. ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ ಗೋಗ್ರಾಸ : ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ ಭೋಜನದ ಮುನ್ನ ಗೋಗ್ರಾಸಸಮರ್ಪಣೆ ಕಡ್ಡಾಯವಾದುದು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಹುಂಡಿನಿಧಿ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಮೊತ್ತವನ್ನು ಹುಂಡಿಯಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಪಿಸುವುದರಿಂದ ಗೋಗ್ರಾಸದ ಪುಣ್ಯ ಲಭಿಸುವುದು.
2. ಗೋಮಹಿಮಾ ಪ್ರವಚನ : ಗೋವುಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಜಾಗೃತಿಯನ್ನು ಮೂಡಿಸಲು ವಿದ್ವಾಂಸರಿಂದ ಪ್ರವಚನಸೇವೆಗಾಗಿ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ನಿಧಿಯ ಸಮರ್ಪಣೆ.
3. ಗೋಮಹಿಮಾ ಪ್ರಕಾಶನ : ಗೋವುಗಳ ಮಹಿಮೆಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಾಶನ ಪಡಿಸಲು ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುವುದು; ಗೋಮಹಿಮೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಖರೀದಿಸಿ ಭಕ್ತಾಭಿಮಾನಿಗಳಿಗೆ ವಿತರಿಸುವುದು.
4. ಉತ್ಸವಗಳಲ್ಲಿ ಗೋಸೇವೆ : ಹಬ್ಬ–ಹರಿದಿನ, ಶುಭಕಾರ್ಯಗಳು, ಹೋಮ–ಹವನ ಮೊದಲಾದ ಸತ್ಕರ್ಮಗಳು ಪರಿಪೂರ್ಣತೆಯನ್ನು ಹೊಂದುವುದು ಗೋವುಗಳಿಗೆ ಪೂಜೆ, ಗೋಗ್ರಾಸದಾನದಿಂದ ಮಾತ್ರ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಸೂಕ್ತ ನಿಧಿಯ ಸಮರ್ಪಣೆ.
5. ಪಿತೃಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಗೋಪೂಜೆ : ಗೋಪೂಜೆಯು ಪಿತೃಕಾರ್ಯದ ಪ್ರಧಾನ ಅಂಗವೂ ಆಗಿದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಪಿತೃಕಾರ್ಯದ ದಿನದಂದು ಗೋಗ್ರಾಸದಾನಕ್ಕಾಗಿ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ನಿಧಿಯ ಸಮರ್ಪಣೆ.
6. ಗೋಪೂಜಾ ಉತ್ಸವಗಳು : ಗೋಸೇವೆ ಬಗ್ಗೆ ಜಾಗೃತಿ ಮೂಡಿಸಲು ಆಯಾ ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಗೋವುಗಳ ಮಹಿಮೆಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಉತ್ಸವ, ಪ್ರವಚನ, ಸ್ತೋತ್ರಪಾರಾಯಣ, ಭಜನೆಗಳನ್ನು ಯೋಜಿಸುವುದು.

ಗೋಸೇವೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಚಾರಕರಾಗಿ, ಹುಂಡಿ ವಿತರಣೆಯ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರಾಗಿ ಅಥವಾ ನಾನಾರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಲು ಆಸಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರು ಹೆಸರು, ವಿಳಾಸ, ದೂರವಾಣಿಯನ್ನು ಕಾರ್ಯಾಲಯಕ್ಕೆ ತಿಳಿಸಲು ವಿನಂತಿ. ಕಾರ್ಯಾಲಯದಿಂದ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಪತ್ರವನ್ನು ಪಡೆದು ಗೋವರ್ಧನಗಿರಿ ಟ್ರಸ್ಟ್‌ಗೆ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಖಾತೆ ಅಥವಾ ಆನ್‌ಲೈನ್ ಮೂಲಕ ಸೇವಾಮೊತ್ತವನ್ನು ಘೋಷಿಸಿ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಬಹುದು.

ಸಂಘ–ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಮೂಲಕ ಅಥವಾ ವೈಯಕ್ತಿಕವಾಗಿ ದೇಣಿಗೆಗಳನ್ನು ಕ್ಯಾಷ್/ಚೆಕ್/ಆನ್‌ಲೈನ್/ಡಿ.ಡಿ. ಮೂಲಕ 'ಗೋವರ್ಧನಗಿರಿ ಟ್ರಸ್ಟ್(ರಿ)' ಎಸ್.ಬಿ. ಅಕೌಂಟ್ ನಂ. 117010011002585 ಆಂಧ್ರಬ್ಯಾಂಕ್, ವಿದ್ಯಾಪೀಠ ಸರ್ಕಲ್ ಶಾಖೆ, ಬೆಂಗಳೂರು (**RTGS-IFSC Code: ANDB0001170**) ಇಲ್ಲಿಗೆ ಸಲ್ಲಿಸಿ, ವಿದ್ಯಾಪೀಠದ ಕಾರ್ಯಾಲಯದಿಂದ ರಸೀತಿ ಪಡೆಯಬಹುದು. 'ಗೋವರ್ಧನಗಿರಿ ಟ್ರಸ್ಟ್'ಗೆ 80ಜಿ ಆದಾಯ ತೆರಿಗೆ ರಿಯಾಯಿತಿ ಇದೆ. ಈ ಬಗ್ಗೆ ಗೋವರ್ಧನಗಿರಿ ಟ್ರಸ್ಟ್ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಇಂಟರನೆಟ್ ಮೂಲಕ ಪಡೆಯಬಹುದು : **www.govardhanagiri.net**

– ಡಾ. ವ್ಯಾಸನಕೆರೆ ಪ್ರಭಂಜನಾಚಾರ್ಯ,

ಕಾರ್ಯಾಧ್ಯಕ್ಷರು, ಗೋಸೇವಾ ಸಮಿತಿ

ಶ್ರೀವ್ಯಾಸಮಧ್ವ ಸಂಶೋಧನ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ (ರಿ.)

'Pajaka', 89/24, III Cross, Mount Joy Road, Hanumanthanagar, Bangalore - 560 019
Website: www.vyasamadhwa.org Ph:26602802 — Email: info@vyasamadhwa.org

ಸಂಸ್ಥೆಯ ಪ್ರಮುಖ ಯೋಜನೆಗಳು

೧. ಪ್ರಾಚೀನ ಸಂಸ್ಕೃತ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ, ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಸಂರಕ್ಷಿಸುವುದು; ಈಗಾಗಲೇ ೨೦೦೦ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ, ತನ್ನ 'ಶ್ರೀಜಯತೀರ್ಥ ಸಂಸ್ಕೃತ ಹಸ್ತಲಿಖಿತ ಗ್ರಂಥಾಲಯ'ದಲ್ಲಿ ಸಂರಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದೆ.

೨. ಶ್ರೀವ್ಯಾಸಮಧ್ವರ ಕೃತಿಗಳ ಅನುವಾದ ಹಾಗೂ ವಿವರಣೆಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಕೃತಿಗಳನ್ನು, ಹರಿದಾಸಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಕಾಶನಪಡಿಸುವುದು (ಐತರೇಯಪ್ರಕಾಶನ); ಈಗಾಗಲೇ ೪೦೦೦೦ ಪುಟಗಳಿಗೂ ಮೀರಿದ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಸಂಸ್ಕೃತ, ಕನ್ನಡ, ಆಂಗ್ಲ ಹಾಗೂ ತೆಲುಗು ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶನ ಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

೩. 'ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರ ವೇದಾಂತಪಾಠಶಾಲಾ' ಎಂಬ ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನೂ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ, ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ ಸರ್ವಮೂಲಗ್ರಂಥಗಳ ಪಾಠ–ಪ್ರವಚನ, ಸ್ತೋತ್ರಪಾಠ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಅನೇಕ ವರ್ಷಗಳಿಂದ ನಿರಂತರ ನಡೆಸುತ್ತಾ ಬಂದಿದೆ.

೪. 'ಶ್ರೀವ್ಯಾಸಮಧ್ವಸೇವಾಪುರಸ್ಕಾರ ಯೋಜನೆ': ಶ್ರೀವ್ಯಾಸಮಧ್ವರ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ ವೃದ್ಧ ವಿದ್ವಾಂಸರಿಗೆ ಪ್ರತಿತಿಂಗಳು ಮಾಸಿಕ ಗೌರವಧನವನ್ನು ಆಜೀವ ಸಲ್ಲಿಸುವುದು; ಪ್ರಕೃತ ೨೬ ವಿದ್ವಾಂಸರಿಗೆ ರೂ. ೧೫೦೦/–ಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದೆ.

೫. ಶ್ರೀವ್ಯಾಸಮಧ್ವರ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುತ್ತ, ಲೌಕಿಕ ವಿದ್ಯೆಯ ವ್ಯಾಸಂಗ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಪ್ರತಿಭಾವಂತ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಆರ್ಥಿಕಸಹಾಯ ನೀಡುವುದು.

೬. ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಒಬ್ಬ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಹಿರಿಯವಿದ್ವಾಂಸರಿಗೆ ರೂ. ೧೨,೦೦೦/–ಗಳ 'ಶ್ರೀವ್ಯಾಸಮಧ್ವ–ಸೇವಾಪ್ರಶಸ್ತಿ'.

೭. ಮಹಾಭಾರತತಾತ್ಪರ್ಯನಿರ್ಣಯವನ್ನು ಪೂರ್ಣಕಂಠಪಾಠ ಒಪ್ಪಿಸುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗೆ ರೂ.೩೦,೦೦೦/– ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ಸುಮಧ್ವವಿಜಯವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗೆ 'ಶ್ರೀಮಧ್ವಪ್ರಿಯ' ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ಹಾಗೂ ಹರಿಕಥಾಮೃತಸಾರವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಗೆ 'ದಾಸಪ್ರಿಯ' ಪ್ರಶಸ್ತಿಪ್ರದಾನ.

೮. ಶ್ರೀವ್ಯಾಸಮಧ್ವರನ್ನು ಹಾಗೂ ಅವರ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತ ಸಂಶೋಧನಕೃತಿಗಳ ಪ್ರಕಾಶನಕ್ಕೆ ಆರ್ಥಿಕ ಸಹಾಯ.

೯. ಯುವಜನತೆಯಲ್ಲಿ ತಾತ್ತ್ವಿಕಜಾಗೃತಿಯನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡಲು ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ಶ್ರೀವ್ಯಾಸಮಧ್ವರ ತತ್ತ್ವಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಕಾರ್ಯಾಗಾರಗಳನ್ನು, ವಿಚಾರಸಂಕಿರಣಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ವಿದ್ವದ್ಗೋಷ್ಠಿಗಳನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸುವುದು.

ಅಪಾರವೆಚ್ಚದ ಈ ಎಲ್ಲ ಯೋಜನೆಗಳಿಗಾಗಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನವು ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ದೇಣಿಗೆಯನ್ನು ಆಸ್ತಿಕಜನತೆಯಿಂದ ಸ್ವಾಗತಿಸುತ್ತದೆ. ರೂ.೧೫,೦೦೦/– ಹಾಗೂ ಅದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮೊತ್ತದ ದೇಣಿಗೆಯನ್ನು ನೀಡುವವರಿಗೆ ಸರ್ವಮೂಲಗ್ರಂಥಗಳು, ಮಹಾಭಾರತತಾತ್ಪರ್ಯನಿರ್ಣಯ ಹಾಗೂ ಹರಿಕಥಾಮೃತಸಾರಗಳ ಅನುವಾದಗಳು ಸೇರಿದಂತೆ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನದ ಪ್ರಕಾಶನದಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಉಚಿತವಾಗಿ ನೀಡಲಾಗುವುದು.

ವಿಶೇಷಸೂಚನೆ:

1. ದೇಣಿಗೆಗಳನ್ನು "ಶ್ರೀವ್ಯಾಸಮಧ್ವಸಂಶೋಧನ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ(ರಿ.)" **S/B A/c No. 0472101031491, Canara Bank Hanumanthanagar Branch,** ಬೆಂಗಳೂರು ಅಥವಾ **"Sri Vyasa Madhwa Research Foundation (R), S/B A/c No. 0472101044870, Canara Bank Hanumanthanagar Branch,**ಬೆಂಗಳೂರು**" - IFSC Code CNRB 0000472** ಈ ಹೆಸರಿಗೆ ನಗದು/ಚೆಕ್/ಡ್ರಾಫ್ಟ್ ಮೂಲಕ ಸಲ್ಲಿಸಿ ಅಧಿಕೃತ ರಸೀತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯತಕ್ಕದ್ದು.

2. ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯ ದೇಣಿಗೆಗಳಿಗೂ ೮೦ಜಿ ಅನ್ವಯ ಆದಾಯ ತೆರಿಗೆ ವಿನಾಯಿತಿ ಸೌಲಭ್ಯವಿರುತ್ತದೆ.